
O B S A H

ÚVODNÍK

Čermák Karel: VEČEŘE V LINCOLN'S INN 7

ČLÁNKY

Štěpán Jan: POZNÁMKY K PRÁCI OBHÁJCE PO NOVELE TRESTNÍHO ŘÁDU (II. část) 10

Ševčík Ludvík – Ševčík Daniel: POLEMKA K PUBLIKOVANÉMU PROLOMENÍ POVINNOSTI MLČENLIVOSTI ADVOKÁTA VŮČI SOUDNÍMU EXEKUTOROVI A NĚKOLIK POZNÁMEK K HÁJENÍ ZÁJMŮ ADVOKÁTŮ ČESKOU ADVOKÁTNÍ KOMOROU 15

Vlk Václav: EXEKUCE A ADVOKÁTI JEŠTĚ JEDNOU 18

Petříček Libor: K NĚKTERÝM OTÁZKÁM „VYDÁVACÍ VAZBY“ S PŘIHLÉDNUTÍM K NOVELE TRESTNÍHO ŘÁDU 23

Dvořák Tomáš: K NĚKTERÝM OTÁZKÁM PRÁVNÍ ÚPRAVY BYTOVÝCH DRUŽSTEV (I. část) 29

Rudolf Jan: ELEKTRONICKY PODEPSANÝ DOKUMENT JAKOŽTO DŮKAZ V OBČANSKÉM SOUDNÍM ŘÍZENÍ 38

Lacina Zdeněk: O URČENÍ VLASTNICKÉHO PRÁVA NEBO O URČENÍ NEPLATNOSTI SMLOUVY O PŘEVODU NEMOVITOSTÍ? (k diskusi) 42

Baudyš Petr: ŽALOVAT O URČENÍ NEBO O NEPLATNOST? (k článku JUDr. Z. Laciny v tomto čísle) 46

ANOTACE

Eliáš Karel – Zuklínová Michaela: PRINCIPY A VÝCHODISKA NOVÉHO KODEXU SOUKROMÉHO PRÁVA 49

Šimíček Vojtěch: ÚSTAVNÍ STÍŽNOST 49

Eliáš Karel – Dvořák Tomáš – Havel Bohumil: ZÁKON O PENZIJNÍM PŘIPOJIŠTĚNÍ. KOMENTÁŘ 49

Z JUDIKATURY

K ROZHODOVÁNÍ O OSVOBOZENÍ OD SOUDNÍCH POPLATKŮ POTÉ, CO SOUD 1. STUPNĚ ROZHODL VE VĚCI SAMÉ 50

ODMĚNA ADVOKÁTA V ŘÍZENÍ O URČENÍ NEPLATNOSTI PRÁVNÍHO ÚKONU 51

SOUD NEMŮŽE POSUZOVAT KÁRNOU ODPOVĚDNOST ADVOKÁTA PŘI ROZHODOVÁNÍ O NÁKLADECH OBČANSKOPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ 52

K VĚCNÉ PŘÍSLUŠNOSTI SOUDU VE VĚCECH SPADAJÍCÍCH POD UST. § 55b odst. 1 písm. a) ZÁKONA O ADVOKACII 53

Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

1) INFORMACE O SCHŮZÍCH PŘEDSTAVENSTVA ČAK KONANÝCH DNE 9. 10. 2001 A VE DNECH 12. – 13. 11. 2001 55

O B S A H

2) SDĚLENÍ ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY K NĚKTERÝM PROBLÉMŮM ZÁKONA č. 120/2001 Sb., O SOUDNÍCH EXEKUTORECH A EXEKUČNÍ ČINNOSTI (EXEKUČNÍ ŘÁD) A O ZMĚNĚ DALŠÍCH ZÁKONŮ, A K MOŽNOSTEM ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY HÁJIT V LEGISLATIVNÍM PROCESU ZÁJMY ADVOKÁTŮ	56
3) ZPRÁVA O VÝSLEDKÁCH PUBLIKAČNÍ SOUTĚŽE ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ A MLADÝCH ADVOKÁTŮ	59
4) <u>TÉMATA PUBLIKAČNÍ SOUTĚŽE ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ A MLADÝCH ADVOKÁTŮ PRO ROK 2002</u>	60
5) SOUTĚŽNÍ ŘÁD PUBLIKAČNÍ SOUTĚŽE ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ A MLADÝCH ADVOKÁTŮ	60
6) WWW.CAK.CZ	62
7) VÝSLEDKY ADVOKÁTNÍCH ZKOUŠEK (listopad 2001)	62
8) STUDIJNÍ POBYT V NĚMECKU	63
9) UPOZORNĚNÍ NA MOŽNOST VÝUKY NĚMČINY PRO ADVOKÁTY	63
Z KÁRNÉ PRAXE	
JE ZÁVAŽNÝM PORUŠENÍM POVINNOSTÍ ADVOKÁTA, JESTLIŽE NEZAPLATÍ ZA PRÁVNÍ SLUŽBU, KTEROU PRO SVĚHO KLIENTA OBJEDNAL U JINÉHO ADVOKÁTA.	64
NÁZOR	
ZAMYŠLENÍ MOŽNÁ (NE)JEN O SLUŠNOSTI (JUDr. Daniela Kovářová)	65
MEZINÁRODNÍ VZTAHY	
PRVNÍ EVROPSKÉ PRÁVNICKÉ DNY (JUDr. Jan Molík)	67
VÝROČNÍ KONFERENCE SVĚTOVÉ ASOCIACE PRÁVNÍKŮ V DUBLINU A BELFASTU (Alexander J. Bělohávek)	70
HLEDÁNÍ NOVÉHO ETICKÉHO RÁMCE PRO ADVOKACII V MĚNÍCÍCH SE PODMÍNKÁCH (dr. Jan Matějka)	70
ZE ZAHRANIČÍ	
VELKÁ BRITÁNIE - POHLED NA PREVENTIVNÍ, STÍŽNOSTNÍ, ODŠKODŇOVACÍ A KÁRNOU PRAXI V ANGLII A WALESU (JUDr. Jan Syka)	71
NĚMECKO - PRESTIŽ POVOLÁNÍ ADVOKÁTA V NĚMECKU (V. M.)	75
SLOVENSKO - BULLETIN SLOVENSKÉ ADVOKACIE č. 4/2001. (JUDr. Jaroslava Vanderková)	75
NĚMECKO - ODBORNÍ ADVOKÁTI V TEORII A PRAXI (Mgr. Klára Lorencová)	77
Z ODBORNÉHO TISKU (JUDr. Jaroslava Vanderková)	78

O B S A H

TISK O ADVOKACII (JUDr. Jaroslava Vanderková)	80
RŮZNÉ	
ADRESÁŘ JUSTIČNÍCH SLOŽEK MINISTERSTVA SPRAVEDLNOSTI	84
NAKONEC...	
ZE STARÝCH SMLUV (prof. JUDr. Petr Hajn, DrSc.)	93
KRESBA (Lubomír Lichý)	94
INZERCE	95

• • •

Oprava: V čísle 11–12/2001 na str. 77, 12. řádek shora, si laskavě opravte datum: namísto 31. 1. 2001 má být 31. 12. 2001.

Oprava: Ve Věstníku ČAK, částka 3/2001, bylo v obsahu na titulní straně nesprávně uvedeno: „Termíny povinných seminářů pro advokátní koncipienty ve druhém roce právní praxe, které se konají v roce 2002“. Správný text zní: „... ve druhém a třetím roce právní praxe...“, jak je uvedeno na str. 90 Věstníku. Čtenářům se redakce Věstníku omlouvá.

• • •

Obsah ročníku 2001 Bulletinu advokacie bude otištěn v čísle 2.

• • •

Toto číslo obsahuje reprodukce ilustrací Kateřiny **Slavíkové** ke knize Karla **Čermáka**: *Advokacie a úvahy související*. Knihu lze zakoupit v knihovně ČAK, Národní 16, Praha 1, telefon 02/2491 3606, pí Karlová nebo pí Páthová, v knihkupectví Linde, Opletalova ul. 35, telefon: 02/2421 1073 a v jiných vybraných knihkupectvích.

Reprodukce výtvarných prací uveřejněných v tomto a příštích číslech Bulletinu advokacie je možno objednat v jakémkoli formátu v nakladatelství REGO, P. O. BOX 60, 161 00 Praha 6, telefon 02/3331 1385.

• • •

Bulletin advokacie jako jediný odborný časopis přináší pravidelně informace o obsahu periodik z oblasti práva a hlavních souvisejících oborů.

Dnes na stranách 78–80.

ÚVODNÍK

VEČEŘE V LINCOLN'S INN

KAREL ČERMÁK

Zbytečně se netešte, že nový rok 2002 zahájíme nějakým odlehčeným povídáním o anglických hospodách. Inn je totiž nejen anglická hospoda, případně pravý přítok Dunaje, jak známo z křížovek, nýbrž i velebná instituce, v níž se sdružují advokáti zvaní barristeri (bude s nimi už asi taky pomalu ámen v rámci evropské směrnice o volném usazování advokátů), přičemž největší hustota těchto innů na čtvereční yard je v Londýně ve čtvrti zvané Temple, zrovna naproti budovám královských či královniných soudů směrem k Temži; malému českému člověku a advokátovi se vyplatí to vidět, aby poznal, co je to konzervatismus. Ale Lincoln's Inn není v Templu, nýbrž je třeba jít opačným směrem po Chancery Lane a pak trochu doprava, abyste na něj narazili.

Inu ale dost už psaní průvodce Londýnem pro advokáty. V hlavní budově Lincoln's Inn je zkrátka a dobře slavnostní refektář pozoruhodných rozměrů a na stropě té jídelny je monumentální freska zobrazující slavné zákonodárce v historii lidstva, takže si tam při večeři můžete prohlížet pohromadě takové chlápky, jako byl Chamurapi, Mojžíš, Solón, Servius Tullius, Mání nebo Justinian, ale i četné další, které už jsem mezitím po těch pár letech zase zapomněl. Autor naší legislativní smršti tam zatím chyběl, nepochybuji však o tom, že bude záhy přimalován. A když se pak po večeři vrátíte nočním Londýnem ke svému hotelu, táhnou vám hlavou všelijaké neodbytné myšlenky.

Mne tak u příležitosti večeře v Lincoln's Inn asi dvakrát či třikrát napadly úvahy, jež jsem se původně styděl komukoliv sdělit, ale jak tak člověk pomalu stárne, ztrácí už i ten stud a nakonec pak plácá všechno, co mu slina na jazyk přinese.

Takže mě například napadlo, jak zajímavé téma – a poučné – by třeba byly dějiny legislativních technik. Samozřejmě, že to je asi už dávno zpracované a napsané a já o tom, jako nízce přízemní a ještě ke všemu hloupě specializovaný praktik, nic nevím; za to bych se snad ještě ani nestyděl. Ale zkusme si teď třeba při svém vrávorání nočním Londýnem vzít na paškál Mojžíše (myslím, že jeho postava je na fresce centrální) a Listinu základních práv a svobod (abych vás pobavil alespoň nějakou legislativní zkratkou, tak dále jen Listina):

Listina: Každý má právo na život.

Mojžíš: Nezabiješ.

Listina: Každý má právo vlastnit majetek.

Mojžíš: Nepokradeš. Nepožádáš statku svého bližního.

Listina: Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.

Mojžíš: Nepromluvíš křivého svědectví proti svému bližnímu.

Snad by se dalo i pokračovat, ale tyto příklady stačí. Geniální zákonodárce Mojžíš – ať už to bylo z něho nebo z pokynu Jahve – použil koncisně a úsporně negativního jazyka zákazů a příkazů, kdežto my jsme v polovině 20. století zvolili zcela opačný princip, tedy pozitivní jazyk,

ÚVODNÍK

jímž sami sobě přidělujeme, neznámo proč a zač, jistá oprávnění v naději, že dosáhneme týchž výsledků jako Mojžíš. Může se nám to podařit? Nepotřebuje lidstvo jako vždy spíš Listinu základních povinností člověka, než listinu jeho základních práv? Inu, pravda je, že když Mojžíš sestoupil z hory Sinaj a přinesl desky se zákazy a příkazy, velké popularity se u Izraelitů nedočkal. Ale nemysleme si zase, že to byl takový prostáček, aby nechápal, co je to populismus, a že by nebyl býval schopen napsat, jak má každý Izraelita právo na svobodu, majetek, bezplatné vzdělání, spravedlivé odměňování a sociální zabezpečení ve stáří a v nemoci. Jenomže on patrně věděl, jak by si s tím pozitivním jazykem práv naběhl a jak by ho takovou listinou Izraeliti za chvíli mlátili po hlavě a jak by se jí mlátili po hlavě i mezi sebou a navíc by při mlácení nešlo o neškodný papyrus, nýbrž o pěkně tvrdé kamenné desky. A ještě by se tomu taky Kanaanejci vesele chechtali, protože by měli právo na život a na majetek, kdežto nějaké nezabiješ nebo nepokradeš by pro ně pochopitelně neplatilo, stejně jako teď třeba v Čechách neplatí pro organizované zločince všech proveniencí, úplatkáře a tuneláře, kdežto Listiny se dovolávají imrfurt.

V takové té postmoderní filozoficko-politologicko-sociologické literatuře pořád čteme o problému ztráty identity. Málokdy, pokud vůbec někdy, slyšíme, že ztráta lidské identity v naší civilizaci je způsobena ztrátou schopnosti lidského jednotlivce se s čímkoliv identifikovat. Identifikátory, tedy instituce, jako rodina, škola, zaměstnavatel, stav, politická strana, církev, národ, vlast, stát, ztrácejí svou atraktivní sílu v našem světě, který už třetí generaci vyučuje pozitivnímu jazyku „máš právo“, kdežto podstata jazyka každé instituce je „máš povinnost“, tedy „musíš“ a „nesmíš“. Jiné civilizace si své identifikátory tak neznechutily, jako my. Je v tom jejich slabost nebo síla? Mohou naše roztržité identifikační náhražky ve smyslu různých fan klubů, sportovních, hudebních, ale i intelektuálních, charitativních nebo náboženských, nějakou identitu vůbec založit? Ano, ale nebude to smysluplná identita člověka, nýbrž identita trvale na někoho rozzlobeného fanouška.

Také instituce advokacie je identifikátor, který ještě po starém zvyku mluví negativním jazykem povinností, a jenom ten, kdo se s tímto jazykem převážně ztotožní, najde svou identitu jako advokát. Já vím, že byste si místo etického kodexu raději přáli mít Listinu základních práv a svobod advokáta, v níž by zejména bylo právo absolutní mlčenlivosti podle vlastní úvahy advokáta, právo asyly v advokátní kanceláři, právo exempce z pravomocí jakýchkoliv státních orgánů, včetně daňových, práva imunity a exterritoriality všeho druhu a hlavně taky právo na všechna práva, která mají notáři, soukromí exekutoři a policajti dohromady. A ta stará mrcha Komora by měla mít povinnost tohleto všechno promptně, účinně a bezplatně v každém jednotlivém případě zajišťovat, přičemž zejména vrcholní funkcionáři by neměli své domovy vůbec opouštět bez spacáků, tak aby mohli vlastními těly ve dne i v noci bránit zfalšované směnky v trezorech advokátů, těžce strádajících ztrátou identity.

Takže jsme se konečně tomu Absurdistánu a Kocourkovu trochu zasmáli, pochopili jsme, že při tomto způsobu uvažování a formulování by ihned zanikla Komora i stav, nebylo by se s čím identifikovat, a advokátům, zbaveným (v důsledku nabytí práv a ztráty jakýchkoliv povinností) jejich identity by nezbylo, než se podle založení identifikovat buď s fan klubem Lucie Bílé či SK Blšany, nebo s ochotnickým spolkem J. K. Tyla v Záhořanech. Jistě by se tam sešli i s leckterým podobně vykořeněným soudcem a státním zástupcem, ba i s oním kolegou, co tak vtipně vymyslel pro funkcionáře ty spacáky.

ÚVODNÍK

Toho všeho chraň tedy Pánbůh nás, naši vlast i celou naši civilizaci...

A vida, myslím, že jsem právě od Lincoln's Inn doklopýtal ke svému hotelu na Aldwychi.

Prosinec 2001.

POZNÁMKY K PRÁCI OBHÁJCE PO NOVELE TRESTNÍHO ŘÁDU (II. část)^{*)}

JUDr. JAN ŠTĚPÁN, CSc.

Ve fázi hlavního líčení více než v ostatních částech trestního řízení závisí úspěch novely na tom, zda si státní zástupci a soudcové, ale v první řadě i advokáti, dovedou osvojit nový styl práce; zda nepodlehnu odvěky vžitému způsobu provádění hlavního líčení. Dokazování mají totiž nyní zásadně provádět strany, což platí především také o výsledcích svědků a znalců. Jak u státních zástupců, tak u obhájců se předpokládá aktivita: o provedení výsledku mají požádat. Státnímu zástupci trestní řád tento aktivní postup ukládá, obhájce k němu opravňuje (§ 180 odst. 2 tr. ř.).¹⁾ Jde o nový ráz hlavního líčení, které se má stát skutečně kontradiktorním. To bude ovšem vyžadovat prohloubení procesní činnosti obhajoby. Mají-li advokáti využít možností, které stranám poskytuje novela, musí mít snahu účinně převzít provádění výsledků svědků a znalců. A – budme si upřímní – musí se této části forensní advokacie teprve naučit. Stejný úkol čeká ovšem státní zástupce.

Novela podstatně změnila dosavadní způsob hlavního líčení, kde důkazy, především výsledky svědků a znalců, prováděl předseda senátu, případně samosoudce.²⁾ V zásadě **mají nyní výsledky provádět strany**, to jest státní zástupce a obhájce nebo obžalovaný. Důvodová zpráva k tomu uvádí:

„V nové formulaci je vyjádřena zásada, že strany v řízení před soudem nejen navrhují, ale také předkládají důkazy, které zásadně budou i provádět (srov. § 215)... Soud... do dokazování při dostatečné aktivitě stran zasahuje zásadně

jen v tom rozsahu, aby řízení vedlo ke správnému a spravedlivému rozhodnutí.“

„Novou formulaci“ trestního řádu, zmíněnou v důvodové zprávě, lze nalézt již v § 2 odst. 5:

V řízení před soudem státní zástupce a obviněný mohou na podporu svých stanovisek navrhovat a **provádět** důkazy.

Mezi základními ustanoveními pro hlavní líčení uvádí nový § 180 odst. 3, že:

státní zástupce provádí se souhlasem nebo na výzvu předsedy senátu důkazy (§ 203, § 215 odst. 2), které podporují obžalobu. Obhájce nebo obviněný, který nemá obhájce, má právo ve stejném rozsahu se souhlasem předsedy senátu provádět důkazy (§ 215 odst. 2) ve prospěch obhajoby.

Novelou rozšířené znění § 215 odst. 2 pak stanoví, že obžaloba i obhajoba mohou žádat, aby jim bylo umožněno provést důkaz, zejména výslech svědka nebo znalce. Předseda senátu jim vyhoví (!) zejména tehdy, jestliže jde o důkaz prováděný k jejich návrhu nebo jimi opatřený a předložený; není povinen (!) jim vyhovět, jde-li o výslech obviněného, výslech svědka mladšího než patnáct let, nemocného nebo zraněného svědka, anebo jestliže by provedení důkazu některou z uvedených osob nebylo z jiného závažného důvodu vhodné.

K dalšímu obsahu citovaného odstavce se vrátíme.

Zpravidla, kromě právě uvedených výjimek, má tedy obhájce právo, aby provedl výslech svědka,

^{*)} První část byla otištěna v č. 11–12/2001.

¹⁾ V dalším textu bude u citací trestního řádu zkratka „tr. ř.“ vynechána.

²⁾ To, že výsledky svědků a znalců provádí soudce, který řídí hlavní líčení, podrobil brzy po listopadu obsáhlejší zdůvodněné kritice P. Šámal (**Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému**, Praha, nově CODEX Bohemia, 1999, str. 148 n.). Uzavírá větou: „Předseda senátu se stává protihráčem obžalovaného.“

ČLÁNKY

kterého navrhl.³⁾ Chce-li svého práva využít, musí „žádat, aby mu bylo umožněno“ výslech provést (§ 215 odst. 2). Přitom nerozhoduje, zda výslech svědka, o kterého jde, byl již navržen státním zástupcem buď v obžalobě nebo během hlavního líčení. Byl-li výslech téhož svědka nebo znalce navržen oběma stranami, rozhodne předseda senátu po oboustranném vyjádření, zda výslech provede obžaloba nebo obhajoba. Pro jeho rozhodnutí nedává § 215 odst. 2 žádnou direktivu, ovšem v § 180 odst. 3 se předpokládá, že státní zástupce má provádět důkazy, „které podporují obžalobu“ a obhájce důkazy „ve prospěch obhajoby“.

Protože předseda senátu má rozhodnout, „která ze stran“ výslech provede, je zřejmé, že nemůže rozhodnout, že výslech provede sám.

Proti každému rozhodnutí předsedy senátu, které se týká práva stran provádět dokazování, lze žádat, aby rozhodl senát (§ 203 odst. 2).

Před zahájením výslechu svědka zjišťuje jeho osobní údaje a dává svědkovi poučení o jeho právech a povinnostech předseda senátu.

A nyní k **vlastnímu výslechu svědka prováděnému stranami**. Velice mylná by byla představa, že výslech prováděný naším státním zástupcem nebo obhájcem může se podobat něčemu, co známe z amerických forensních detektivek autorů Gardnera, Grishama aj. V anglo-americkém trestním řízení je výslech svědka (a případný protivýslech, cross examination) veden výlučně formou konkrétních otázek. Svědek nemá vyličit děj spontánně, vyslyšající jej k tomu nepřipustí. Dále existují velmi rozdílná, složitá pravidla pro provádění výslechu na jedné a protivýslechu na druhé straně; např. při cross examination může vyslyšající klást i kapciózní a sugestivní otázky.

Podle našeho trestního řádu jsou i po novele pro výslech svědků směrodatná obecná pravidla uvedená v § 101 a násl. Vyslyšající tedy na počátku výslechu musí **dát svědkovi možnost,**

aby děj vyličil souvisle, svými slovy. Přerušit jej lze jen usměrňujícími otázkami, aby výpověď svědka neodbíhala do témat pro projednávanou věc bezvýznamných. Teprve potom má vyslyšající možnost klást otázky k doplnění výpovědi (např. dotaz, z jakého pramene čerpá svědek své údaje). Otázkami by měl být vyčerpán celý předpokládaný předmět výpovědi, tedy vše, co vyslyšající hodlá svědkem prokázat a co svědek spontánně nevypověděl.

Je dáno povahou věci, že výslech prováděný některou ze stran nemá být přerušován. Podle poslední věty § 215 odst. 2 předseda senátu může výjimečně výslech přerušit, jestliže vyslyšající podle jeho názoru postupuje v rozporu se zákonem, činí na svědka nátlak, nebo vede výslech jiným nevhodným způsobem. Dále může předseda senátu přerušit výslech, považují-li sám nebo člen senátu za nezbytné položit vyslyšajícímu otázku, kterou není možno odložit na dobu po provedení výslechu nebo jeho části.

V žádném případě nemůže být výslech přerušen zásahem druhé strany, adresovaným vyslyšajícímu nebo svědkovi. Jakoukoli námitku nebo připomínku k průběhu výslechu musí odpůrce vyslyšajícího uplatnit u předsedy senátu tím, že požádá o jeho zásah.

Jakmile zákon svěřil možnost vyslyšet svědka nebo znalce jedné ze stran, plyne z povahy věci a z principu rovnosti stran, že **odpůrce musí mít možnost doplnit, popřípadě kontrolovat výpověď** někdy i četnými dotazy, motivovanými jeho procesním stanoviskem. Pro toto pokračování ve výslechu je vhodné volit termín protivýslech. Ve třetím odstavci novelizovaného § 215 nejsou pravidla protivýslechu nijak upravena. Stanoví se pouze, že po provedení výslechu nebo jeho části podle odst. 2 má druhá strana právo klást vyslyšchanému otázky a že poslední věta odstavce 2 (o možnosti přerušování výslechu soudem) platí tu obdobně.

³⁾ O možném dilematu obhájce, zda má výslech určitého svědka navrhnout již v přípravném řízení nebo až u soudu po podání obžaloby, byla zmínka v první části článku v č. 11–12/2001 Bulletinu advokacie, str. 60.

ČLÁNKY

Prováděl-li výslech svědka státní zástupce, plyne z povahy věci, že protivýslech obhajoby sleduje dva cíle. Především doplnění výpovědi svědka údaji, které při výslechu státním zástupcem svědek neuvedl a o nichž vyslyšající předpokládá, že budou prospěšné obhajobě. Zejména však jde o to, aby protivýslechem byla přezkoumána, kontrolována spolehlivost údajů svědka: jeho hodnověrnost, schopnost a možnost děj správně vnímat, pamatovat si a reprodukovat. Svědek je ovšem žádán i o vysvětlení případných rozporů s jeho dřívější výpovědí nebo s tvrzeními jiných osob.

Otázky směřující k prověření hodnověrnosti svědka mohou být někdy dotazovanému velmi nepřijemné, až urážlivé. Pro kladení takových otázek měl by obhájce mít věcný důvod. Tím se může bránit proti zásahu předsedy senátu, který pozastavil otázku jako nevhodnou.

Není vyloučeno, že zvláště v první době po účinnosti novely budou předsedové senátu a samosoudci užívat možnosti přerušovat stranami vedené výslechy a zejména protivýslechy nedosti odůvodněně – vždyť byli zvyklí vyslyšet sami. Je-li obhájce názoru, že jim konaný výslech byl přerušen neodůvodněně, pak v duchu své povinnosti (§ 16 odst. 2 zákona o advokacii) by měl své stanovisko uplatnit důsledně: žádat o protokolování, že byl výslech přerušen a z jakého důvodu a přichází-li to v úvahu, žádat o rozhodnutí senátu. Jde nejen o to, aby si praxe navykla dodržovat nové formy trestního řízení, záleží i na tom, aby si jednotliví advokát pro svou důslednost získal u soudců určitou vážnost. (Pokud by soud jako nevhodnou nepřipustil určitou otázku proto, že by ji považoval za nesouvisící s projednávanou věcí, mohl by advokát někdy namítnout, že teprve z dalšího rozvinutí obhajoby vyplyne, kam jeho otázka směřovala.)

I pro provádění protivýslechu platí zákaz suggestivních otázek (§ 101 odst. 2). Patrně ani účel protivýslechu usvědčit svědka z nepravdivých tvrzení by neodůvodnil přípustnost otázek kapciózních, které trestní řád přímo nezakazuje.⁴⁾

Také při hlavním líčení může obhajoba navrhnout a **předložit posudek znalce**, který sama opatřila (viz § 110a). Při výběru znalce jsou strany odkázány na osoby zapsané v seznamu znalců. Vyjimky platí, pokud není pro některý obor znalec zapsán do seznamu nebo nemůže-li znalec do seznamu zapsaný úkon provést buď vůbec nebo s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady (zákon o znalcích a tlumočnících č. 36/1967 Sb., § 2 a § 24). Již před podáním posudku umožní soud znalci vyžádanému stranou nahlédnout do spisu nebo jinak se seznámit s potřebnými informacemi.

Také v řízení před soudem umožnila novelizace trestního řádu, aby v závažných a skutkově složitých věcech, vyžadujících znalost speciálního oboru, byl přibrán **konzultant** (§ 183 odst. 2, § 157 odst. 3). O tomto institutu je stanoveno jedině tolik, že o přibrání bude sepsán úřední záznam, že se souhlasem orgánu může konzultant nahlížet do spisů a být pasivně přítomen úkonům trestního řízení, že je vázán mlčenlivostí a že se na jeho vyloučení přiměřeně ujmou předpisy zákona o znalcích a tlumočnících. Podle § 11 tohoto zákona je znalec z podání posudku vyloučen, jestliže lze mít pro jeho poměr k věci, k orgánům provádějícím řízení, k účastníkům nebo k jejich zástupcům pochybnosti o jeho nepodjatosti.

Tento zcela nový institut působí v našem procesu velmi nesystémově. Je to jakýsi anonymní poloznalec; má orgánům trestního řízení dílet odborné informace, ale jeho sdělení a rady, ač nepochybně mají mít vliv na postup orgánů, zůstanou utajeny a nekontrolovatelné. Je sice při-

⁴⁾ Ve Velké Británii, v USA a ve státech Commonwealthu existuje o technice a taktice provádění výslechů svědků a znalců množství literatury, od vysokoškolské úrovně (např. P. Murray, **Basic Trial Advocacy**, Boston aj. 1995), po četné manuály praktiků (např. S. Hrones, C. C. Czar, **Criminal Practice Handbook**, Charlottesville, Va., 1995). Velká část tam uváděných rad a pokynů nemá však pro náš proces význam.

ČLÁNKY

rozené, že orgány přípravného řízení hledají speciální informace potřebné k porozumění odborné stránky případu kdekoli – to však jsou činitelé, kteří případ jen vyšetřují, ale nerozhodují. Velmi problematické se však zdá působení kvasi-anonymního poradce na soudy, orgány, které rozhodují o vině a trestu. Celý systém našeho procesu vychází z toho, že soud může čerpat své odborné znalosti jedině z procesní, stranami kontrolované činnosti znalců. Je nepochybné, že se soudce při rozhodování věci nesmí opřít o vlastní odborné znalosti, byť sebelepší. Je zřejmé, že to platí i tehdy, když tuto vlastní znalost získal prostřednictvím konzultanta.

Totožnost konzultanta je zveřejněna záznamem ve spise; soud ovšem není povinen sdělit stranám, jaké informace nebo rady od konzultanta dostává. Na co tedy má dbát obhájce, používá-li soud konzultanta ve stadiu hlavního líčení? O přibrání konzultanta sepsaný úřední záznam publikuje opatření, nikoli usnesení, není tedy přípustná stížnost. Obhájce by se mohl snažit ověřit, zda konzultant má náležitou odbornou kvalifikaci, popřípadě zda není pochybná jeho nepodjatost. Soud by mu ovšem stěží dovolil, aby se na potřebné okolnosti dotazoval při líčení. Teprve až soud rozhodne ve věci samé, mohla by obhajoba přezkoumat, zda všechny odborné poznatky a úsudky mají svůj pramen výhradně v podaném znaleckém posudku.

Pokud jde o **čtení dřívějších protokolů při hlavním líčení**, zavedla novela některé změny.

a) Souhlas obžalovaného se čtením protokolu svědka se předpokládá, jestliže se obžalovaný bez omluvy nedostaví k hlavnímu líčení nebo bez vážného důvodu se z jednací síně vzdálí (§ 211 odst. 1).

b) „Byl-li výslech proveden způsobem odpovídajícím ustanovení tohoto zákona“, bude přečten mimo jiné také protokol o výpovědi spoluobžalovaného nebo svědka, šlo-li o neodkladný nebo neopakovatelný úkon (§ 211 odst. 2 písm. b). Lze mít za to, že soud má přezkoumat, zda podle okolností daných v době výslechu se úkon skutečně jevil jako neodkladný nebo neopakovatelný ve smyslu kritérií uvedených v § 160 odst. 4. V nálezu z 26. 9. 2000 sv. 19 č. 134 Sb. Ú. s. vyslovil Ústavní soud, že smysl neodkladného úkonu je výjimkou ze zásady (provádět dokazování až po zahájení trestního stíhání – J. Š.) a že tuto výjimku je nutno interpretovat restriktivně.

Dojde-li soud k názoru, že o neopakovatelnost nebo neodkladnost nešlo, neměl by být protokol přečten.⁵⁾

Důvodová zpráva k novele uvádí, že z požadavku přítomnosti obhájce při výslechu svědků je třeba v potřebném rozsahu připustit výjimky, např. šlo-li o neodkladný nebo neopakovatelný výslech provedený před sdělením obvinění, kdy správnost a zákonnost garantuje přítomnost soudce. Nehledě k tomu, že při projednávání návrhu v Poslanecké sněmovně byla účast soudce u těchto úkonů podmíněna návrhem státního zástupce, je otázkou, zda by kontrola výslechu soudcem plně vyhovovala požadavku článku 6 odst. 3 písm. d) Evropské úmluvy. Evropský soud trvale rozhoduje, že v rámci spravedlivého procesu musí **obhajoba** mít aspoň jednou během řízení možnost účastnit se výslechu usvědčujícího svědka. To ovšem nemůže nahradit účast soudce, který sice dohlíží na zákonnost a správnost provádění výslechu, není však zástupcem hledisek a zájmů budoucího – dosud neznámého – obviněného.

⁵⁾ B. Repík upozorňuje na to, že z judikatury Evropského soudu „implicitně vyplývá“, že odsouzení není možno založit na přečtených výpovědích z přípravného řízení, nebyli-li svědci kontradiktorně vyslechnuti v tomto stadiu řízení a jsou-li takové výpovědi jediným nebo rozhodujícím důkazem o vině ani tehdy, nelze-li svědka vyslechnout, protože zemřel, že je neznámý nebo nedosažitelný, nebo že právem odmítl vypovídat.“ (**Ludské práva v soudním konání**, Bratislava, Manz, 1999, str. 242.) To by mělo platit o všech případech vypočtených v § 211 odst. 2, tedy i o výpovědích neodkladných nebo neopakovatelných.

Č L Á N K Y

c) Nově se stanoví v § 211 odst. 3, že protokol o dřívější výpovědi svědka se přečte také tehdy, byl-li výslech proveden způsobem odpovídajícím trestnímu řádu a svědek při hlavním líčení odepřel vypovídat nebo se v podstatných bodech odchyluje od své dřívější výpovědi a „obhájce... **měl možnost** se tohoto dřívějšího výslechu účastnit a klást vyslýchanému otázky“.

Nelze tedy přečíst protokol o dřívější výpovědi, jestliže obhájce oznámil podle § 165 odst. 3, že se chce účastnit výpovědi určitého svědka a policejní orgán mu tuto účast neumožnil (např. tím, že mu nesdělil identitu svědka, který bude vyslýchán). V první části článku v čísle 11–12/2001 tohoto časopisu bylo však poukázáno na problém, který může vzniknout, oznámili obhájce, že se chce zúčastnit všech vyšetřovacích úkonů, uvedených v § 165 odst. 3. Jestliže byl potom řádně vyrozuměn o všech výsleších a k některým z nich se nedostavil – dá se říci, že v tom případě obhájce „měl možnost“ účastnit se těchto úkonů?

d) Má-li soud před čtením protokolu o výpovědi svědků, u nichž šlo o úkony neodkladné nebo neopakovatelné, zkoumat, zda tyto podmínky byly v době výslechu skutečně splněny, vzniká obdobná otázka při čtení protokolů o všech svědeckých výsleších, jejichž přípustnost je omezena na případy vypočtené v § 164 odst. 1.

Možnost přečíst protokoly o výpovědích svědků je v § 211 odst. 2, 3, 4 podmíněna tím, že dřívější výslech byl proveden způsobem odpovídajícím ustanovením trestního řádu. To znamená mimo jiné, že byly splněny předpisy o výslechu svědků a že obhájci byla umožněna účast u výslechů. Nadto je přípustnost výslechu svědků ve vyšetřování podle druhého oddílu desáté hlavy omezena na několik kategorií **osob, vypočtených v § 164 odst. 1**. Nebyly-li podmínky tam uvedené splněny, vzniká otázka, zda výslech byl proveden „v souladu s ustanoveními“ trestního řádu. Zápornou odpověď – že výslech tak proveden nebyl – možno vyvodit ze znění předpisu § 169 odst. 2. Při vyšetřování „krajsko-

soudních“ věci podle třetího oddílu není policejní orgán vázán podmínkami, za nichž lze podle § 164 odst. 1 provádět výslechy svědků. Přejde-li později změnou kvalifikace činu věc do vyšetřování podle oddílu druhého, důkazy provedené předtím zůstávají součástí důkazního materiálu. „Při posuzování, zda byly provedeny v souladu se zákonem, se nepřihlíží k podmínkám, za nichž lze podle § 164 odst. 1 vyslýchat svědky“, stanoví se v § 169 odst. 1. Z toho nutno vyvodit, že ani tam, kde vyšetřování bylo od počátku vedeno podle oddílu druhého, výslechy provedené bez podmínek § 164 odst. 1 v souladu s trestním řádem nebyly.

Otázky **zjednodušeného řízení** podle § 314b až § 314d jsou předmětem článku V. Ježka v čísle 11–12/2001 Bulletinu advokacie na str. 78 n. Pro činnost obhájce lze poukázat ještě na následující: Do 24 hodin po podání návrhu na potrestání vyslechne soudce podezřelého, který byl zadržen. Je-li podezřelý na svobodě, soud posoudí, má-li jej k výslechu předvolat. Při výslechu se podezřelý má zejména vyslovit o tom, které skutečnosti považuje za nesporné a zda souhlasí s tím, aby takové skutečnosti nebyly v hlavním líčení dokazovány. Toto vyjádření podezřelého má ovšem klíčový význam pro zjednodušení hlavního líčení. Je proto myslitelné, že soudce někdy může mít snahu působit na podezřelého, aby rozhodné skutečnosti doznal jako nesporné. Trestní řád nestanoví výslovně, že o konání výslechu má být vyrozuměn obhájce, jestliže jej podezřelý má. Je proto nezbytné, aby si obhájce sám hleděl zajistit, že se o konání výslechu včas dozví. Jeho účast u výslechu měla by se pak zpravidla jevit nezbytnou. Při tomto výslechu má mimo jiné i možnost uplatnit případné důvody pro zastavení trestního stíhání z důvodů uvedených v § 172 odst. 2 c a § 314 c odst. 1 písm. b. Jde o možnost zastavení řízení ve věcech menší závažnosti z důvodů oportunity. (Novela musela uznat realitu trestního řízení a usku-tečnit menší průlom do zásady legality.)

Novelou byla vyloučena možnost, aby **trestním příkazem** byl uložen nepodmíněný trest od-

ČLÁNKY

něti svobody – dosavadní anomálie našeho trestního práva. Při jakémkoli odsouzení trestním příkazem vzniká však riziko důsledku, který si odsouzený někdy neuvědomuje a před kterým by jej měl obhájce varovat. Pravomocí trestního příkazu je nenapravitelně rozhodnuto o zavinění, budou-li proti odsouzenému uplatněny občanskoprávní nároky, například po dopravní nehodě.

Článek se mohl ve stručnosti dotknout jen některých z podnětů, které přinášejí změny trest-

ního řádu pro činnost obhájce. Tyto změny spolu s principy Listiny a Evropské úmluvy znamenají dokončení staletého vývoje trestního řízení v našich zemích. Obviněný, kdysi pouhý objekt řízení, se stává stranou nadanou právy účinné obhajoby.

Od advokacie to vyžaduje, aby obhájce nebyl jen kritikem postupu orgánů činných v trestním řízení, ale aby se navíc – zejména v hlavním líčení – stal aktivním spoluúčastníkem procesu.

POLEMKA K PUBLIKOVANÉMU PROLOMENÍ POVINNOSTI MLČENLIVOSTI ADVOKÁTA VŮČI SOUDNÍMU EXEKUTOROVI A NĚKOLIK POZNÁMEK K HÁJENÍ ZÁJMŮ ADVOKÁTŮ ČESKOU ADVOKÁTNÍ KOMOROU

JUDr. LUDVÍK ŠEVČÍK – JUDr. DANIEL ŠEVČÍK, Ph.D.

I.

V Bulletinu advokacie č. 9/2001 byl uveřejněn příspěvek advokátů JUDr. Jana Veselého, Ph.D., JUDr. Adama Rakovského a Mgr. Petra Holešínského (dále jen „autoři“), s názvem Soudní exekutoři – efektivní způsob vymáhání pohledávek. Vedle zevrubné charakteristiky právní úpravy, kterou přináší zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, dále jen „exekuční řád“, obsahuje i některá stanoviska autorů, která zasluhují širší diskusi mezi advokáty a jejichž argumentace je přinejmenším problematická.

Prvním z takových názorů je přesvědčení autorů, že by advokát měl na písemnou žádost soud-

ního exekutora sdělovat údaje o majetku klienta, jak je vymezen v § 33 odst. 4 exekučního řádu. Dovojují, že toto ustanovení je speciální normou vůči § 21 odst. 1 zákona o advokacii, ukládající advokátům povinnost zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděli v souvislosti s poskytováním právních služeb.

Citované ustanovení exekučního řádu je však vázáno pouze na hodnoty, které tam uvedené osoby a orgány (mj. i advokáti) pro povinného spravují či uschovávají,¹⁾ a **nelze je tudíž vztáhnout na všechny majetek klienta, o němž advokát ví**, jak vyplývá z obsahu článku. Představa, že by měl advokát (kupř. poté, co zastupoval klienta ve věci, jejímž výsledkem je pravomocný

¹⁾ Jak dle našeho názoru v souladu s dikcí zákona správně dovozuje i blíže zdůvodňuje Mgr. Václav Vlk v článku Exekuční řád a advokáti – poznámky k zákonu č. 120/2001 Sb., uveřejněném v Bulletinu advokacie č. 8/2001. Takový výklad považujeme za snesitelný právě z hlediska povinnosti mlčenlivosti advokáta, kdy činnost spočívající ve správě či uschově majetku lze hodnotit jakožto aktivitu advokáta již nad rámec poskytování právní pomoci – i o tom však pochopitelně lze vést diskusi.

Č L Á N K Y

exekuční titul v jeho neprospěch) soudnímu exekutorovi sdělit pod možnou sankcí uložení pořádkové pokuty a nároků, plynoucích z odpovědnosti za škodu (podle § 34 odst. 2, 3 exekučního řádu), s jakým majetkem jeho klient disponuje, je zcela absurdní. Pokud by takový advokát poskytoval klientovi i po skončení nalézacího řízení právní pomoc, sdělením takových skutečností by se nadto dopouštěl minimálně kárného provinění porušením povinnosti dané ustanovením § 16 odst. 1 zákona o advokacii, tj. chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta. Zcela protismyslný by pak byl takový postup v případě, pokud by advokát podával v zastoupení klienta mimořádný opravný prostředek či ústavní stížnost. Jistě se totiž shodneme, že ne vždy je odmítnutí splnění povinnosti uložené vykonatelným rozhodnutím postupem, který by automaticky bylo možno zařadit do kategorie „neoprávněných“ zájmů klienta.

Úvahy v tom směru, že by normy předpisů upravujících činnost jiných osob a profesních komor, než advokátů, měly být hodnoceny jakožto speciální vůči normám, regulujícím pouze práva a povinnosti advokátů v zákoně o advokacii, jsou nesprávné a zcestné jak z hlediska systematiky právního řádu, tak významu a funkce jednotlivých právních předpisů. **Zákon o advokacii je sám speciálním právním předpisem pro výkon advokacie, přičemž jeho ustanovení § 21 odst. 1, ukládající advokátům povinnost mlčenlivost, figuruje jakožto lex specialis právě vůči § 33 odst. 4 exekučního řádu.** Je tomu tedy přesně naopak, než se domnívají autoři článku. (Kupř. zákon o konkurzu a vyrovnání v § 9e také ukládá třetím osobám povinnost poskytnout správci konkurzní podstaty součinnost sdělením údajů o majetku úpadce, aniž by ovšem byla v praxi či komentářích zpochybnována povinnost advokátů

jakožto právních zástupců úpadce zachovávat i v tomto případě mlčenlivost.) Pokud bychom připustili, že by nějaký soudní exekutor mohl pod sankcemi vyžadovat od advokátů údaje o jim známém majetku jejich klientů, negovali bychom základní principy advokacie, jakými jsou nezávislost a především důvěra klienta (která je podmínkou sine qua non pro výkon advokacie), jež bychom takto zkracovali na ústavně garantovaném právu na právní pomoc před soudy a jinými orgány, a tedy i exekutory.²⁾

Jestliže by klient měl být srozuměn s povinností advokáta poskytovat takové informace exekutorovi, pak lze jen těžko předpokládat, že bude jednat otevřeně a sdělí potřebné údaje o majetku, byť by mohly mít zásadní význam právě pro posouzení jeho právní věci, s níž za advokátem přichází. Stojí zde proti sobě zájem na rychlé a úspěšné exekuci proti zájmu zachovat důvěru mezi advokátem a klientem. Jsme přesvědčeni, že při kolizi těchto zájmů musí dostat přednost zájem na zachování vzájemné důvěry mezi advokátem a klientem. Platí to tím spíše, že respektování povinnosti mlčenlivosti advokáta nemůže být brzdou rychlé a úspěšné exekuce, neboť všechny údaje o majetku lze žádat přímo po povinném. Jde také jen o usnadnění pozice exekutora jakožto člena jedné stavovské organizace na úkor člena stavovské organizace jiné.

I zájem státu na vymáhání exekučních titulů musí mít své hranice, vymezené zde především základními lidskými právy, jakým je právo na právní pomoc a rovněž i rovností subjektů, tj. i členů různých profesních komor mezi sebou navzájem. Advokát také nemá možnost žádat po exekutorovi (například v řízení o výkon rozhodnutí, vedeném pro vykonatelnou pohledávku jeho klienta) informace z exekutorských spisů, byť by obsahovaly údaje o majetku povinného,

²⁾ Na tom nic nemění fakt, že mají při výkonu jejich působnosti postavení veřejných činitelů, kteří by měli mít zajištěn přístup k informacím pro efektivní provedení exekuce, jak rovněž argumentují autoři článku – advokáti osobně a často důvěrně znají řadu veřejných činitelů, aniž by ovšem spolu měli probírat majetky jejich klientů, jakkoli by mohly mít takto získané informace značný význam pro řádný výkon profesí veřejných činitelů.

ČLÁNKY

který byl dříve účastníkem nějakého exekučního řízení.

Dlužno dodat, že informační povinnost o jemu známém majetku klienta nemá advokát ani vůči soudu při řízení o výkon rozhodnutí a není proto důvod, aby ji naopak právě vůči soudnímu exekutorovi měl. Pokud by toto skutečně měl být úmysl zákonodárce, který v této souvislosti autoři v článku rovněž akcentují, pak by jimi tvrzené ratio legis exekučního řádu v tomto bodě neodpovídalo základním ústavním principům České republiky. O to pikantnější je proto označení autorů v komentovaném článku jakožto spoluvůrců exekučního řádu.

Připustíme-li, že k odůvodnění přijaté úpravy je postačující zájem státu (společnosti) na rychlé a úspěšné exekuci, lze už potom přikročit i k tomu, aby v zájmu rychlého a úspěšného trestního řízení byla přijata úprava, ukládající advokátům povinnost poskytovat orgánům činným v trestním řízení všechny požadované informace či uložit advokátům bezvýjimečnou oznamovací povinnost o spáchání trestného činu.

Podle našeho názoru nelze akceptovat ani autory článku konstatovanou obdobu prolomení povinnosti mlčenlivosti advokáta ve vztahu k daňovému poradci, s nímž konzultuje záležitosti svých klientů. Taková situace nedopadá a nelze ji ani analogicky vztáhnout na komunikaci mezi advokátem a soudním exekutorem. Daňový poradce při své poradenské činnosti jedná v zájmu klientů advokáta a získané informace nesmí využít ve prospěch jiných osob. Argumentovat, že obdobně nesmí zneužít od advokáta získaných informací ani soudní exekutor, neboť je také vázán povinností mlčenlivosti, je zcela nepřipadné, bez skut-

kové či právní opory. Samozřejmě, že exekutor využije takto nabyté informace ve prospěch třetí osoby – oprávněného, a současně k tíži advokáta klienta – povinného, neboť v tom tkví podstata exekutorské činnosti. Teprve vůči jiným osobám a orgánům, pro něž ovšem výkon rozhodnutí neprovádí, je pak exekutor logicky vázán povinností mlčenlivosti podle § 31 exekučního řádu. Je až absurdní tvrzení, že „poskytované informace *nebudou exekutorem zneužity*“, když je evidentní, že budou proti zájmům klienta použity.

Proto jsou názory o údajném prolomení povinnosti mlčenlivosti advokáta ve vztahu k soudnímu exekutorovi nejen nesprávné, ale především nebezpečné pro samotnou podstatu výkonu advokacie a považujeme za na nejvyš potřebné je důrazně odmítnout. Opravte nás, prosím, vážené kolegyně a kolegové, pokud se mylíme.³⁾

II.

Autoři článku, ač jsou sami advokáti, svými argumenty hájí zájmy jiné profesní skupiny právě v neprospěch advokátů.⁴⁾ Lze se samozřejmě zamýšlet nad tím, čím jsou v takové aktivitě motivováni, ovšem za podstatnější považujeme zohlednit ji v širším kontextu současné tvorby právních předpisů.

Tlak, který při ní vyvolávají různé zájmové skupiny právnických profesí na úkor advokátů, je více než zřetelný. Exekuční řád exekutorům v rámci tzv. další činnosti exekutora dovoluje v § 74 odst. 1 písm. a) poskytovat právní pomoc oprávněnému *nebo povinnému* (což je samo o sobě pozeruhodné a ve svém důsledku kontraproduktivní),

3) Velmi přínosné by jistě bylo stanovisko představenstva ČAK k této otázce.

4) Dále například obhajoba uznání exekutorské zkoušky za zkoušku advokátní ex lege poukazováním na znalosti, které k ní bude muset kandidát vstřebat, jako by z povahy věci omezená problematika exekucí, byť pochopitelně provázána se souvisejícími právními předpisy, mohla snést srovnání s oproti tomu mnohonásobně širším záběrem požadovaných znalostí a dovedností advokátních koncipientů pro úspěšné složení advokátní zkoušky. Je proto otázkou i to, zda pro takovéto řešení může být vůbec postačující hledisko vzájemnosti při uznávání zkoušek. Takováto argumentace se právě z úst advokátů jeví jako krajně neobjektivní a ve své podstatě účelová.

ČLÁNKY

zákon o advokacii v § 6 odst. 1 ve znění § 145 odst. 1 exekučního řádu staví na roveň exekutorskou zkoušku se zkouškou advokátní. Z dalších norem lze vzpomenout § 57 odst. 1 obchodního zákoníku, s účinností od 1. 1. 2001 příkazující zakladatelské dokumenty kapitálových společností pořádit ve formě notářského zápisu, což se týká dle § 63 cit. zákona i změn jejich obsahu, dále § 71 odst. 4 živnostenského zákona, ukládající s účinností od 1. 3. 2000 naprosto nadbytečnou povinnost úředního ověření podpisů na plné moci pro zastupování v řízení před živnostenským úřadem či § 31 odst. 5 obchodního zákoníku, ukládající povinnost ověřených podpisů osob podávajících návrh na zápis do obchodního rejstříku, jakož i na plné moci k tomuto úkonu (bez rozdílu, zda je zmocněncem advokát) a především pak § 156 odst. 3 občanského zákoníku, vyžadující s účinností od 1. 1. 2002 sepsání zástavních smluv, jejichž předmětem jsou tam uvedené věci (od běžných movitých věcí až po podnik jako věc hromadnou), ve formě notářských zápisů. Nedosti na

tom, právě zmíněná úprava, již přináší zákon č. 317/2001 Sb., je v důvodové zprávě k návrhu zákona, předložené skupinou poslanců, odůvodňována tak, že de facto pouze notář je schopen dostatečně kvalifikovaně zástavní smlouvu sepsat.⁵⁾

Takový přístup notariátu a exekutorů (dokonce budoucích) k hájení svých zájmů pak není ani tak obžalobou přílišné razance, s jakou postupují, jako především transparentním příkladem neschopnosti představitelů advokacie činit pro své příslušníky totéž.

Máme tedy za to, že Česká advokátní komora by měla svým členům zdůvodnit, jak je možné, že jiné profesní komory zaznamenávají proti ní tak citelné úspěchy na poli legislativy, často dokonce na úkor advokacie a jaká opatření či kroky podnikne pro eliminaci takovýchto aktivit a skutečné hájení zájmů advokátů, zejména při legislativním procesu.

Autoři jsou advokáty v Brně.

EXEKUCE A ADVOKÁTI JEŠTĚ JEDNOU

Mgr. VÁCLAV VLK

Kolegové Veselý, Rakovský a Holešínský ve svém příspěvku uveřejněném v Bulletinu advokacie č. 9/2001 předeštlí názor spoluautorů zákona na postavení soudního exekutora, zejména se zaměřením na jeho vztah k advokátovi a advokacii obecně. Není nad to, když autor či spoluautor zákona vyjádří své právní úvahy, které ho vedly k vytvoření legislativního textu, posléze přijatého zákonodárným sborem. Poměrně obsáhlý text se dotýká advokacie na dvou podstatných

místech, ve kterých si s váženými kolegy dovolím nesouhlasit.

ÚVAHA PRVNÍ: OPRÁVNĚNÍ
EXEKUTORA POSKYTOVAT PRÁVNÍ
SLUŽBY

Autoři článku uvádějí, že ačkoliv je podle § 74 odst. 1 zákona o soudních exekutorech oprávněn exekutor poskytovat právní pomoc, nejedná

⁵⁾ Sněmovní tisk 840/0, str. 3.: „Forma notářského zápisu..., navíc zajišťuje, že zástavní smlouva bude odpovídat zákonným požadavkům a nebude moci být antidatována.“

ČLÁNKY

se v podstatě pro advokáty o žádnou konkurenci. Uvedené překrývání je *naprosto minoritní*, protože se týká právní pomoci poskytované toliko oprávněnému či povinnému po vydání exekučního titulu a úschov. Obdobně je argumentováno postavení notářů, kteří jsou zmocnění vykonávat právní pomoc ve stejném postavení.

Český právní řád trpí bolestnou dichotomií výjimek z výjimek a zákon o soudních exekutorech je toho dalším dokladem. Ačkoliv advokáti již s ohledem na své historické postavení, způsob vzdělávání a výchovy jsou těmi, kteří by měli takměř výhradně poskytovat profesionální právní pomoc, vstupuje na trh právních služeb v souladu se zákonem celá řada dalších konkurentů, kteří z tohoto koláče ukrajují. Vedle notářů jsou to zejména patentoví zástupci či daňoví poradci, pokud jde o osoby povolané k poskytování právní pomoci legálně, tak řada dalších subjektů, počínaje realitními kanceláři či různými jinými zprostředkovatelskými subjekty, které zastupují výlučně účastníky správního řízení, správce bytového fondu atd., jejichž právní servis se pohybuje často na samé hranici legality. V současné době se to zdá někomu jako nadnesené a většina advokátů se nehodlá profesionálně věnovat ani daňovému poradenství či dokonce zastupování ve věcech správních, avšak trh právních služeb se stále zmenšuje, pokud jde o počet nevyužitého segmentu klientů, které shora uvedené konkurenční subjekty obsadí. Nedostí na tom, že advokáti jsou svázáni přísnými etickými kodexy a zákonem o advokacii, který jim znemožňuje prakticky jakoukoliv osobní sebe prezentaci, na rozdíl příkladmo od realitních kanceláří. Na tento do budoucna již tak omezený trh právních služeb vstupují další subjekty, kterými jsou exekutoři.

Oblast výkonu rozhodnutí cestou práva tak jest zaplněna dalším subjektem, který může nejenom výkon rozhodnutí provést, což je pozitivní, ale hlavně advokátům omezovat působnost na trhu. V podstatě výlučnou doménou advokátů zůstává toliko trestní právo a několik málo specifických druhů řízení. Zatímco po různých obecních zmoc-

něncích a osobách s právníkem vzděláním není požadováno takměř nic, po advokátech, pokud jde o výkony jejich profese, mnoho. A to bez odpovídající reciprocity, kterou by stát měl zajistit výlučností poskytování služeb tímto stavem. Je-li regulován vstup do povolání na základě přísných pravidel, rovných pro každého, a samo podnikání advokáta též, mělo by být za to i něco nabízeno. Ztráceli postavení advokáta exkluzivitu, je na místě uvažovat o tom, zda se tak děje v souladu s původním zakotvením advokacie a její úlohy ve společnosti. Neobstojí shora uvedený argument o tom, že právní pomoc bude poskytována minimálně.

Pokud jde o právní pomoc poskytovanou notáři, lze shledat, že při sepisování listin, což je jejich prapůvodním posláním, je nutno nezbytně právní pomoc poskytnout a bez ní by některé úkony, které notář jinak činí, učinit ani nemohl. Potřebu daňového poradenství či speciálních auditorských a obdobných služeb s sebou nese moderní společnost a tudíž je pro tyto subjekty na trhu místo, které je pro advokáty v konkurenčním poměru nepřijemné, leč nicméně ospravedlnitelné. Proč by však mělo být vytvořeno nové místo pro exekutory? Je-li jediným důvodem, že exekutor musí mít odbornou zkoušku a být právníkem, jeví se mi to jako velmi chabé.

Navíc nevidím žádný důvod, proč by exekutor měl slovy autorů článku pomoci *povinnému po vydání exekučního titulu*. Poněkud se tím popírá smysl práce exekutora, tedy vymoci pohledávku oprávněného, která je po právu. Bude snad radit exekutor, jak exekuci zdržet a zároveň za pět minut pracovat na co nejvyšším vymožení pohledávky pro svého jiného klienta? Exekutor je v postavení soukromé osoby, která vykonává úřední funkci, vykonavatele rozhodnutí státní moci. Exekutor je státním úředníkem *sui generis*, který by rozhodně neměl poskytovat právní pomoc směřující k popření výkonu rozhodnutí státem přiznaných pohledávek. Z tohoto titulu si myslím, že by měla ze zákona *de lege ferenda* odpadnout oprávnění exekutora vykonávat právní pomoc a navrhol bych novou formulaci usta-

ČLÁNKY

novení § 74 odst. 1 písm. a) zákona o soudních exekutorech a exekuční činnosti plně vypustit.

ÚVAHA DRUHÁ: POVINNOST ADVOKÁTA POSKYTNOUT EXEKUTOROVI SOUČINNOST

Autoři předjímají, že *pro efektivní provádění exekuce je nevyhnutelná dostatečně široká povinnost třetích osob poskytovat exekutorovi požadovanou součinnost v podobě poskytnutí exekutorem požadovaných informací o majetku povinného*. O kus dále dokonce autoři dovozují, že ... *je nutno poznamenat, že exekutor může žádat o součinnost advokáta až v okamžiku, kdy je pověřen prováděním konkrétní exekuce příslušným soudem. Vystupuje zde tedy v pozici osoby pověřené státem nuceným výkonem exekučního titulu a je postaven na úroveň soudu, respektive soudci*. Z těchto premis pak autoři dovozují, že součástí pravomoci k provedení exekuce je oprávnění exekutora namísto soudu prolomit povinnost mlčenlivosti.

V tomto státě, zaplať pánbůh, je respektováno právo na naprostou nezávislost advokátů na státní moci (počínaje samostatností České advokátní komory). Zejména však nesmí soud vstupovat do vztahu mezi advokátem a klientem bez souhlasu obou, respektive jedné ze stran. Tato mlčenlivost je neprolomitelná, nezadatelná, nezrušitelná, neboť jinak by postavení advokáta nemělo smysl. Advokát, který bude povinen „udávat“ svého klienta, není advokátem, ale sluhou soudů či policie. Jako by však těmto absurdním úvahám vážných kolegů nebyl konec, v samostatné stati věnované tomuto problému dovozují, že ustanovení § 33 odst. 4 zákona o soudních exekutorech je v ust. § 21 zákona o advokacii ustanovení speciální, kdy dochází k prolomení povinnosti mlčenlivosti pouze pro účely provedení exekuce: Proč tomu tak je, však kolegové neuvádějí. Legislativně jsou si oba právní předpisy naprosto rovné a úvaha o speciálním vztahu těchto ustanovení je poněkud odvážná. Chápu vztah obecného ke speciálnímu z dob studia na právnické fakultě

jako příkladmo vztah trestního řádu a trestního zákona (fundamentálních předpisů), předpisů obecných, právě k mlčenlivosti advokáta, tedy zákonu o advokacii, jako speciálnímu.

Autoři dále argumentují tím, že sám exekutor je podroben povinnosti mlčenlivosti s oprávněním použít informace pouze v souvislosti s prováděnými exekucemi. Nedovedu si v praxi představit exekutora, který odolá tlaku Policie ČR nebo soudu na vydání informací, které zjistil v průběhu exekučního řízení. Chápu-li věc správně, tato informace se stane součástí soudního spisu o prováděném výkonu exekuce, který může být hravě postoupen soudu a stát se součástí soudního spisu. Tyto spisy, jak známo, jsou přístupny každému, kdo osvědčí právní zájem na nahlédnutí do spisu. Osvědčení právního zájmu pak není žádným problémem minimálně erudovaného právníka.

V této souvislosti vůbec nehovořím o známé chorobě v České republice v souvislosti s udržením jakéhokoliv tajemství. Ten, kdo se např. setká s činností finančního úřadu ví, že k příslušné žádosti po telefonu Vám každý úředník, jste-li dostatečně slušní a zdvořilí, stejně tak i v bance nebo kdekoliv jinde, sdělí cokoliv požadujete za nutné vědět a co on sám považuje za naprosto nedůvěrné, jako je výše a stav účtu, komu platíte, kdy atd.

Jako další argument a pro podporu svých tvrzení autoři uvádí stanovisko České advokátní komory k výkladu postavení osob, které si advokát sám vyžádal k poskytování právních služeb, k osobám, které pověřil k provedení jednotlivých úkonů právních služeb. Autoři jakoby nechtěli vidět, že vztah mezi advokátem a osobou, u níž advokát objedná „subdodávku části právní služby“, je osoba, kterou si advokát dobrovolně vybral a za jejíž činnost nese naprostou a plnou odpovědnost. Vztah mezi exekutorem a advokátem by nebyl rozhodně dobrovolný, opírá se o donucující ustanovení zákona a navíc ani jeden nese za výkon činnosti druhého odpovědnost, tudíž nemá právo ani povinnost jakýmkoliv způsobem ovlivňovat.

Jak už jsem se vyslovil ve svém předchozím jednání (Bulletin advokacie č. 8/2001, str.

ČLÁNKY

45–49), prolomení mlčenlivosti advokáta jest cesta na tenký led. Advokát je v podstatě již dnes jedinou osobou, na kterou se může kdokoliv obrátit, svěřit se jí se svými problémy, starostmi týkající se právních úkonů, obecně vůbec jedinou osobou, kde lze očekávat, že tato si získané informace uchová v tajnosti. Toto je základní premisa a předpoklad poslání advokacie a jeho postavení, které ho odlišuje od jiných. Postavení advokáta je v jiných zákonných předpisech chápáno tak, že je osobou, která je, v případě poskytování konkrétní právní služby, oprávněna seznamovat bez dalšího i s přísně tajnými skutečnostmi (zákon č. 148/1998 Sb., § 42 odst. 1). Exekutor rozhodně takovou osobou není, jsou jí jen profesionální soudci. Ostatní osoby musí být složitě prověřovány. Tato výsada koresponduje se zákonem uloženou absolutní povinností mlčenlivosti. Snaha o prolomení povinnosti mlčenlivosti vedená (dobrymi úmysly Parlamentu ČR) řešit problém, které jsem sám „vyrobil“, tedy naprosté nemožnosti vymáhat efektivně nároky v České republice, je řešena způsobem nanejvýše nepřijatelným. Nezapomeňme, že se jedná o poslanecký návrh. Bolavým místem justice je justice sama. Soudy a exekuční úředníci, jejich nedostatek, stejně tak finančních prostředků. Hojit se takto na advokátech mi značně připomíná úvahu o tom, že advokát je ten špatný, protože chrání neoprávněné zájmy lumpů, kteří si nechávají majetek pro sebe a věřitelům ukazují dlouhý nos. Na vině rozhodně nejsou advokáti, ale stav české justice. Nevím, jak dále bych snášel argumenty pro zjevnou nesmyslnost ustanovení o prolomení mlčenlivosti advokáta, je to jako přesvědčovat někoho o tom, že pokud nemám nohy, tak nemohu chodit, a i když mi dáte berle, tak už to prostě nebude nikdy ono.

ÚVAHA TŘETÍ: POSTAVENÍ EXEKUTORA

Na závěr mého polemického příspěvku, jinak dle mého názoru erudovanému článku kolegů, kteří se nebojí jít se svým názorem před ostatní, si dovoluji polemizovat s otázkou nutnosti toho, aby

exekutor byl osobou znalou práva na úrovni absolování právnické fakulty a postavení exekutorské zkoušky na úrovni advokátní zkoušky. Jsem přesvědčen, že větu z původního článku *k této novelizaci došlo zcela oprávněně a nikoliv náhodně*, lze poopravit na to, že k novelizaci došlo zcela záměrně a nikoliv náhodně. Předpoklady vstupu do exekutorského stavu nemusí být nutně shodné s předpoklady vstupu do advokátského stavu. Nutnost právnického vzdělání se jeví jako nikoliv nezbytná. U soudů vykonávají běžné práci, kterou by vykonával exekutor, vyšší soudní úředníci, tudíž by zcela postačovalo bakalářské vzdělání na vysoké škole. Exekutor již ve své podstatě není osobou, která by vykonávala právní pomoc a potřebovala znalosti ze všech oborů práva. Zavadějící je úvaha o nutnosti znát předpis navazující, zejména odkazy na trestní právo, správní právo, katastrální zákon atd. Toto jsou znalosti, které si lze běžně osvojit při bakalářském studiu a není k němu třeba hlubších znalostí práva, navíc tyto znalosti jsou z povahy profese exekutora omezené. Jakou základní souvislost bude mít výkon exekutorského povolání příkladmo s trestným činem vraždy podle § 219 tr. zákona či se smlouvou o obchodním zastoupení v režimu obchodního zákoníku, není vůbec zjevné. Exekutor je osobou, která má v ruce vykonatelný právní titul opatřený doložkou vykonatelnosti od příslušného orgánu. Pokud by v případě exekuce došlo ke sporu, o něm rozhoduje soud a znalosti exekutora také vůbec nejsou potřebné.

Stejně odvážná se v této souvislosti jeví konstrukce o vzdělávání exekutorských koncipientů, které má být obdobné a stavěno naroveň vzdělávání advokátního koncipienta. Vzdělávání advokátního koncipienta formou přednášek, školení či obdobných výukových programů je pouze jednou, nikoliv nepodstatnou, leč rozhodně menší součástí výkonu praxe advokátního koncipienta. Tou nejpodstatnější součástí výkonu praxe advokátního koncipienta je právě praxe v oboru práva. Jaké praxe se dostane exekutorskému koncipientovi ve všech oborech, práva nota bene když – jak uvádějí autoři – právní pomoc bude vy-

ČLÁNKY

konávána jenom minimálně? Budou pak tyto osoby s úzkou znalostí práva těmi, kteří mohou bez obav vstoupit do řad advokacie a začít obrem vykonávat profesi advokáta?

Je nesporným a objektivně stojícím faktem, že i v rámci advokacie existuje vysoká míra specializace a všeobecná znalost práva zpravidla končí absolvováním advokátní zkoušky. Přesto se však více než kde jinde v advokacii dbá na to, aby co nejširší znalost práva byla uplatňována, a to jak širokou zákonnou definicí právních služeb, tak povinností poskytovat právní pomoc tam, kde je advokát ustanoven soudem z úřední moci či určen Českou advokátní komorou. Je pravdou, že soudci, státní zástupci a notáři, kteří mají obdobně otevřený vstup do profese advokáta, jsou v obdobném postavení. Státní zástupci jsou většinou výlučnými znalci trestního práva a i u soudu existují výlučné specializace. Přesto však výkon těchto profesí přináší v mnohém širším erudici v oblasti práva, než výkon povolání exekutora. Poněkud specifická je situace u notářů. Jen těžko si lze představit, že se notář vzdá svého obtížně získaného notářského úřadu a přestoupí do povolání, které je z hlediska klientely velmi náročné. Věřím, že řada kolegů advokátů by chtěla býti notářem, avšak faktem je, že je řada notářských koncipientů a notářských čekatelů, kteří notářské úřady obsadí, nehledě na skutečnost, že notářská komora, a to oprávněně, přivítá ve

svých řadách osoby, které se notářské činnosti věnují dlouhodobě a jsou schopny obětovat pro získání notářského úřadu dostatek času a úsilí. Vztah obou těchto profesí vyjádřený ustanovením o profesních zkouškách a jejich vzájemné uznatelnosti považují zejména za zdvořilostní.

Jediný argument, který snad svědčí z mého pohledu pro povinnost exekutora mít právnické vzdělání, je snaha státu o zachování a jistou garanci co nejvyšší odborné a profesní způsobilosti osob, které vykonávají jménem státu právo. Exekutoři se stávají obdobně jako notáři v postavení soudních komisařů součástí justičních složek, faktickou součástí státní moci. Proč však požadavek na vzdělání exekutorů, ostatně jako celý zákon, neprošel diskusí? Odpověď se mi zdá zřejmá. Jako většina zákonů byl i tento přijat bez diskuse s odbornou veřejností a občany, avšak pod tlakem okolností (neprůchodnost justičního systému a malý výkon soudních exekucí). Vyhovuje tak co nejširšímu požadavku aparátu, který chce dohlížet všemožně na výkon všech lidských činností v tomto státě, právní služby nevyjímaje. Pokud si někdo myslí, že takovéto snahy jsou *passé*, připomínám dnes již zapomenutou, i když nedávnou snahu Václava Klause, současného předsedy sněmovny, o likvidaci profesních komor.

Přátelé, braňme se, nebo bude pozdě.

Autor je advokátem v Praze.

ČLÁNKY

K NĚKTERÝM OTÁZKÁM „VYDÁVACÍ VAZBY“ S PŘIHLÉDNUTÍM K NOVELE TRESTNÍHO ŘÁDU (k diskusi)

JUDr. LIBOR PETŘÍČEK

1. ÚVOD

Vydávací (extradiční) vazba je institutem trestního práva procesního, jehož úpravu v současném trestním řádu v rámci extradičního řízení bylo možno označit jako velmi stručnou. V důsledku „otevření se světu“ po roce 1989 přitom frekvence výskytu tohoto typu řízení v praxi prudce vzrostla a v souvislosti s tím se radikálně měnily (a mění) i názory na řešení otázek vznikajících v jeho rámci. Radikální změny, které do trestního řízení zavedl zák. č. 265/2001 Sb. (dále jen „novela“) se proto dotkly i extradiční vazby, byť podle mého názoru hlavní výkladový problém neodstranily.

I když ustanovení § 381 tr. ř. hovoří o vazbě (resp. ve svém nadpisu o vydávací vazbě, a to před novelou i po ní), což navozuje dojem jednotného institutu, jde ve skutečnosti o instituty dva (*explicitně je toto rozlišení vyjadřováno zpravidla v mezinárodních extradičních dohodách*):

- institut vazby předběžné (tj. předcházející doručení žádosti o vydání);
- institut vazby vydávací (tj. vazby v řízení po doručení žádosti o vydání).

Pro lepší orientaci v této problematice se proto budu nadále držet tohoto rozdělení.

Samostatné ustanovení § 381 tr. ř. má subsidiární charakter, a to vzhledem k § 375 tr. ř., podle něhož se ustanovení hlavy dvacáté čtvrté („Právní styk s cizinou“) tr. ř. užije jen tehdy, nestanovili mezinárodní smlouva postup jiný. Základním pramenem práva upravujícím extradiční vazbu je v současnosti Evropská úmluva o vydávání (dále jen „Úmluva“) publikovaná u nás v roce 1992 sdělením tehdejšího Federálního ministerstva zahraničních věcí ČSFR pod č. 549/1992 Sb. (nevtahuje se ovšem – jak plyne již ze samotného

adjektiva v názvu této mezinárodní smlouvy – na právní styk s mimoevropskými státy; členskými státy úmluvy jsou k 3. 7. 2000 Albánie, Andorra, Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Gruzie, Chorvatsko, Irsko, Island, Itálie, Izrael, Kypr, Lichtenštejnsko, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Makedonie, Malta, Moldávie, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Rusko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko, Ukrajina, Velká Británie (C. H. Beck, 2000, Trestní řád, Komentář, díl II., str. 1817).

Dožadující strana je podle Úmluvy oprávněna ČR požádat o uvalení předběžné vazby podle vnitrostátní úpravy ČR. V této žádosti musí být uvedeno, že je k dispozici doklad specifikovaný v čl. 12 Úmluvy a že bude dožádané straně zaslána *Žádost o vydání*.

Žádost o předběžnou vazbu tedy „předchází“ samotné **Žádosti o vydání** a je v zásadě neformální – je možno ji příslušným orgánům zaslat nejen cestou INTERPOLu (nejčastější postup), ale i poštou, faxem, e-mailem, diplomatickou cestou apod. Svou povahou jde tedy o informaci o tom, že určitá osoba je stíhána na území dožadující se strany (z povahy věci ovšem plyne, že zvolená cesta odeslání *Žádosti o uvalení předběžné vazby* musí být natolik specifická, aby nevznikaly pochybnosti o jejím původu). Přes svou neformálnost (či „nízkou míru formálnosti“) však *Žádost o uvalení předběžné vazby* musí obligatorně obsahovat kromě dokladu specifikovaného v čl. 12 Úmluvy i označení trestného činu, pro který je vydání žádáno, uvedení jeho místních a časových souvislostí a popis hledané osoby (je-li znám).

ČLÁNKY

Přijetí *Žádosti o uvalení předběžné vazby* je tedy jakýmsi „nultým“ krokem na cestě k budoucímu vydání osoby, o jejíž vydání dožadující strana žádá, krokem, kterým je dožádaná strana pouze informována o tom, že stát „X“ požaduje vydání („hledá“) osobu „Y“, podezřelou ze spáchání (konkrétního) trestného činu „Z“ spadající pod jurisdikci státu „X“.

2. ŘÍZENÍ PŘED DORUČENÍM EXTRADIČNÍ ŽÁDOSTI

Je-li po doručení *Žádosti o uvalení předběžné vazby* zadržena osoba, o jejíž vydání je žádáno, je zahájeno předběžné šetření o případném budoucím vydání, které provádí krajský státní zástupce, jehož místní příslušnost je určena místem zadržení. Předseda senátu krajského soudu na návrh státního zástupce provádějícího předběžné šetření podle § 381 odst. 1 tr. ř. **může** rozhodnout o vzetí osoby, o jejíž vydání jde, do vazby, „*jestliže zjištěné skutečnosti odůvodňují obavu z útěku osoby, o jejíž vydání jde*“ (znění po novele). Jde tedy o vazbu **fakultativní**, jejíž uvalení je vázáno na podmínku, že panují **odůvodněné** obavy z útěku takové osoby, lhotejno zda na území ČR či do zahraničí. Adjektivum „*odůvodněné*“ (obavy) přinesla až novela, zřejmě ve vztahu k dosavadní praxi, kdy byla vydávací vazba uvalována v podstatě automaticky (resp. minimálně bez explicitního odůvodnění), což se stalo opakovaně důvodem pro vyhovující rozhodnutí Ústavního soudu ČR o ústavní stížnosti podané proti rozhodnutí o jejím uvalení (viz níže). Až do novely totiž k uvalení vazby postačovalo, že vazba byla nutná k „*zamezení útěku osoby, o jejíž vydání jde*“, což svádělo soudy k formalistickému postupu a automatickému uvalování vazby.

V praxi totiž právě zde – poněkud paradoxně – vznikl problém se závažnými dopady. Byl, resp. je (po novele) předseda senátu krajského soudu rozhodující o uvalení vazby povinen přezkoumávat, zda jsou dány důvody pro uvalení předběžné vazby? Pokud tak učinil, je povinen

proces svého přezkoumávání „zachytit“ v odůvodnění svého rozhodnutí? **Zatímco právní úprava i teoretické úvahy jednoznačně dovozují, že vždy a zásadně ano – a novela tento názor aprobovala – praxe doposud téměř vždy a zásadně přezkoumávání věcných důvodů pro uvalení předběžné vazby neprováděla.** S ohledem na to, že proti USNESENÍ o vzetí do vazby podle § 381 odst. 1 tr. ř. (tedy proti USNESENÍ o uvalení předběžné vazby) nebyl řádný opravný prostředek přístupný, tento nedostatek nebylo možno odstranit „řádnou cestou“ a snad právě proto se **de lege lata fakultativní předběžná vazba v praxi zpravidla měnila via facti na předběžnou vazbu „obligatorní“**, kdy se „předseda senátu“ obvykle soustředil pouze na kontrolu dodržení některých procesních pravidel „v prvním plánu“, především na zachování příslušných lhůt, aniž však jakkoli odůvodnil své obavy z toho, že se osoba, o jejíž vydání jde, bude tomuto vydání vyhýbat, nebude-li na ni předběžná vazba uvalena. Novela tento zřejmý nedostatek odstranila. Podle § 381 odst. 5 tr. ř. ve znění novely „*Proti usnesení, jímž bylo podle odstavce 1 rozhodnuto o vzetí do vazby, a proti usnesení, jímž podle odstavce 4 byla osoba, o jejíž vydání jde, propuštěna z vazby, nebo jímž byla její žádost o propuštění z vazby zamítnuta, lze podat stížnost, jež má s výjimkou rozhodnutí o vzetí do vazby odkladný účinek.*“

Zatímco právní stav před novelou umožňoval porušování základního lidského práva na osobní svobodu – vyjádřeno „přirozenoprávně“ – či čl. 8 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) – dáváme-li přednost přístupu pozitivnímu, novela trestního řádu v těchto souvislostech vytvořila prostředí příznivější.

Jak již bylo řečeno, řádný opravný prostředek proti usnesení o uvalení předběžné vazby v trestním řádu před novelou neexistoval. V praxi se tedy zákonitě objevovaly pokusy tento neblahý stav zvrátit cestou soudu ústavního, který se tak posunoval opět o něco dále na své cestě k proměně v odvolací orgán sui generis proti roz-

ČLÁNKY

hodnutím obecných soudů. Novela tedy umožňuje v tomto smyslu „krok správným směrem“ i ve vztahu k náplni práce soudu ústavního.

Ústavní soud se problematikou nutnosti odůvodňovat rozhodnutí obecných soudů v minulosti opakovaně zabýval. Dovedil, že povinnost soudů svá rozhodnutí odůvodnit, a to v trestním řízení v případě usnesení způsobem zakotveným v § 134 odst. 2 tr. ř., je jedním z principů představujícím součást práva na řádný proces vylučujícím libovůli (nálezy Ústavního soudu ČR, sp. zn. III. ÚS 188/99, IV. ÚS 137/2000, IV. ÚS 649/2000).

V poslední jmenovaném rozhodnutí Ústavního soudu (IV. ÚS 649/2000 ze dne 20. 3. 2001) rozhodl senát Ústavního soudu o tom, že se zrušuje usnesení Krajského soudu v Brně o uvalení vydávací vazby podle § 381 odst. 1 tr. ř. (tedy – s ohledem na výklad shora – tzv. vazby předběžné) s odůvodněním mj. spočívajícím právě v tom, že „...*Ústavní soud nemůže pomínout fakt, že rozhodnutí o vzetí osoby do vazby podle ustanovení § 381 odst. 1 tr. ř.,..., je rozhodnutím fakultativním, které je vázáno na zákonnou podmínku, že uvalení vazby je nutné k zamezení útěku takové osoby.... Pouhý odkaz na okolnosti případu a osobu stěžovatele, jak to v odůvodnění svého rozhodnutí obecný soud učinil, aniž byl uvedený odkaz jakkoli konkretizován, není podle přesvědčení Ústavního soudu způsobilý odůvodnit nutnost uvalení vazby k zamezení útěku...*“.

Věc se tedy zdá být jasnou, alespoň v rovině teoretické. Jestliže je rozhodnutí o uvalení předběžné vazby rozhodnutím fakultativním, je povinností soudu vždy pečlivě zvažovat, zda jsou v každém konkrétním případě dány důvody útěkové vazby, či nikoliv. Svůj rozhodovací proces byl soud povinen „zachytit“, popsat v odůvodnění, již před novelou, avšak nyní – po připuštění řádného opravného prostředku proti rozhodnutí o uvalení předběžné vazby – je tato povinnost i fakticky vynutitelná prostřednictvím soudu nadřízeného a případné nedostatky soudního rozhodování tak jsou „opravitelné“ řádným

způsobem bez ingerence ústavního soudnictví.

3. NĚKTERÉ OTÁZKY LHŮT A MAXIMÁLNÍ DÉLKA PŘEDBĚŽNÉ VAZBY

Spornou je otázka, do kdy musí být *Žádost o uvalení předběžné vazby*, o míře jejíž formálnosti bylo pojednáno shora, doplněna plně formální *Žádostí o vydání*. Podle čl. 16 odst. 4 Úmluvy **může být** předběžná vazba zrušena, pokud dožádaná strana nedostane do 18 dnů od zadržení *Žádost o vydání* a doklady uvedené v čl. 12 Úmluvy. **V žádném případě však předběžná vazba nesmí být delší než 40 dnů ode dne vzetí hledané osoby do vazby.**

Novela trestního řádu tuto základní lhůtu řízení o vydání do ciziny zanesla přímo do zákona – podle § 381 odst. 4 tr. ř. po novele o propuštění osoby v předběžné vazbě rozhodne předseda senátu krajského soudu, jestliže „*žádost nebyla České republice doručena do 40 dnů ode dne vzetí do vazby...*“ (pokud je ovšem žádost doručena dodatečně, není vyloučeno nové vzetí do vazby).

Žádost o vydání se podává cestou diplomatickou, a to spolu s originálem nebo ověřenou kopií příslušného rozhodnutí (např. příkazu k vzetí do vazby žádající strany) a dále s popisem trestných činů, pro které se o vydání žádá spolu s uvedením doby, místa a způsobu spáchání a dále uvedení právní kvalifikace trestných činů, které jsou v těchto skutcích žádající stranou spatřovány, a další dokumentace podle „Úmluvy“. **Podle některých názorů, které jsou zastávány především v okruhu státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti, je lhůta 40 dnů uvedená v čl. 16 odst. 4 Úmluvy a nyní i v § 381 odst. 4 tr. ř. lhůtou jen pro doručení *Žádosti o vydání* s obligatorními přílohami dožádané straně, nikoliv lhůtou, která určuje délku trvání předběžné vazby.**

Domnívám se, že tyto názory jsou nesprávné. **Podle mého názoru je nutno lhůtu 40 dní**

ČLÁNKY

vykládat jako maximální délku trvání **předběžné vazby**, a z toho pak také plyne požadavek, aby ve lhůtě 40 dnů byla **soudu** předložena *Žádost o vydání*, neboť soud je pak povinen o ní rozhodnout tak, aby lhůta 40 dní byla zachována (což však v praxi může pochopitelně činit jisté potíže). Není-li pak soudu v této lhůtě tato žádost předložena, resp. nerozhodne-li soud v této lhůtě, musí následovat propuštění osoby, o jejíž vydání jde, z vazby. **Základní otázkou tu tedy je, kdy je žádost doručena České republice – ve chvíli doručení Ministerstvu zahraničí ČR, resp. Ministerstvu spravedlnosti ČR nebo až ve chvíli doručení příslušnému státnímu zastupitelství, nebo dokonce příslušnému soudu?** To je podle mého názoru klíčová otázka celého řízení, neboť od doručení žádosti MZV ČR, resp. Ministerstvu spravedlnosti ČR do jejího předložení soudu v praxi zpravidla ubíhají měsíce. Lhůtu 40 dnů je však podle mého názoru nutno vykládat jako krajní mez pro doručení *Žádosti o vydání* soudu i k jeho rozhodnutí z následujících důvodů:

– Především, při úvaze o povaze této lhůty je na místě mít na mysli účel jejího zavedení. Tím je nepochybně požadavek dosáhnout právní jistoty v extradičním řízení, kdy pomocí pevné, nepřekročitelné lhůty je dáno časové rozmezí, v němž jsou státní orgány obou stran povinny vyměnit si extradiční dokumentaci a předložit ji soudu.

– Měřeno tímto požadavkem a vykládáno v rámci tohoto názoru má pak žádající strana 18 dní na to, aby doručila dožadované straně extradiční dokumentaci. Po těchto 18 dní je dožadovaná strana **povinna** hledanou osobu zadržovat. Po uplynutí této lhůty má dožadovaná strana – pokud v této lhůtě extradiční dokumentaci neobdrží – právo, nikoli však povinnost zadržovanou osobu z předběžné vazby propustit. Ve lhůtě od 19. dne zadržení do 40. dne od uvalení vazby tedy záleží na úvaze soudu, zda zadržovanou osobu propustí, či nikoliv. Není-li extradiční dokumentace soudu předložena do 40 dnů od uvalení předběžné vazby, jinými slovy **marným uplynutím 40. dne ode dne uvalení vazby, je pak dána povinnost soudu zadržovanou osobu propustit.**

Jiný výklad, tedy výklad spočívající v tom, že lhůta 40 dnů je splněna, pokud je extradiční dokumentace doručena dožadované straně (ať už je dožadovanou stranou myšleno Ministerstvo zahraničí či dokonce zastupitelský úřad ČR v žádajícím státě, Ministerstvo spravedlnosti či krajské státní zastupitelství), je podle mého názoru, jak již bylo shora uvedeno, nepřipustně extenzivní. Pokud totiž není stanovena lhůta, v níž je státní zástupce povinen po obdržení extradiční dokumentace předložit tuto dokumentaci soudu, je tu dán neúnosný prostor pro průtahy v extradičním řízení, což je zvláště v ČR známé „rychlostí“ justičního prostředí argument velmi silný. Tento výklad totiž umožňuje (a v praxi je to možno často pozorovat), aby, „lhůty-nelhůty“, zůstávala zadržovaná osoba ve vazbě po uplynutí 40 dní od uvalení vazby, a to po dobu mnoha měsíců (tedy s několikanásobným překročením 40denní lhůty) s tím, že soudy mlčky (?) předpokládají, že extradiční žádost byla (asi a snad) kamsi doručena (ambasádě ČR působící v žádajícím státě? MZV ČR? MS ČR? Či snad NSZ, resp. KSZ?), snad ve lhůtě 40 dnů (... a co když ne?)... Tento postup – praxí bohužel aprobovaný – není tedy příliš „šetrný“ k ústavním právům zadržovaného, a to, zda neporušuje úmluvu (a po novele i § 381 odst. 4 tr. ř.), je minimálně sporné. Jediné, čemu tento mnou „napadený“ výklad vyhovuje, je „vrozená náklonnost“ našeho právního systému k průtahům ve věci, neboť striktní dodržování lhůt pod sankcí nevydání hledaných osob dožadovaným stranám by vystavilo ČR značným mezinárodním komplikacím.

Lhůty stanovené Úmluvou, resp. lhůtu 40 dnů podle § 381 odst. 4 tr. ř. po novele, je na místě podle mého názoru chápat takto:

– 1. – 18. den ode dne zadržení je určen pro

1. informování žádající strany o zadržení hledané osoby a jejím vzetí do předběžné vazby (lhůty pro informování žádajícího státu vyplývají z příslušných konzulárních dohod o povin-

ČLÁNKY

nosti informovat domovský stát zadrženého o jeho zadržení, resp. vzetí do vazby);

2. zpracování žádosti žádající stranou a její předložení straně dožádané (byť po překročení lhůty 18 dní s rizikem, že soud rozhodne o propuštění osoby v předběžné vazbě – viz níže);

3. orgány ČR k předložení extradiční dokumentace soudu.

Pokud tedy ČR ve lhůtě do 18 dní od zadržení osoby obdrží extradiční dokumentaci, ale „nestihne“ ji předat cestou příslušného KSZ soudu, „padá“ případně propuštění zadržené osoby soudem po 18. dni od zadržení „na vrub“ ČR se všemi z toho vyplývajícími důsledky (nesplnění povinnosti převzaté mezinárodní smlouvou).

– **19. den ode dne zadržení – 40. den ode dne uvalení předběžné vazby** je určen pro doručení extradiční dokumentace žádající stranou straně dožádané v případě, že se nepodařilo učinit tak ve lhůtě do 18 dnů ode dne zadržení. Zde je oběma stranám poskytnut prostor pro zohlednění obtížnosti věci, závažnosti obvinění apod. Žádající strana si však musí být vědoma „rizika“, že pokud svou žádost předloží dožádané straně po 18. dnu ode dne zadržení, může dojít k propuštění zadržené osoby (připomeňme, že od 19. dne od zadržení do 40. dne od uvalení vazby má soud právo, nikoli však povinnost zadrženého propustit, nebyla-li žádost doručena). Záleží jen na soudu, zda tyto příkladmo zmíněné okolnosti „vezme do úvahy“ a jak je zhodnotí při výkonu své rozhodovací činnosti, zda tedy využije možnosti příslušnou osobu po uplynutí 18. dne ode dne zadržení propustit, či se rozhodne „vyčkávat“;

– **41. den a dny následující ode dne uvalení předběžné vazby** je nutno podle mého názoru bez ohledu na „objektivní okolnosti“ (technické problémy s překladem žádosti do českého jazyka, s doručením z Prahy příslušnému zastupitelství apod.) považovat za dny následující po marném uplynutí lhůty pro předložení extradiční dokumentace soudu a osobu v předběžné vazbě propustit na svobodu. **Jinými slovy – před-**

běžná vazba nesmí být za žádných okolností delší než 40 dní.

Je jasné, že takto přijímané chápání uvedených lhůt může „přinést“ všem zúčastněným stranám „horké chvílky“, nicméně když se justiční orgány dokázaly vypořádat s pregnantním dodržováním lhůt při rozhodování o uvalování „běžných vazeb“, není důvod očekávat, že by nebylo v jejich silách přizpůsobit se i shora zmíněným požadavkům.

Samotná debata o běhu lhůt (jde o lhůty počítané podle dní, či od hodiny zadržení? apod.) přesahuje účel tohoto článku. Postačí konstatování, že samotná Úmluva je zde nejednotná, o názorech na tyto problémy nemluvě. Zařazení lhůty 40 dní přímo do trestního řádu ovšem při těchto úvahách odkazuje na § 60 odst. 1 tr. ř., čímž se prostor pro tuto debatu významně zmenšuje.

Jak již bylo shora uvedeno, státní zastupitelství i Ministerstvo spravedlnosti (z důvodů podle mého soudu jistě pochopitelných, nicméně obtížně obhajitelných) zastává jiný názor. Ani novela tento problém nevyřešila, tudíž nezbyvá, než „konečné“ řešení přenechat výkladové praxi obecných soudů či opět Ústavnímu soudu ČR.

4. ŽÁDOST OSOBY V PŘEDBĚŽNÉ VAZBĚ O PROPUŠTĚNÍ

Je přípustná žádost osoby v předběžné vazbě (tedy před rozhodnutím podle § 381 odst. 2 tr. ř.) o propuštění, resp. o přijetí záruky či stanovení kauce přípustná? Na tuto otázku odpovídala soudní praxe opět jednoznačně a podle mého názoru opět chybně. Byla-li podána žádost o propuštění z předběžné vazby, byla také zpravidla předsedou senátu příslušného krajského soudu zamítnuta, obvykle s vágním odůvodněním spočívajícím v tvrzení, že ustanovení o vazbě ve vydávacím řízení podle § 381 odst. 1 tr. ř. je ustanovením speciálním, jak z hlediska důvodů, pro které je možno rozhodnout o vzetí do vazby, tak z hlediska možností jejího nahrazení jiným opatřením. V poučení pak bylo uvedeno, že proti tomuto rozhodnutí není přípustný

ČLÁNKY

opravný prostředek. V judikatuře se dokonce objevil názor, že rozhodovat o žádosti o propuštění z předběžné vazby není vůbec možné a na místě je tuto žádost odložit a meritorně se jí vůbec nezabývat.

Tato argumentace se však nijak nevypořádala se základní okolností, a to s fakultativností předběžné vazby podle § 381 odst. 1 tr. ř. Je-li uvalení předběžné vazby fakultativní před jejím uvalením, a trvá-li tato „fakultativnost“ až do rozhodnutí o uvalení vydávací vazby podle § 381 odst. 2 tr. ř., je také nutno po celou dobu trvání této předběžné vazby zkoumat, zda skutečně trvají obavy z útěku osoby v předběžné vazbě. Vzhledem k době, která obvykle uplyne od uvalení předběžné vazby do rozhodnutí soudu podle § 381 odst. 2 tr. ř. (minimálně řada měsíců), nelze odmitnout přezkoumávat okolnosti, které mohou mít vliv na případný útěk osoby po jejím případném propuštění (*např. změna majetkových poměrů této osoby na území ČR, „příchod“ rodinných příslušníků do ČR, legalizace pobytu rodinných příslušníků v ČR, výše nabízené kauce vzhledem k trestu, který může být vydávané osobě uložen v dožadujícím státě apod.*). Novela tento stav změnila – podle § 381 odst. 5 tr. ř. je totiž přípustná i stížnost proti usnesení, jímž byla zamítnuta žádost o propuštění zadržené osoby z vazby, což pochopitelně znamená, že zákon nyní žádost o propuštění z vazby připouští a podřizuje řízení o ní standardním mechanismům.

Zajímavou otázkou je, zda případná ústavní stížnost směřující proti usnesení, kterým se zamítá žádost o propuštění osoby umístěné v předběžné vazbě podaná pro nedostatek odůvodnění napadeného usnesení ze strany obecného soudu bude mít v případě svého úspěchu za následek „jen“ zrušení napadeného usnesení (a obecný soud tak bude znovu rozhodovat o podané žádosti s možností jejího opětovného zamítnutí, či bezpředmětnosti v případě, že bude v mezidobí rozhodnuto o vydání podle § 381 odst. 2 tr. ř.), či zda bude moci být rozhodnuto o povinnosti zadržovanou osobu z předběžné vazby propustit. Nezbývá, než vyčkat, zda se k této otázce Ústavní soud ČR při svém rozhodování vyjádří.

5. ZÁVĚR

Jak je patrné, právní úprava extradice, původně nedostačující, doznala novelou trestního řádu značných změn. Dosavadní praxe byla formalistická, v podstatě se omezovala na kontrolu dodržování základních lhůt, přičemž některé z nich byly aplikovány minimálně sporně – otázky spjaté se základní 40denní lhůtou (viz shora) však novelou odstraněny nebyly, a tak opakovaně vydávaná rozhodnutí Ústavního soudu ČR, byť dosud neměla zásadní vliv na obecnou rozhodovací praxi justičních orgánů, zřejmě budou praxi obecných soudů korigovat v oblasti vydávání do ciziny i nadále.

Autor je advokátem v Praze.

ČLÁNKY

K NĚKTERÝM OTÁZKÁM PRÁVNÍ ÚPRAVY
BYTOVÝCH DRUŽSTEV (I. část)

JUDr. TOMÁŠ DVOŘÁK

I. ÚVODEM

Právní úprava bytových družstev je dnes značně roztržena. Meritum je obsaženo v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „obch. z.“). Bytových družstev se dále týká zákon č. 42/1992 Sb., o úpravě majetkových vztahů a vypořádání majetkových nároků v družstvech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „transf. z.“). Úprava družstevního nájmu je obsažena v občanském zákoníku (dále jen „obč. z.“) a převody bytů a nebytových prostor upravuje zákon č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé další zákony (zákon o vlastnictví k bytům), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „byt. z.“).

Toto roztržení právní úpravy je nevyhovující, neboť je značně nepřehledné a především vznikají závažné interpretační otázky, neboť jednotlivé předpisy jsou vzájemně nesladěné a terminologicky nekonzistentní.

Přítom základní předpis družstevního práva, kterým je obchodní zákoník, obsahuje úpravu družstev až nad míru stručnou, a to pouhých 41 paragrafů.¹⁾ Ostatně samo začlenění družstev do obchodního zákoníku není řešením univerzálním. V celé řadě zemí existují samostatné družstevní

zákony,²⁾ v jiných státech je tato právní úprava zahrnuta do obchodního zákoníku,³⁾ v některých státech naopak nejsou družstva upravována na zákonné úrovni dodnes.

Problematika bytových družstev se dnes dotýká více než 1,5 milionu občanů, kteří jsou buďto sami členy družstva anebo jakožto rodinní příslušníci bydlí v bytě vlastněném či spravovaném bytovým družstvem. Všechny právní předpisy těchto družstev se týkající byly nedávno velmi podstatným způsobem novelizovány. Ačkoliv je ještě brzy na definitivní zhodnocení kvality provedených novelizací, jisté dílčí závěry již lze vyvodit.

Následující řádky proto pojednávají o některých vybraných aspektech právní úpravy bytových družstev; pojednáno je pouze o těch z nich, které bytová družstva podstatným způsobem odlišují od obecné úpravy.

II. BYTOVÉ DRUŽSTVO

Obchodní zákoník dnes mezi jednotlivými druhy družstev příliš nediferencuje.⁴⁾ Naproti tomu však po novele č. 370/2000 Sb. obsahuje *legální definici* pojmu bytové družstvo, podle níž je jím *družstvo, které zajišťuje bytové potřeby svých členů* (§ 221 odst. 2 obch. z.).⁵⁾ Zákonnodárce tak promítl do zákona právní názor, ke kterému již dříve dospěl Nejvyšší soud ČR, který

1) Např. německý družstevní zákon má 162 paragrafů, polský zákon o družstevním právu má 281 paragrafů apod.

2) Např. v Rakousku, SRN, Francii, Polsku atd.

3) Např. v Dánsku.

4) Výjimkou je zvláštní úprava družstevních záložen, která však dnes stojí mimo obchodní zákoník (v zák. č. 87/1995 Sb.).

5) Tato definice je dosti vágní, a především je nešťastné, používá-li zákonodárce příliš často legálních definic. Přílišná kazuistika právní úpravy jednak svojí rigorózností zbytečně sešněrovává život, jednak hrozí riziko interpretačních sporů tam, kde určitý subjekt či skutečnost dané definici bezesbytku nevyhovuje. Právní normy by si měly vždy zachovat jistou míru obecnosti.

Č L Á N K Y

takto judikoval v rozhodnutí publikovaném jako civ. R 15/2000.

Mnohem přesnější vymezení pojmu bytového družstva poskytla v nedávné době soudní judikatura, podle níž bytovým družstvem je každé družstvo, které *zajišťuje bytové potřeby svých členů zejména tím, že jim pronajímá nebo jiným způsobem dává do užívání byty nebo jiné místnosti; toto platí jak ve vztahu k družstvu, které toto má jako předmět podnikání, ale i vůči tomu, které tuto činnost reálně zajišťuje* (civ. R 12/2001). Jak plyne z cit. judikátu, je třeba vždy vycházet z konkrétních okolností. Bytovým družstvem naproti tomu nemůže být družstvo, které se sice za bytové prohlašuje, avšak žádné byty svým členům nepronajímá.

Bytovým družstvem jsou proto tzv. stará bytová družstva, zejména stavební bytová družstva (SBD) a lidová bytová družstva (LBD), avšak i tzv. družstva nájemníků zakládaná zejména za účelem privatizace státního a obecného bytového fondu.⁶⁾ Někdejší rozdíly mezi jednotlivými druhy bytových družstev byly obchodním zákoníkem zrušeny, resp. se k nim již nepřihlíží.⁷⁾

V této souvislosti se objevuje dílčí otázka, totiž zda družstvo může pronajímát své byty i jiným osobám než členům. Obecně vzato tomu nic nebrání,⁸⁾ přesto však paušální závěr není na místě. Je totiž třeba vzít v úvahu, že mohou nastat takové okolnosti, kdy bude účelné pronajmutí bytu i nečlenovi. Tak např. manažer pracující v družstvu bude potřebovat byt. Má mu družstvo odmítnout pronajmutí volného bytu jenom proto, že není členem družstva a riskovat tak, že odejde pracovat k jinému subjektu, který mu byt poskytne?

Obecně vzato lze pronajmutí bytu nečlenovi akceptovat; poté se však již nejedná o družstevní, ale o jiný, např. služební byt. Nikoli ovšem neomezeně. Pokud má družstvo např. 2 000 bytů, z nichž 20 bytů pronajímá za tržní nájemné osobám, které mají dostatečné finanční prostředky a o vstup do družstva nestojí, přičemž z těchto prostředků financuje opravu a údržbu domů, lze toto připustit. Jestliže by však toto družstvo pronajímalo z 2 000 bytů plných 95 % osobám, které mají zájem o vstup do družstva, jsou ve složité finanční situaci, a získané prostředky by použilo na financování blahobytného života svých vedoucích funkcionářů, pak se jedná o obcházení účelu a smyslu zákona; smyslem existence bytových družstev je právě poskytování sociálně únosného bydlení, nikoliv tvorba zisku.

III. ČLENSTVÍ V BYTOVÉM DRUŽSTVU

§ 1 Vznik a obsah společného členství manželů

Právní úprava družstev stojí na principu vylučného členství každé fyzické nebo právnické osoby v družstvu; výjimkou jsou právě bytová družstva.

Vznikne-li jen jednomu z manželů za trvání manželství právo na uzavření smlouvy o nájmu družstevního bytu, vznikne se společným nájmem bytu manželé i jejich *společné členství v družstvu*; z tohoto členství jsou manželé oprávněni a povinni *společně a nerozdílně* (§ 703 odst. 2 obč. z.). Členská práva a povinnosti jsou oba manželé povinni a oprávněni plnit *společně a nerozdílně*. Pro tyto účely mají také společný hlas, resp. hlasy.⁹⁾ Naopak v jiném družstvu k společnému členství

⁶⁾ V minulosti tomu tak nebylo. Zatímco stavební bytová družstva vznikala po roce 1958 za účelem tzv. komplexní bytové výstavby, lidová bytová družstva existovala již od dob první republiky či Rakousko-Uherska.

⁷⁾ Srovnej usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 1995, sp. zn. 24 Co 16/95, Ad Notam, 1995, č. 6, s. 140 an.

⁸⁾ Zejména vzhledem k čl. 2 odst. 3 Listiny práv a svobod, podle něhož *každý může činit, co není zákonem zakázáno*.

⁹⁾ Potud určují stanovy odchylku od obecného předpisu § 240 odst. 1 obč. z.

ČLÁNKY

dojít nemůže; podle § 143 odst. 2 obč. z. nezákládá nabytí účasti jednoho z manželů na obchodní společnosti nebo družstvu účast druhého z manželů, s výjimkou právě družstev bytových.

Společné členství vzniká výlučně mezi manžely. Mezi jinými osobami (např. druhem a družkou) vzniknout nemůže; smluvní odchylka je zde vyloučena. Společné členství však může vzniknout jen tehdy, pokud vznikne právo na uzavření smlouvy o nájmu družstevního bytu; pouhé složení vstupního nebo základního členského vkladu ke vzniku společného členství nestačí (civ. R 5/1982).¹⁰⁾ Toto se týká pouze *nájmu* družstevního bytu, nikoliv podnájmu nebo nájmu nebytových prostor.

Soudní rozhodovací praxe přitom *družstevní byt* vymezila jakožto *byt nacházející se v domě ve vlastnictví bytového družstva, který slouží k uspokojování bytových potřeb členů tohoto bytového družstva* (civ. R 15/2000). Za družstevní byt lze přitom považovat i tzv. *jednotku*, tj. byt jakožto vymezenou část domu podle § 2 písm. h) byt. z., který byl sice vymezen prohlášením vlastníka budovy (§ 4 byt. z.), avšak nebyl převeden do vlastnictví člena podle § 23 byt. z. Opačným výkladem by se jednak zaváděla ničím neodůvodněná nerovnost mezi členy,¹¹⁾ a kromě toho, buď družstvo je bytovým družstvem, anebo není. Není ostatně žádný reálný důvod, proč by se jednotky, které nebyly převedeny, nemohly považovat za družstevní byty ve smyslu občanského zákoníku.¹²⁾

Další podmínkou vzniku společného členství je, že právo na uzavření smlouvy o nájmu druž-

stevního bytu vzniklo za trvání manželství. Pokud toto právo vzniklo před vznikem manželství, pak okamžikem vzniku manželství zde sice vzniká *společný nájem družstevního bytu* (§ 704 odst. 2 obč. z.), avšak trvá *výlučné členství* toho z manželů, kterému toto právo vzniklo. Druhý manžel není oprávněn ani povinen se jakkoliv podílet na výkonu práv a povinností plynoucích z členství v družstvu, s výjimkou těch, která se váží na společný nájem.¹³⁾ Není tudíž povinen se podílet např. na plnění uhrazovací povinnosti, ovšem nemá ani právo na vypořádací podíl apod. Na druhé straně je ovšem druhý manžel povinen strpět, aby pohledávky družstva vzniklé z titulu členských povinností jeho manžela – člena družstva byly uspokojeny ze společného jmění manželů (§ 145 odst. 3 obč. z.).

Společné členství trvá, jestliže manželé spolu žijí. Pokud spolu manželé *trvale* nežijí, pak společné členství a společný nájem družstevního bytu nevzniká (§ 703 odst. 3 obč. z.). To, zda spolu manželé trvale nežijí, je nutno posuzovat podle § 24 odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů. Pouze podle okolností konkrétního případu však lze hodnotit, jestli jsou podmínky ust. § 703 odst. 3 obč. z. splněny či nikoliv. Pokud by se podařilo manželský rozvrat odstranit, pak zde vznikne okamžikem odstranění tohoto stavu právo společného nájmu i společné členství v družstvu.¹⁴⁾

Případá ale v úvahu ještě jeden případ vzniku společného členství. Společné členství vznikne

¹⁰⁾ Rovněž tak nemůže společné (ani výlučné) členství vzniknout zaplacením tzv. *zápisného*, kterým se rozumí poplatek upravovaný ve stanovách, který je obvykle vybírán na úhradu nákladů spojených s přijetím uchazeče za nového člena družstva. Zápisné nelze zaměňovat se vstupním nebo základním členským vkladem. Může však být ve stanovách družstva určeno, že členství uchazeče nevznikne dříve, než (kromě vkladu) uhradí i zápisné.

¹¹⁾ Na nájemce družstevního bytu by se při převodu nebo přechodu členského podílu vztahovala zvláštní úprava stran bytových družstev, kdežto na nájemce tzv. jednotky nikoliv.

¹²⁾ Pokud se ovšem nejedná o nebytové prostory, které mohou být též vymezeny jako jednotky.

¹³⁾ Typicky placení poplatků spojených s nájmem družstevního bytu.

¹⁴⁾ S jistým zjednodušením by se dalo říci, že společné členství odstraněním manželského rozvratu a obnovením manželského soužití „obživne“.

ČLÁNKY

tehdy, pokud za trvání manželství při splnění podmínek stanovených v ust. § 703 odst. 2 a 3 obč. z. došlo k výměně bytů. Např. manželé, z nichž pouze jeden byl členem družstva, vymění družstevní byt, k němuž jim svědčí právo společného nájmu, za jiný družstevní byt. Potom vznikne nejen společný nájem bytu, nýbrž i společné členství manželů.

§ 2 Obecně k zániku společného členství

Společné členství manželů v bytovém družstvu může zaniknout vícero způsoby. Je přitom třeba rozlišovat dvě varianty zániku členství, totiž zánik společného členství, které se mění na výlučné členství jednoho z bývalých manželů, a dále na zánik členství v družstvu bez dalšího.

§ 3 Zánik společného členství změnou na výlučné členství jednoho z (bývalých) manželů

Prvým, v praxi dosti obvyklým způsobem zániku společného členství, je rozvod manželů. Společné členství se zde mění na výlučné členství jednoho z bývalých manželů ke dni právní moci rozhodnutí soudu o rozvodu manželství. V tomto případě zůstává členem družstva ten z bývalých manželů, na jehož členství se rozvedení manželé dohodli; jestliže se tak nestalo, pak ten, kterého určí soud na návrh některého z bývalých manželů (§ 142 odst. 1, § 705 odst. 2 obč. z.).

Pokud se ovšem rozvedení manželé nedohodnou, ani jeden z nich nepodá návrh na vypořádání společného jmění manželů soudem v zákonné lhůtě tří let (§ 145 odst. 4 obč. z.), pak vzniká bývalým manželům pohledávka vůči členskému podílu z titulu podílového spoluvlastnictví; do doby, než bude určeno, kdo z bývalých manželů se stává výlučným členem družstva, jsou vůči družstvu oprávnění a zavázáni *rovným dílem*.¹⁵⁾ Tato situace ovšem může v praxi vést k neřešitelnému problému, neboť není-li posta-

veno na jisto, který z manželů je členem družstva, vzniká zde problém s užíváním družstevního bytu, jakož i s výkonem členských práv, zejména pak práva hlasovacího. Družstvo přitom nemůže rozvedeným manželům nařídít, aby tuto situaci řešili dohodou anebo soudní cestou, ani je nemůže z bytu nechat vystěhovat.

Soudní rozhodovací praxe tuto variantu dle dostupných informací dosud neřešila, avšak dle mého názoru může družstvo podat žalobu podle § 80 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), a žádat soudní výrok, kterým by bylo určeno, kdo z bývalých manželů je i nadále členem družstva. Naléhavý právní zájem družstva by v této věci byl dán, protože je právem a povinností každého družstva vědět, kdo je jeho členem. To ostatně nepřímo plyne i z ust. § 228 obch. z., který stanoví povinnost družstva vést seznam svých členů a vyznačit v něm bez zbytečného odkladu každou změnu.

Ten z bývalých manželů, který se nestal členem družstva, získává oproti druhému z bývalých manželů nárok na přiměřenou náhradu ve smyslu § 142 odst. 1 obč. z. *per analogiam*. Nejedná se zde přitom o nárok na vypořádací podíl; nárok na vypořádací podíl by vznikl pouze při zániku členství obou manželů v družstvu, což není tento případ.

Značné potíže působí v této souvislosti soudní rozhodovací praxe stanovení výše majetkových práv toho z bývalých manželů, který se nestal výlučným členem družstva. Poté, co je určeno, kdo z bývalých manželů se stal výlučným členem družstva, je nezbytné přistoupit k vzájemnému majetkovému vypořádání mezi bývalými manželi. V poslední době dospěla konečně soudní rozhodovací praxe k závěru, že při výpočtu hodnoty majetkových práv toho z rozvedených manželů, jenž se nestal členem bytového družstva a výlučným nájemce družstevního bytu, je třeba pro účely řízení o vypořádání prostředků zaniklého

¹⁵⁾ Srovnej rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 10. 1998, sp. zn. 25 Co 441/98, Soudní rozhledy, 2000, č. 10, s. 335 an.

ČLÁNKY

společného jmění manželů vycházet nikoliv ze zůstatkové hodnoty členského podílu nebo z hodnoty vypořádacího podílu, nýbrž z *ceny obvyklé*, tzn. ceny, za niž by bylo možné členský podíl převést v rozhodně době a místě. Jinak řečeno, rozhodující je zde cena, za niž lze na základě principů nabídky a poptávky členský podíl (spojený s právem nájmu družstevního bytu) převést na třetí osobu, tedy jeho *tržní hodnota*. Tomu z bývalých manželů, který se nestal vylučným členem družstva a nájemcem družstevního bytu, tudíž přínáleží částka ve výši 1/2 tržní hodnoty.¹⁶⁾

Tento zcela správný názor vzbuzuje nikoliv zanedbatelný odpor v řadách některých právníků, jakož i těch členů družstev, kteří se jim cítí být poškozeni. Argumentace se zde odvíjí od myšlenky, že přece není převáděno vlastnické právo k bytu, nýbrž pouze členský podíl v družstvu. Je ovšem třeba podotknout, že členský podíl v bytovém družstvu je dnes převoditelný podle § 230 obch. z. bez jakéhokoliv omezení. Jestliže někdo může členský podíl, s nímž je spojen členský vklad např. 50 000 Kč, zpeněžit za 1 milion Kč, je nanejvýš spravedlivé, aby se o tuto hodnotu rozdělil s bývalým manželem.¹⁷⁾ Trh si přitom již dávno vytvořil své ocenění převáděných členských podílů; k tomu je i v budoucnosti soudní praxe povinna přihlížet.

Dalším možným případem je zde zánik společného členství smrtí některého z manželů. V takovém případě zůstává členem družstva pozůstalý manžel (§ 707 odst. 2 obč. z.).

§ 4 Zánik společného členství bez náhrady

Druhým možným způsobem zániku členství je zánik členství obou manželů v bytovém družstvu.

Právní úprava je zde koncipována jednotně pro bytová i nebytová družstva. Společné členství může zaniknout některým ze způsobů uvedených v ust. § 231 odst. 1 obch. z. Těmito způsoby jsou: dohoda, vystoupení, vyloučení, prohlášení konkurzu na majetek člena, zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku člena, pravomocné nařízení výkonu rozhodnutí postižením členských práv a povinností¹⁸⁾ a vydáním exekučního příkazu k postižení členských práv a povinností po právní moci usnesení o nařízení exekuce a zánik družstva. Následující text bude pojednávat pouze o těch způsobech zániku členství, které s účinností od 1. 1. 2001 nově přinesly novely občanského soudního řádu č. 30/2000 Sb. a obchodního zákoníku č. 370/2000 Sb., a kterými je proto účelné se blíže zabývat.

Lze však konstatovat, že tyto nové způsoby zániku členství jsou jednak dosti komplikované, a především vážně zasahují do sociálního postavení jednotlivých členů – nájemců družstevních bytů. Bez ohledu na to, jaké budou v praxi výsledky z aplikace nové úpravy, lze vážně pochybovat o racionalitě úpravy, která tyto způsoby zániku členství zavedla i vůči členům bytových družstev. Nezbývá než doufat, že soudní rozhodovací praxe bude k těmto otázkám přistupovat uvážlivě, se zřetelem ke konkrétním okolnostem toho kterého případu.

Není v této souvislosti bez významu, že členství nezaniká v důsledku daňové nebo správní exekuce. Pokud bude mít správce daně nebo jiný orgán veřejné správy pohledávku za členem družstva, nemůže své pravomocné a vykonatelné rozhodnutí exekučně vykonat, a to pro *naprostý nedostatek zákonného zmocnění*. To ovšem

¹⁶⁾ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 8. 2000, sp. zn. 22 Cdo 717/99, Právní rozhledy, 2000, č. 11, s. 520 an.; a Bulletin advokacie, 2001, č. 1, s. 84 an.

¹⁷⁾ A právě naopak by bylo navýsost nespravedlivé, aby exmanžel vyplatil svému bývalému partnerovi 1/2 členského vkladu, a poté členský podíl úplatně převedl za třeba desetinásobek vyplacené částky.

¹⁸⁾ Tento zákonný obrat je pojmově nesmyslný. Nelze postihnout práva a povinnosti člena, nýbrž pouze jeho členský podíl, jako je tomu např. při výkonu rozhodnutí postižením obchodního podílu spolčenika ve společnosti s ručením omezeným (§ 148 odst. 2 obch. z.).

ČLÁNKY

neznamená, že předmětné rozhodnutí je vůbec nevykonatelné. Existují zde dvě možnosti. Buď orgán veřejné správy zvolí jiný způsob vymožení pohledávky, anebo požádá o výkon rozhodnutí soud, který toto provede [§ 274 písm. e), f), g) o. s. ř.]. Od 1. 9. 2001 též může požádat o výkon rozhodnutí exekutora podle § 40 odst. 1 písm. e), f), g) zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a jejich činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen „ex. ř.“).

Úprava společného členství stojí na premise, že manželé jsou za trvání tohoto členství *povinni a oprávněni společně a nerozdílně*. Pokud tedy dojde některým z těchto způsobů k zániku členství, pak nezaniká členství pouze jednomu z manželů, nýbrž manželů obou, a to zásadně v tentýž den.

4.1 Prohlášení konkurzu na majetek člena

Novým způsobem zániku členství je tedy prohlášení konkurzu na majetek člena. Je-li na majetek jednoho z manželů (lhostejno kterého) prohlášen konkurz, zaniká tím jak společné členství, tak i členství manželů v družstvu vůbec, a nárok na vypořádací podíl se stává součástí konkurzní podstaty podle § 6 odst. 2 zák. č. 328/1991

Sb., o konkurzu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „konk. z.“). Zde ovšem vzniká hned několik problémů.

Zánikem členství zaniká především nájem družstevního bytu.¹⁹⁾ Nájemce však není povinen se z bytu vystěhovat, dokud mu není za podmínek a v rozsahu stanoveném v ust. § 712 obč. z. poskytnuta bytová náhrada. To ovšem může trvat dosti dlouho za situace, kdy družstvo ani obec²⁰⁾ náhradní byt nebude mít k dispozici.

Ust. § 714 obč. z. dále stanoví, že vrácení členského podílu se může člen domáhat až po vystěhování z bytu, ne dříve. To vyvolává otázku, zda se zde jedná o právo člena žádat prosté vrácení složeného členského vkladu v nominální hodnotě, anebo o nárok na vypořádací podíl ve smyslu § 233 – § 234 obch. z. Jelikož je mezi pojmy členský vklad a členský podíl značný rozdíl,²¹⁾ což ovšem platná úprava dostatečně nereflektuje, a z ust. § 714 obč. z. nelze dovodit zvláštní úpravu pro majetkové vypořádání nájemce, jehož členství v bytovém družstvu zaniklo, lze mít za to, že bývalému členovi náleží vypořádací podíl, nikoliv prosté vrácení vkladu.²²⁾

Družstvo nesmí vypořádací podíl²³⁾ vyplatit bývalému členovi, resp. bývalým společným čle-

¹⁹⁾ Ust. § 714 obč. z. hovoří o zániku nájmu bytu, resp. analogicky jednotky. To ovšem vyvolává otázku, zda zánikem členství zaniká i nájem nebytových prostor (resp. nebytových prostor vyčleněných jako jednotka) patřících družstvu. Zákon zde má nesporně kogentní povahu, nelze z něj však dovodit, že by zánikem členství zanikal i nájem družstevních nebytových prostor. Ani ze zákona č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, ve znění pozdějších předpisů, nelze zánik nájmu dovodit. Proto lze konstatovat, že při zániku členství v družstvu zaniká pouze nájem bytu, nikoliv nebytových prostor; to, zda se jedná o tzv. jednotky či nikoliv, je zde bez významu.

²⁰⁾ Povinnost obcí ke spolupráci při zajišťování bytových náhrad je dána zákonem č. 102/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tato úprava má ovšem dva základní problémy. Především, obec sama určuje pořadí žádostí o bytovou náhradu podle naléhavosti (§ 3 odst. 1 cit. zák.), a to dle vlastní volné úvahy. Kromě toho, jestliže obec žádný volný byt nemá k dispozici, pak jej poskytnout nemůže, což ostatně plyne z povahy věci.

²¹⁾ Členský podíl je proto analogicky s ust. § 61 odst. 1 obch. z. nutno považovat za *účast člena na družstvu a z ní plynoucí práva a povinnosti*. Členský vklad naopak představuje *materielní příspěvek člena družstvu* na dosažení účelu jeho činnosti.

²²⁾ Bývalému členovi nelze vrátit členský podíl, protože mu pojmově vzato nelze vrátit práva a povinnosti, nýbrž pouze majetkovou složku.

²³⁾ Samostatný problém představuje výpočet vypořádacího podílu. Pokud stanovy neobsahují odchylnou úpravu, pak se uplatní ust. § 233 odst. 1 – 4 obch. z. Vypořádací podíl se určí poměrem splaceného členského vkladu

ČLÁNKY

nům, nýbrž k rukám správce konkurzní podstaty. Členství zaniká dnem, kterým nastávají účinky prohlášení konkurzu; tím je den vyvěšení usnesení na úřední desce příslušného konkurzního soudu (§ 13 odst. 6 konk. z.). To opět vyvolává otázku, zda družstvo vypořádací podíl nesmí vyplácet, anebo zda se před vyklizením bytu výplaty vypořádacího podílu pouze nemůže správce domáhat. Podle mého soudu může družstvo vyplatit vypořádací podíl dříve, neboť to zákon výslovně nezakazuje, avšak správce k tomu družstvo nemůže nutit. To ovšem znamená značné prodloužení a prodražení konkurzního řízení, neboť správce konkurzní podstaty je závislý na řadě faktorů, které těžko, popř. vůbec nemůže ovlivnit.

Spornou je otázka doby, ve které musí být vypořádací podíl vyplacen. I zde platí, že účastníci řízení jsou úpadce a konkurzní věřitelé (§ 7 konk. z.), nikoliv však družstvo. To nic nemění na povinnosti družstva vydat ve prospěch konkurzní podstaty plnění, které by jinak náleželo úpadci. Splatnost vypořádacího podílu určují stanovy; není-li však výslovné úpravy, pak zde platí ust. § 233 odst. 4 obch. z., podle něhož nárok na vypořádací podíl je splatný uplynutím tří měsíců ode dne schválení účetní závěrky za rok, v němž zaniklo členství.²⁴⁾

Uvažujme tedy určitou modelovou situací. Tak např. členství úpadce v bytovém družstvu zaniklo 8. 1. 2001 prohlášením konkurzu. Náhradní byt bude úpadci opatřen v březnu 2002, avšak úpadce se do něj odmítne vystěhovat. Výkon rozhodnutí vyklizením bytu na úpadci bude realizován 31. 1. 2003. Jestliže družstvo nemá ve stanovách žádnou úpravu stran vypořádacího podílu, použije se zákonná úprava. Dne 1. 2. 2003 může správce konkurzní podstaty začít vymáhat vyplacení vypořádacího podílu po družstvu, tedy více než dva roky po zániku členství. Konkurzní řízení však nemůže skončit dříve, než bude toto realizováno.

Podle § 14 odst. 1 písm. g) konk. z. se nesplatné pohledávky úpadce považují v konkurzu za splatné. Vzniká zde tedy otázka, zda je možno toto ustanovení jakožto *lex specialis* aplikovat i zde. Správce konkurzní podstaty by tak ve výše řečeném případě mohl začít okamžitě s vymáháním podílu. To ovšem neřeší problém, podle čeho bude vypořádací podíl vypočítán, jestliže rozhodným pro jeho určení je stav vlastního kapitálu družstva podle účetní závěrky za rok, kdy členství zaniklo. Těžko totiž může být podíl vypočten, než bude sestavena příslušná účetní závěrka. Hrozí zde tedy nebezpečí vzniku absurdní

---

dosavadního člena násobeného počtem ukončených roků jeho členství k souhrnu splacených členských vkladů všech členů násobených ukončenými roky jejich členství. Jinými slovy řečeno, platí zde tato rovnice: splacené členské vklady krát ukončené roky členství, to celé děleno všechny splacené vklady členů krát ukončené roky jejich členství. Rozhodným dnem pro výpočet ukončených roků členství je zde poslední den účetního období, v němž členství člena zaniklo.

Pro určení vypořádacího podílu je zde rozhodný stav vlastního kapitálu družstva podle účetní závěrky za období, v němž členství zaniklo. Při tomto určení se nepřihlíží ke kapitálu, který je v nedělitelném fondu, a pokud tak určují stanovy, i v dalších zajišťovacích fondech. Nepřihlíží se přitom k vkladům členů s členstvím kratším než jeden kalendářní rok přede dnem, k němuž se řádná účetní závěrka sestavuje (§ 233 odst. 3 obch. z.).

Otázkou je, jak vypočítat vypořádací podíl člena, jehož členství by trvalo kratší dobu než 1 rok. Použití rovnice dle ust. § 233 odst. 2 obch. z. totiž znamená, že by měl nárok na vypořádací podíl ve výši 0 Kč, což nelze akceptovat. Zákon však žádnou jinou možnost neupravuje. Pravděpodobně nejjednodušším možným řešením by byla dohoda správce konkurzní podstaty a družstva o výši vypořádacího podílu, to však nemusí být vždy realizovatelné. Jestliže však nebude dohody dosaženo, zbývá pouze jediné řešení, totiž soudní řízení.

²⁴⁾ Výše vypořádacího podílu se vypočte podle stavu za účetní období, v němž členství zaniklo (§ 233 odst. 3 obch. z.), nikoliv podle stavu za účetní období, v němž se stal nárok na vypořádací podíl splatným. Ust. § 714 obč. z. zde jakožto *lex specialis* pouze odkládá vymahatelnost vypořádacího podílu, nemění však pravidla pro jeho výpočet.

Č L Á N K Y

situace, kdy nárok na vypořádací podíl bude sice splatný, avšak nebude zjistitelná jeho výše.

Mohou však nastat i další situace. Jestliže je konkurz zrušen např. rozhodnutím odvolacího soudu proto, že nebyly splněny podmínky prohlášení konkurzu stanovené v § 12a odst. 2 konk. z., pak se členství v družstvu *obnovuje* (§ 231 odst. 2 obch. z.).²⁵⁾ Pokud však družstvo již vyplátilo vypořádací podíl, musí jej správce konkurzní podstaty družstvu nahradit, a to do dvou měsíců od právní moci usnesení o zrušení konkurzu; pokud soud stanovil jiný okamžik za den zrušení konkurzu, pak do dvou měsíců od tohoto dne (§ 44 odst. 5 konk. z.). Není sice pravděpodobné, že by tato situace v praxi nastala, není však vyloučeno, že by mohla nastat. Kromě toho není vůbec vyloučeno, že by již pravomocné rozhodnutí o prohlášení konkurzu bylo zrušeno např. v dovolacím řízení podle § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř. To ovšem znamená získané prostředky opět vyčlenit z konkurzní podstaty a vrátit družstvu.

Otázkou je, v jaké hodnotě se tyto prostředky vrací; není totiž vůbec nepravděpodobné, že by se hodnota vypořádacího podílu mohla změnit. Patrně je povinen správce konkurzní podstaty družstvu nahradit vypořádací podíl v hodnotě, jakou měl v den výplaty. Zákon nestanoví, jaké důsledky bude mít, pokud tak správce v zákonné lhůtě neučiní. Patrně pak nezbude družstvu jiná možnost, než se domáhat nahrazení vypořádacího podílu soudní cestou.

Zrušením konkurzu se obnovuje členství úpadce, a tudíž i jeho nájem družstevního bytu. Takřka neřešitelná situace však může vzniknout, pokud již družstvo tento byt pronajalo třetí osobě. To může vyvolávat v praxi těžko řešitelné pro-

blémy a soudní spory, které nemusí mít vždy spravedlivé řešení.

Výše řečené neplatí ve dvou případech zrušení konkurzu, a to tehdy, pokud byl konkurz zrušen v důsledku splnění rozvrhového usnesení, nebo pro nedostatek majetku úpadce, který nepostačuje k úhradě nákladů konkurzu; pak se členství úpadce neobnovuje.

V obou těchto případech zrušení konkurzu byl již vypořádací podíl družstvem správcem konkurzní podstaty vyplacen, a není již tudíž co vyplácet. Pokud však byl konkurz zrušen pro nedostatek majetku úpadce dříve, než k výplatě podílu došlo, povinnost družstva však nezaniká. Výplaty se však může domáhat za podmínek daných ust. § 714 obč. z. pouze bývalý člen, a jemu také družstvo vypořádací podíl vyplácí.

4.2 Zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku

Členství úpadce v družstvu zaniká v tomto případě dnem vyvěšení rozhodnutí konkurzního soudu na úřední desku. Vypořádací podíl za podmínek daných ust. § 714 obč. z. a ust. § 233 – § 234 obch. z. družstvo vyplácí přímo bývalému členovi. Vypořádací podíl se vyplácí tomuto členovi, pokud ovšem není vůči této osobě veden výkon rozhodnutí, správní nebo daňová exekuce, anebo exekuce podle exekučního řádu.²⁶⁾ Pak je družstvo povinno vyplatit vypořádací podíl osobě nebo orgánu veřejné správy oprávněné z titulu pravomocného exekučního rozhodnutí.

O problémech spojených se stanovením výše a splatnosti vypořádacího podílu a vyklizením družstevního bytu platí výše řečené obdobně.

²⁵⁾ Pojmově vzato by bylo přesnější určení, že členství nezaniklo. Nelze totiž dosti dobře akceptovat myšlenku, že členství nejprve zaniklo, a pak opět „zmrtvýchvstalo“.

²⁶⁾ Jedná se zde o případ, kdy byl vůči členovi družstva podán návrh na výkon rozhodnutí, avšak toto rozhodnutí nenabývalo právní moci dříve, než konkurzní soud rozhodl o zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku. V takovém případě totiž účinky prohlášení konkurzu dle § 14 konk. z. nenastaly, a výkon rozhodnutí se tudíž nepřerušuje.

ČLÁNKY

4.3 Výkon rozhodnutí podle občanského soudního řádu

Dalším důvodem zániku členství v bytovém družstvu je pravomocné nařízení výkonu rozhodnutí postižením členských práv a povinností. Pokud bude mít kdokoliv vůči některému z manželů majících společné členství nebo vůči výlučnému členovi pravomocné a vykonatelné rozhodnutí, a povinný nebude dobrovolně plnit, co plnit má, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí. Dnem právní moci usnesení soudu o nařízení výkonu rozhodnutí postižením členských práv a povinností v družstvu zaniká společné nebo výlučné členství v družstvu. Nárok bývalého člena na vypořádací podíl je zde postihován výkonem rozhodnutí. Pohledávka z titulu práva na vypořádací podíl zde připadá ve prospěch oprávněného z titulu pravomocného usnesení soudu. Družstvo nesmí vypořádací podíl vyplatit bývalému členovi, nýbrž v souladu s usnesením soudu oprávněnému.

I zde však nastávají stejné obtíže, jako v případě prohlášení konkurzu na majetek úpadce. Soud nemůže družstvo nutit, aby vyplatilo vypořádací podíl dříve, než budou splněny podmínky dané v ust. § 714 obč. z. a § 233 obch. z.; to ostatně plyne i z ust. § 314a odst. 2 o. s. ř., které stanoví, že dlužník povinného, tj. družstvo vyplatí pohledávku povinného osobě oprávněné v den její splatnosti. O problémech spojených se stanovením výše a splatností vypořádacího podílu a vyklizením družstevního bytu platí výše řečené obdobně.

Jestliže soud výkon rozhodnutí podle § 268 an. o. s. ř. zastaví, členství dotčené osoby v družstvu se obnovuje (§ 231 odst. 2 obch. z.); to platí i o nájmu družstevního bytu. Pokud družstvo již vyplatilo vypořádací podíl, musí být družstvu nahrazen, a to do dvou měsíců od právní moci usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí. Zákon sice výslovně nestanoví, kdo je k tomu povinen, z po-

vahy věci však plyne, že je to oprávněný jakožto osoba, která vypořádací podíl obdržela.

4.4 Exekuce podle exekučního řádu

Dnem vydání exekučního příkazu k postižení členského podílu po právní moci usnesení o nařízení exekuce zaniká členství povinného v družstvu. Postup zde bude následující.

Oprávněný podá soudnímu exekutorovi nebo příslušnému soudu návrh na exekuci (§ 35 ex. ř.).²⁷⁾ Pokud jsou splněny všechny zákonné podmínky, nařídí soud exekuci (§ 44 odst. 2 ex. ř.); proti tomuto usnesení je přípustné odvolání (§ 44 odst. 10 ex. ř.). Poté, co bude usnesení doručeno exekutorovi, vydá exekuční příkaz k postižení členských práv a povinností a po právní moci usnesení soudu realizuje vlastní exekuci (§ 47 ex. ř.). Společné nebo výlučné členství povinného v družstvu zaniká dnem, kdy usnesení soudu nabylo právní moci.

Družstvo nesmí vypořádací podíl vyplatit bývalému členovi, nýbrž v souladu s usnesením soudu a exekučním příkazem oprávněnému, a to za podmínek stanovených v ust. § 714 obč. z. a § 233 – § 234 obch. z., která zde platí obdobně; o problémech s tím spojených platí výše řečené obdobně. Na exekuci se jinak použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí příkazáním pohledávky (§ 65 ex. ř.). Pokud soud exekuci podle § 268 an. o. s. ř. zastaví, členství povinného v družstvu se obnovuje; totéž platí i o nájmu družstevního bytu. Náhradu vyplaceného vypořádacího podílu je povinen poskytnout ten, kdo prostředky od družstva obdržel, tj. oprávněný.

Dokončení v příštím čísle

Autor je učitelem na Právnické fakultě Západocheské univerzity v Plzni.

²⁷⁾ Pokud návrh dojde exekutorovi, je tento povinen jej postoupit soudu.

ČLÁNKY

ELEKTRONICKY PODEPSANÝ DOKUMENT JAKOŽTO DŮKAZ V OBČANSKÉM SOUDNÍM ŘÍZENÍ

Mgr. JAN RUDOLF

V roce 2000 byl Parlamentem ČR přijat zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu („ZEP“), který vychází z principů nastavených vzorovým zákonem o elektronickém obchodu vydaným Komisí OSN pro mezinárodní obchodní právo (United Nations Commission on International Trade Law – UNCITRAL), dále z Návrhu jednotných pravidel o elektronických podpisech – UNCITRAL, směrnice Evropského parlamentu a Evropské Rady pro účely vzniku systému elektronických podpisů a ze Zákona o informačních a telekomunikačních službách Spolkové republiky Německo, který poprvé závažně definuje digitální podpis a umožňuje jeho používání.

Smyslem ZEP bylo „povýšit“ podpis učiněný v elektronické formě („EP“) na úroveň podpisu klasického, tedy grafického. Dokument podepsaný elektronicky by tedy pro podepsanou osobu měl mít stejnou závaznost, jako podepsaný dokument papírový (ať již se jedná o dopis, podpis na smlouvě atd.). Důvodová zpráva k návrhu ZEP celkem trefně hovoří o dosavadní „diskriminaci elektronického podpisu“, která má být právě inkriminovaným zákonem odstraněna (a to i přesto, že ani sám ZEP nemá prozatím ambicí oba podpisy zcela zrovnoprávnit, a to tam, kde zákon vyžaduje ověření grafických podpisů notářem či pracovníkem obecního či okresního úřadu, příp. notářský zápis).

Přestože bezesporu základní normou pro elektronický podpis je ZEP, je třeba zmínit znění § 40 občanského zákoníku (OZ), který již od roku 1991 obsahuje větu, že „*písemná forma právního úkonu je zachována i pokud je tento právní úkon učiněn elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila*“. Je nasnadě, že v té době měli autoři novely na mysli zejména uzavírání smluv prostřednictvím faxu, a to

i přes poměrně snadnou manipulaci s dokumenty a zvýšeným rizikem výskytu falzifikátů. Z dnešního hlediska lze však toto ustanovení považovat za nadčasové a vyhovující potřebám elektronického obchodování, zejména po loňském doplnění věty do odstavce 3 § 40 OZ, která zní: „*Je-li právní úkon učiněn elektronickými prostředky, může být podepsán elektronicky podle zvláštních předpisů.*“ Tím byly elektronické právní úkony postaveny naroveň klasickým, vyjádřeným na papírovém nosiči, za předpokladu, že dojde k přijetí zvláštní normy, tedy zákona o EP.

PRINCIPY EP

Aby bylo možné kvalifikovaně pojednat o způsobu provádění důkazů vyjádřených v elektronické podobě a podepsaných elektronickými podpisy v rámci občanského soudního řízení, je třeba nastínit základní principy elektronických podpisů a tím i osvětlit míru bezpečnosti jejich použití. Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, definuje ve svém § 2 odst. 1 EP jakožto „*údaje v elektronické podobě, které jsou připojeny k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené a které umožňují ověření totožnosti podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě.*“

Základním předpokladem je, že podepisující osoba disponuje dvěma klíči, a to soukromým a veřejným (tyto klíče jsou vygenerovány na základě speciálního programu, kterým podepisující osoba disponuje). Podepsání elektronického dokumentu probíhá tak, že napsaný text (resp. i grafický či zvukový počín, což ovšem nebude obvyklý případ) je spolu se soukromým klíčem zpracován speciálním programem, který vygeneruje z obsahu dokumentu a soukromého klíče (kterým disponuje pouze podepisující osoba) určitou posloupnost znaků, kterou připojí ke zprávě

ČLÁNKY

jako její digitální podpis. Takto podepsaná zpráva je odeslána příjemci. Příjemce použije druhý klíč, komplementární k soukromému – tzv. veřejný klíč (běžně dostupný většinou na internetu), pomocí kterého může ověřit pravost podpisu (tj. provést identifikaci odesílatele) a neporušenost obsahu (integritu) zprávy.

Aby byla zaručena nemožnost zneužití elektronického podpisu, zavádí ZEP institut tzv. „certifikace veřejného klíče“, který slouží k ověření EP (případně, je-li zpráva zašifrována, i k jejímu rozšifrování, což ale nesouvisí přímo s EP). Jde tedy o ověření, zda veřejný klíč je skutečně veřejným klíčem konkrétní osoby a zda je tedy možné za jeho aplikace v příslušném počítačovém programu dojít k ověření podpisu a rovněž k ověření integrity zprávy (EP totiž umožňuje nade vši pochybnost určit, a v tomto ohledu kvalitativně předčí klasický podpis, zda bylo po elektronickém podepsání zprávy jakkoli do textu zasaženo, byť jen mezerníkem). Toto ověřování veřejného klíče se děje prostřednictvím nezávislé třetí osoby, tzv. „poskytovatele certifikačních služeb“. Ten poskytne certifikát, ovšem nikoli v klasické papírové podobě (od „papírového“ vnímání distribuce závazných informací je třeba se pro pochopení EP zcela oprostít, což není pro konzervativně smýšlejícího jedince zcela jednoduché), nýbrž se jedná o datovou zprávu a tím je ověřeno, že veřejný klíč skutečně náleží konkrétní osobě.

Pro posílení důvěryhodnosti a pro elektronická podání na úřady a soudy dále zákon zavádí institut tzv. „Akreditovaného poskytovatele certifikačních služeb“, což je ten ověřovatel, který získal licenci udělovat tzv. kvalifikované certifikáty od Úřadu pro ochranu osobních údajů. V praxi to znamená, že úřady a soudy si tak budou muset samy obstarat kvalifikovanou certifikaci jednotlivých podpisů; na druhou stranu to znamená, že každý, kdo bude chtít komunikovat se státní správou a soudy elektronicky, bude muset být registrován u akreditovaného poskytovatele certifikačních služeb. Stejně tak si mohou účastníci právních vztahů dohodnout, že v případě elektronických právních úkonů budou za účelem pre-

vence před případnými omyly či zneužitím využívat výlučně kvalifikovaných certifikátů.

Jak tedy vyplývá z výše uvedeného, elektronický podpis kvalitativně nejenže dosahuje podpisu grafického, nýbrž jej v některých ohledech dokonce předčí. To se týká zejména zaručení integrity zprávy, což v případě podpisu grafického nelze 100% zaručit prakticky nikdy. Rovněž tak je podstatně jednodušší věrohodně napodobit cizí podpis, než zneužít podpis elektronický (ovšem za předpokladu, že vlastník soukromého klíče jej dostatečným způsobem chrání – minimálně stejně jako např. PIN své platební karty apod.).

PROVÁDĚNÍ DŮKAZU

Aby měl EP praktický smysl a nestal se pouze teoretickým institutem, o jehož významu nikdo sice nepochybuje, ale v praxi jej odmítá využít, je třeba, aby byla zaručena soudní vymahatelnost povinností (tj. jejich zjištění, konstatování a případně vymožení jejich splnění) převzatých na základě právního úkonu učiněného v digitální formě a podepsaného EP. Záleží tedy na tom, jaký postoj zaujme soud v případě, že za důkazy budou některým z účastníků sporu navrženy elektronické dokumenty podepsané elektronickými prostředky (tyto dokumenty lze pro účely tohoto článku definovat jako „elektronické důkazy“, i když by se mohlo jednat v určitém pohledu o definici zavádějící a zužující, jelikož za důkaz mohou být účastníky navrženy samozřejmě jakékoli elektronické počiny, nejen tedy ty podepsané prostřednictvím EP). Podotýkám, že pohled z hlediska procesního práva trestního zůstal mimo zaměření tohoto článku, ačkoliv některé z níže uvedených závěrů a úvah lze jistě aplikovat i na tuto oblast.

Občanský soudní řád v § 125 stanoví jednu ze zásad procesního práva, že „za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména...“. Tedy zákon se sám brání taxativnímu výčtu důkazních prostředků, které lze použít při zjišťování skutkového stavu projednávané věci a ponechává výběr a připuštění důkazních prostředků na úvaze soudu. To je v souladu

ČLÁNKY

s principem objektivní (materiální) pravdy vyjádřené v § 153 o. s. ř., tedy že soud rozhoduje na základě *zjištěného skutkového stavu věci*.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že soud bude muset, v souladu se svou povinností, zjistit skutkový stav, provést relevantní důkazy předložené v elektronické formě, které byly navrženy účastníky řízení v souladu s jejich povinností tvrzení a důkazu – v opačném případě by rozhodoval na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu a taková rozhodnutí nepoživají ochrany v odvolacím, resp. dovolacím řízení.

S tímto však souvisí problematická otázka technického provedení důkazu během samotného řízení. Zákon stanoví pravidla pro provádění pouze některých důkazů, a to konkrétně u těch, které ve svém § 125 o. s. ř. v rámci výše zmíněného demonstrativního výčtu zmiňuje. Jedná se tedy o (i) výsledek svědků, (ii) znalecký posudek, (iii) zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, (iv) notářské zápisy a jiné listiny, (v) ohledání, (vi) výslech účastníků. Pokud není způsob provedení důkazu předepsán, určí jej soud dle své vlastní úvahy.

Zde je třeba zodpovědět základní otázku, zda je elektronicky podepsaný dokument ve smyslu procesního práva listinou či nikoliv. Z pohledu klasického vnímání listiny, jakožto hmotného substrátu informací na ní uvedených, jistě nelze elektronický dokument za listinu považovat. Listina a elektronický dokument jsou založeny na zcela jiných principech svého vzniku – listina s určitým obsahem informací vzniká mechanickým nanesením barvy na papír (tvorbou písmen a obrazů), zatímco digitální dokument je tvořen v binární soustavě a dle povahy jeho nosiče je buďto tvořen orientací magnetických částic (klasická disketa) či tokem vypálených plošek (CD-ROM). Odlišností je samozřejmě dále celá řada, elektronický dokument je nezávislý na svém nosiči, lze jej transportovat prakticky okamžitě do všech myslitelných destinací, rovněž vyvstává otázka, zda lze u digitálního dokumentu uvažovat v intencích originál-kopie (domnívám se, že nikoliv, pokud bude možné u veškerých takových do-

kumentů ověřit podpis a integritu zprávy, budou mít všechny platnost originálu).

Na druhou stranu, z hlediska pravidel provádění listinných důkazů je třeba konstatovat, že pokud by soud měl řádně provést důkaz v podobě elektronického dokumentu, bude muset postupovat analogicky k pravidlům pro provádění listinných důkazů. § 129 o. s. ř. stanoví, že důkaz listinou se provede tak, že ji nebo její část při jednání předseda senátu přečte nebo sdělí její obsah (tzv. konstatování listiny). Z tohoto pohledu je tedy třeba se přiklonit k názoru, že v právním slova smyslu elektronický dokument listinou je. Jelikož je elektronický dokument ve svém finálním zobrazení na monitoru textovým souborem (alespoň tomu tak ve velké většině bude), není k provedení takového důkazu myslitelný jiný způsob, než jeho přečtení. Zde vyvstává otázka, jak toto přečtení či sdělení podstatného obsahu a rovněž případnou certifikaci elektronického podpisu (která bude zřejmě nezbytná, pokud strany sporu neučiní důkaz po jeho pouhém přečtení nesporným) provést.

Bylo by jistě ideální, kdyby přímo v soudní síni bylo dostatečně hardwarové a softwarové vybavení, umožňující zobrazení navrhovaného důkazu na monitoru počítače a u elektronických podpisů provedení ověření (zřejmě kvalifikovaného), čímž by měly být odstraněny pochybnosti o obsahu důkazu. Strany sporu by měly mít možnost se k obsahu dokumentu vyjádřit, jakož i nahlédnout na příslušný monitor. Lze předpokládat, že účastníci sporu včetně soudu budou mít elektronický dokument zároveň k dispozici v tištěné podobě a elektronické zobrazení bude sloužit k certifikaci podpisu a k ověření shody s tištěným dokumentem.

Jelikož se však lze důvodně domnívat, že počítačové vybavení soudů nebude v blízké době na tak vysoké technologické úrovni, je zapotřebí hledat vyhovující řešení této situace. Jsem toho názoru, že za vhodný lze považovat takový postup, kdy návrhatele důkazu předloží tištěnou podobu elektronického dokumentu spolu s příslušným elektronickým nosičem. Soud textový soubor při jednání přečte a ověření tvrzeného

ČLÁNKY

obsahu důkazu a certifikaci podpisu provede mimo soudní síň, případně i mimo soudní budovu. Domnívám se, že by v této souvislosti bylo možné uvažovat i o smluvně zajištěných externích spolupracovnících Ministerstva spravedlnosti s příslušným technologickým vybavením, u kterých by bylo možné zjistit obsah dokumentu a případně ověřit osoby podepsané pod dokumentem. V tomto ohledu jsem si však vědom toho, že by se takový postup mohl setkat s kategoričným nesouhlasem na straně některých účastníků řízení, resp. jejich právních zástupců, a to s poukazem na zásadu přímosti řízení (§ 122 o. s. ř.), dle které dokazování provádí zásadně soud, jenž rozhoduje ve věci, a to při jednání, ke kterému je povinen předvolat účastníky řízení. Ačkoli nelze než takovým hlasům dát částečně za pravdu, je dle mého názoru hledisko, že je třeba provést ty důkazy navržené účastníky řízení, které mají význam pro zjištění skutkového stavu, v dané kolizi silnější.

Samotný fakt náročnější technické proveditelnosti důkazu by dále rozhodně neměl vést k prostému odmítnutí takového důkazu, např. s odkazem na zásadu hospodárnosti řízení vyjádřenou v § 100 odst. 1 o. s. ř. Rovněž nepovažuji za zcela šťastné, aby soud v daném případě považoval elektronický dokument za důkaz, u něhož není způsob provedení předepsán a aby si tedy sám stanovil způsob jeho provedení dle svého uvážení – takový postup by mohl vést k zásadním omylům o obsahu elektronického dokumentu, nehledě k tomu, že využívání různých třetích subjektů dle výběru soudu k provedení kvalifikované certifikace podpisu by mohlo rezultovat v nežádoucí únik informací apod.

Jsem toho názoru, že by měly být odstraněny výše uvedené pochybnosti, a to v době co nejkratší. Lze uvažovat jak o adekvátní změně o. s. ř., která by přiřadila elektronické dokumenty k listinným dle § 129 o. s. ř. s určitou technickou odchylkou pro jejich provádění. Další možností je považovat elektronický dokument za novou kategorii v demonstrativním výčtu důkazů a uvést samostatný paragraf na jejich provádění. Pokud ne-

dojde ke zmíněným úpravám, ZEP nemůže dojít svého naplnění, jelikož bude panovat pochybnost na straně osob hodlajících využít možnost podepsat elektronický dokument, zda bude v případném soudním sporu jimi uzavřená smlouva (či jiný úkon) vůbec připuštěna jako důkaz a zda bude adekvátním způsobem provedena.

OTÁZKA SUBJEKTIVNÍHO VNÍMÁNÍ ELEKTRONICKÉHO DŮKAZU

Přes výše uvedené nelze však mít za jisté, že v případě, že se podaří nalézt vhodný způsob provádění elektronických důkazů v občanském soudním řízení, bude takový elektronický soubor dat ze strany soudu považován za důkaz se stejnou vypovídací hodnotou o právních skutečnostech jako originál papírového důkazu.

Soud si vytváří dle zásady volného hodnocení důkazů (§ 132 o. s. ř.) závěry sám v souladu se svými myšlenkovými a logickými pochody, přičemž zákon nedává (a ani nesmí dávat) žádnou poučku či návod, který důkaz jak hodnotit.

Pokud tedy soudce bude ze své podstaty nedůvěřivý k elektronickým dokumentům a elektronickým médiím vůbec, je podstatně vyšší pravděpodobnost, že elektronický text bude, co se jeho vypovídací hodnoty týče, v individuální hierarchii soudce ležet na podstatně nižším stupni než dokument papírový. A to přesto, že elektronický dokument opatřený elektronickým podpisem je hůře padělatelný (jestli vůbec padělatelný je) a nade vši pochybnost ověřuje integritu textu. Takový stav je ovšem v rozporu s výše zmíněnou zásadou objektivní pravdy.

Tato otázka však souvisí se širším okruhem aspektů majících vliv na celkové vnímání fenoménu informačních technologií v rámci českého soudnictví (školení, seznámení se s principy elektronického podpisu, využívání internetu jakožto informačního média, využívání internetových seznamů jako jsou obchodní rejstřík či katastr nemovitostí atd.). Se zvyšující se mírou využívání informačních technologií, ať již na bázi čistě uživatelské, tak i profesionální v rámci výkonu

Č L Á N K Y

soudcovské funkce, a dále s narůstajícím počtem případů výskytu elektronických důkazů, bude zcela jistě postupně docházet k vytvoření větší důvěry v takové dokumenty a lze počítat i se vzni-

kem zaběhlých procedur technického provádění elektronických důkazů.

Autor je advokátem v Praze.

O URČENÍ VLASTNICKÉHO PRÁVA NEBO O URČENÍ NEPLATNOSTI SMLOUVY O PŘEVODU NEMOVITOSTÍ? (k diskusi)

JUDr. ZDENĚK LACINA

I.

Otázka položená v názvu tohoto článku se nabízí každému, kdo uvažuje o tom, jak se domoci **obnovení** (někdy se uvádí **nového**, jindy **změny**) zápisu v katastru nemovitostí za situace, kdy stávající zápis svědčí nabyvateli, ovšem ze smlouvy, která je absolutně neplatná.

Na tuto otázku je, alespoň podle četné a dlouhodobé judikatury,¹⁾ zdánlivě jednoznačná odpověď.

Nejvyšší soud ČR např. v rozsudku ze dne 20. 2. 2001, sp. zn. 29 Cdo 2349/99²⁾ vyslovil, že „je třeba brát v úvahu právní úpravu zápisů vlastnických a jiných věcných práv do katastru nemovitostí obsaženou v zákoně č. 265/1992 Sb., ve znění novely č. 90/1996 Sb. Podle této úpravy by mohl současný stav v katastru nemovitostí doznat změny pouze za předpokladu, že by katastrální úřad na základě vkladuschopné listiny, popř. na základě listiny

umožňující zápis záznamem podle ustanovení § 7 citovaného zákona, provedl nový zápis. Takovou listinou by mohl být např. i rozsudek, jímž by ve svém výroku pravomocně určil sporné vlastnictví, nikoliv však rozsudek určující neplatnost smlouvy (delimitační dohody).“

II.

Právní základ, který je společný všem těmto rozhodnutím, je zhruba ten, že u absolutně neplatné smlouvy o převodu nemovitosti je určovací žaloba v zásadě přípustná (je dán naléhavý právní zájem na určení) s ohledem na potřebu obnovení zápisu vlastnického práva v katastru nemovitostí. To je však možné dosáhnout pouze rozsudkem na určení vlastnického práva, podle kterého provede katastrální úřad změnu zápisů záznamem podle § 7 zák. č. 265/1992 Sb., ve znění zákona č. 90/1996 Sb. Rozsudek, kterým by byla vyslovena neplatnost takové smlouvy, není listi-

¹⁾ Např. rozsudek NS ČR z 25. 1. 2001, sp. zn. 20 Cdo 2948/2000 a v něm uvedená rozhodnutí z 16. 11. 2000, sp. zn. 23 Cdo 979/2000, rozsudek z 27. 9. 2000, sp. zn. 23 Cdo 1387/98, rozsudek z 25. 10. 1998, sp. zn. 2 Cdon 1628/96, rozsudek z 9. 3. 1999, sp. zn. 23 Cdo 2003/98, rozsudek z 2. 12. 1998, sp. zn. 23 Cdo 1995/98 – citováno ze Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR svazek I, Balák/Půry a kolektiv, C. H. BECK, C 67, str. 164–166, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 2. 2001, sp. zn. 29 Cdo 2349/99, týž pramen svazek 3, C 248, str. 38–39 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2001, sp. zn. 28 Cdo 139/2001 tamtéž, C 286, str. 119–122.

²⁾ Citováno z pramenů uvedených v předchozí poznámce.

ČLÁNKY

nou, podle které by bylo možno dosáhnout obnovení zápisu vlastnického práva původnímu vlastníkovi, ať již vkladem či záznamem.

Zdá se, že tento názor je všeobecně přijímán, neboť, alespoň podle mého přehledu, nejsou v literatuře publikovány odlišné názory. Četnost rozhodnutí Nejvyššího soudu na toto téma však nasvědčuje tomu, že právní praxe má v řadě případů názor opačný, tedy názor, že i rozsudek určující, že určitá smlouva o převodu nemovitosti je neplatná, by měl být způsobilý pro změnu zápisu v katastru nemovitostí, a to takovou změnu, která by měla za následek, že by byl **obnoven** původní stav. Jsem přesvědčen, že tento druhý názor zcela ob stojí a tímto článkem bych chtěl alespoň vyvolat diskusi, která by mohla přinést uspokojivější řešení, než jaké se právní praxi nabízí dosud.

Je možné, že mnou zastávaný názor může být chápán či přijímán z celé řady jiných důvodů než těch, které zmíním, stejně tak může být samozřejmě odmítán.

Je také dost dobře možné, že oba názory jsou proti sobě stavěny uměle, a že mohou vedle sebe dost dobře obstát, a případ od případu může být vhodnější, přijatelnější nebo jediné možné použití toho či onoho postupu.

III.

Zastánci názoru, že v případě absolutně neplatné smlouvy o převodu nemovitostí nelze žalovat na určení neplatnosti této smlouvy, uvádějí, že podle § 80 písm. c) o. s. ř. lze žalovat o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není a výrok o určení neplatnosti smlouvy těmito kritériím neodpovídá, kdežto výrok o určení vlastnického práva ano.

Nemyslím si, že mají pravdu. Pouze z tohoto úzkého pohledu vyhovují těmto kritériím oba výroky. Chápeme-li smlouvu jako právní vztah, pak rozsudek soudu určující, že smlouva o převodu nemovitosti je neplatná, je nepochybně určením, že tu **právní vztah není**, tedy určením, které § 80 písm. c) o. s. ř. předpokládá.

IV.

Asi zásadním argumentem zastánců názoru, že nelze žalovat o určení neplatnosti smlouvy o převodu nemovitostí, je názor zevšeobecněný v právní větě rozhodnutí NS ČR, C 286, bod 4,³⁾ že „*rozsudek soudu, jímž by bylo určeno, že smlouva o převodu nemovitostí je neplatná, nemůže sloužit jako podklad pro záznam vlastnického práva do katastru nemovitostí*“. Přímou v rozsudku NS ČR ze dne 28. 2. 2001, sp. zn. 28 Cdo 139/2001, z něhož je právní věta vyreparována, se uvádí: „... *takové rozhodnutí by nemohlo sloužit jako podklad pro zápis vlastnického práva do katastru nemovitostí*“. Tento názor se prolíná v podstatě všemi již shora zmíněnými rozhodnutími, např. v rozsudku NS ČR ze dne 20. 2. 2001, sp. zn. 29 Cdo 2349/99 („... *podle této úpravy by mohl současný stav v katastru nemovitostí doznat změny pouze za předpokladu, že by katastrální úřad na základě vkladu-schopné listiny, popř. na základě listiny umožňující zápis záznamem podle ustanovení § 7 citovaného zákona, provedl nový zápis. Takovou listinou by mohl být např. i rozsudek, jenž by ve svém výroku pravomocně určil sporné vlastnictví, nikoliv však rozsudek určující neplatnost smlouvy – delimitační dohody.*“).

Domnívám se, že tento závěr je nesprávný a nemá oporu v zákoně.⁴⁾

³⁾ Soubor rozhodnutí Nejvyššího soudu, svazek 3, Balák/Půry, C. H. BECK, C 286, str. 119.

⁴⁾ Ostatně Městský soud v Praze v rozhodnutí sp. zn. 33 Ca 6/95 ze dne 6. 6. 1995 vychází z toho, že rozsudek, jímž byla vyslovena neplatnost darovací smlouvy, je podkladem pro záznam ve smyslu § 7 zákona č. 265/1992 Sb., ve znění zákona č. 90/1996 Sb.

ČLÁNKY

V.

Domnívám se, že naopak provést záznam v katastru nemovitosti ohledně vlastnictví nemovitosti na základě rozsudku o určení vlastnického práva k nemovitosti, je s ohledem na ustanovení § 7 odst. 1 shora citovaného zákona nepřipustné.

Připomeňme si doslovné znění tohoto ustanovení: „*Práva uvedená v § 1 odst. 1, která vznikla, změnila se nebo zanikla ze zákona, rozhodnutím státního orgánu, přiklepením licitátora na veřejné dražbě, vydržením, přírůstkem a zpracováním, se zapisují záznamem (dále jen „záznam“) údajů na základě listin vyhotovených státními orgány a jiných listin, které podle zvláštních předpisů potvrzují nebo osvědčují právní vztahy, do katastru. Práva, která se do katastru zapisují podle § 1 odst. 2 na základě zvláštního zákona, se zapisují způsobem obdobným záznamu.“*

Rozsudek určující, kdo je vlastníkem nemovitosti, zcela zřejmě není listinou vyhotovenou státním orgánem, ze které by vyplýval vznik, změna nebo zánik vlastnického práva ze zákona. Není ani osvědčením ve smyslu tohoto ustanovení a s ohledem na časovou posloupnost, o níž se zmíním níže, takový rozsudek neodpovídá ani žádnému z dalších předpokladů uvedených v tomto ustanovení.

Rozsudek deklarující skutečnost, že někomu svědčí vlastnické právo, v případě, že se tím chce vyjádřit skutečnost, že vlastníkem je převodce (podle absolutně neplatné smlouvy o převodu nemovitosti), není způsobilý být listinou, podle níž lze učinit záznam do katastru nemovitostí podle § 7 odst. 1 cit. zákona, protože v souvislosti s takovým výrokem nevznikají, nemění se, ani nezanikají ze zákona nebo rozhodnutím státního orgánu nějaká práva, ani se neosvědčují, že nastala nějaká skutečnost, která způsobila vznik, změnu nebo zánik vlastnického práva. Naproti tomu rozsudek deklarující neplatnost smlouvy o převodu nemovitosti nepochybně ano.

VI.

Rozsudek určující neplatnost smlouvy má k použitelnosti pro záznam podle § 7 zák. č. 265/1992 Sb., ve znění zákona č. 90/1996 Sb., rozhodně blíže.

Současný stav je způsoben do značné míry tím, že praxe velice rychle rezignovala na někdejší (pro běžnou praxi zcela nový) odpor katastrálních úřadů z počátku 90. let k provádění zápisů podle rozsudku o neplatnosti smlouvy, který byl možná vyvolán i tím, že normy občanského zákona s normami tohoto zákona si v některých ohledech nekonvenují. Postoj těchto úřadů se zdál nezměnitelný a praxe nějaké řešení najít musela. Zda ho našla správně, je otázkou. Za definitivní se zatím považuje ovšem stanovisko zmíněné shora a vyjádřené v řadě shora zmíněných rozhodnutí. Přitom přijetí stanoviska, že rozsudek o určení neplatnosti smlouvy je způsobilý pro změnu zápisů v katastru nemovitostí, je schůdné.

Ve smyslu § 5 odst. 1 zák. č. 265/1992 Sb., ve znění zákona č. 90/1996 Sb., katastrální úřad v řízení o povolení vkladu před svým rozhodnutím zkoumá vkladu-schopnost listiny, nikoliv její platnost. Z absolutně neplatné smlouvy o převodu nemovitosti, která je jinak vkladu-schopná, dnem vkladu do katastru nevznikají, nemění se nebo nezanikají vlastnická práva, ale tato práva jsou v katastru nemovitostí zapsána se všemi důsledky z toho plynoucími, ačkoliv podle práva ve skutečnosti nevznikla. Řešením z této situace není rozhodně rozsudek o určení vlastnického práva, který navíc trpí tou podstatnou vadou, že původní zápis se vlastně **neobnovuje**, ale zapisuje se **nově** (proto také ta pojmová neujasněnost zmíněná v úvodu článku) od okamžiku, kdy je záznam podle rozsudku o určení vlastnictví učiněn. Naproti tomu rozsudek o určení neplatnosti smlouvy působí ex tunc, přesněji působí na zápis v katastru ex tunc.

Ten totiž naprosto jednoznačně deklaruje, že **práva z té a z té smlouvy o převodu nemovitosti nevznikla** a je listinou, podle níž záznam do

ČLÁNKY

katastru nemovitostí podle § 7 zákona č. 265/1992 Sb., ve znění zákona č. 90/1996 Sb., učiněn být může a musí. To navíc s těmi tolik nutnými účinky, že se původní zápis (zápis, který byl v katastru nemovitostí předtím, než byla zapsána vlastnická práva podle absolutně neplatné smlouvy o převodu nemovitostí) **obnovuje (!)**.

A tak lze v katastru nemovitostí zjistit, že původní vlastník je vlastníkem nepřetržitě, na rozdíl od toho případu, kdy se původní vlastník do katastru nemovitostí zapisuje **nově** na základě rozsudku o určení, že je vlastníkem. Tento záznam totiž již samozřejmě nemá a nemůže mít ty účinky, že by původního vlastníka zapsala jako vlastníka „nepřetržitěho“. V období od povolení vkladu vlastnického práva podle absolutně neplatné smlouvy o převodu nemovitostí do doby provedení záznamu na základě rozsudku o určení vlastnického práva k nemovitosti svědčí zápis v katastru nemovitostí nabyvateli z absolutně neplatné smlouvy o převodu nemovitostí.

VII.

A právě shora zmíněná skutečnost o časové posloupnosti při těchto dvou postupech svědčí pro závěr, že pro praxi je stanovisko o žalobě na určení vlastnického práva jako jediném možném postupu k obnově zápisů vlastnického práva v katastru nemovitostí neúnosné. Může vést dokonce k absurdním situacím. Např. v řízení o povolení vkladu do katastru nemovitostí ohledně smlouvy o převodu nemovitostí, o níž předpokládáme, že je absolutně neplatná, nebylo dosud skončeno, nebyl tedy proveden podle ní zápis do katastru nemovitostí. Převodce zatím uzavírá smlouvu novou, platnou a podává na katastrální úřad nový návrh na vklad vlastnického práva. Aby právní vztahy byly postaveny najisto, může mít převodce naléhavý právní zájem na určení, že smlouva, kterou uzavřel v prvním případě, je neplatná; žalobu o určení vlastnického práva v daném případě použít by evidentně nemohl. Podobných absurdit by bylo možno si představit řadu.

Z mého pohledu je ovšem rozhodující ta skutečnost, že při postupu „přes“ žalobu o určení vlastnického práva se po určitou dobu „legalizuje“ zápis v katastru nemovitostí svědčící pro nevlastníka a tento stav do budoucna trvá. A to je stav neudržitelný.

VIII.

Argumentovat tím, že určovací žaloba má místo jen tam, kde jde o preventivní ochranu práva, nikoliv tam, kde již bylo porušeno, v souvislosti s možností žalovat či nežalovat o určení neplatnosti smlouvy o převodu nemovitostí, je nepatřičné. Naléhavost právního zájmu v souvislosti s těmito typy žalob (ať již o určení vlastnického práva nebo o určení neplatnosti smlouvy) není vyvolána potřebou prevence. V obou případech je vyvolána naprosto stejným důvodem, který je v tomto případě naléhavým právním zájmem. Je potřeba dosáhnout změny jinak znějícího zápisu vlastnického práva v katastru nemovitostí, resp. oprávněnou potřebou žalobce získat takovou listinu, která je dostatečným podkladem pro provedení záznamu v katastru nemovitostí ve smyslu § 7 zák. č. 265/1992 Sb., ve znění zákona č. 90/1996 Sb. To za situace, kdy zápis do katastru nemovitostí svědčící (z absolutně neplatné smlouvy) nevlastníkoví, osvědčuje, že stav katastru odpovídá skutečnému stavu věci (§ 11 zák. č. 265/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Při jiném úhlu pohledu (záleží na tom, jaký význam dáváme výrazům jako „prevence“, „preventivní ochrana práva“) je ovšem nutno přiznat potřebu preventivní ochrany práva i žalobě o určení vlastnického práva i žalobě o určení neplatnosti smlouvy, a to z toho důvodu, že v obou případech jde o ochranu před nesprávným zápisem vlastnického práva v katastru nemovitostí svědčícím někomu jinému než vlastníku.

IX.

Ze všech shora uvedených důvodů dospívám k závěru, že převládající stanovisko o způsobu

ČLÁNKY

nápravy nesprávně znějících zápisů vlastnického práva k nemovitostem v katastru nemovitostí z absolutně neplatných smluv je nesprávné. I za platné právní úpravy je řešení možné rozsudkem deklarujícím neplatnost smlouvy, podle níž byl zápis učiněn.

Takový rozsudek totiž určuje, že tu určitý právní vztah není ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř., a je způsobilý, podle mého názoru, být listinou, podle níž lze uskutečnit zápis záznamem podle § 7 zák. č. 265/1992 Sb., ve znění zákona č. 90/1996 Sb., neboť je listinou potvrzující, že práva (vlastnická) ze (ab-

solutně neplatné) **smlouvy** (podle níž ovšem vlastnická práva v katastru nemovitostí zapsána byla) **nevznikla, takže záznamem se zápis učiněný podle této smlouvy zruší, tedy původní zápis se obnoví.**

De lege ferenda je možné uvažovat o takové úpravě, která by výslovně zmiňovala rozhodnutí soudu o neplatnosti smlouvy jako listinu, podle níž se záznamem obnoví původní zápis, který zde byl před zápisem podle absolutně neplatné smlouvy.

Autor je advokátem ve Strakonících.

ŽALOVAT O URČENÍ NEBO O NEPLATNOST? (k článku JUDr. Z. Laciny v tomto čísle)

Mgr. Ing. PETR BAUDYŠ

Otázka, zda při řešení sporu o nemovitost, který má podklad v domněle neplatné smlouvě o převodu nemovitosti, je vhodné žalovat o určení vlastnického práva k nemovitosti nebo o určení neplatnosti smlouvy, na základě které byla nemovitost převedena, byla judikaturou soudů již vyřešena ve prospěch žaloby o určení, jak je ostatně uvedeno i v příspěvku „O určení vlastnického práva nebo o určení neplatnosti smlouvy o převodu nemovitosti?“. V uvedeném příspěvku je zároveň apelováno na změnu dosavadní praxe s tím, že znění zákona a právní praxi by lépe odpovídala žaloba o určení neplatnosti smlouvy.

Hlavním argumentem pro změnu dosavadní praxe je tvrzení, že podle rozsudku o určení nelze provést zápis do katastru záznamem, pokud má být striktně dodrženo ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem. Toto ustanovení totiž stanoví, že záznamem se do katastru zapisují pouze práva, která vznikla, změnila se nebo zanikla. Naproti tomu

každý ví, že rozsudek, kterým se určuje, kdo je vlastníkem nemovitosti, žádá práva nezakládá, nemění, ani neruší, pouze deklaruje existující stav a tím staví nejistý nebo pochybný stav najisto a odstraňuje předmět sporu. Kdybychom z uvedeného názoru vyšli a vyloučili pro uvedený případ zápis do katastru záznamem, pak bychom museli nezbytně dojít k závěru, že zápis na základě rozsudku, jímž soud určí, že vlastníkem je někdo jiný, než kdo je dosud v katastru jako vlastník zapsán, lze provést vkladem práva do katastru nemovitostí, popřípadě že ho vůbec nelze provést. Nejsem si jist, že právní praxe tento nový pohled na věc akceptuje, a to vzhledem k tomu, že ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb. není zatím vykládáno doslovně ve vazbě na skutečný vznik, změnu nebo zápis práva, ale tak, že zápis záznamem se provede na základě rozhodnutí soudu tehdy, když se tímto rozhodnutím má změnit dosud zapsaný právní stav. Pokud by namísto dosavadní praxe měl být záznam prováděn nikoli na základě rozsudku

ČLÁNKY

o určení právního vztahu, ale na základě rozsudku o neplatnosti smlouvy, nic by to nepřineslo. Ani rozsudek určující neplatnost smlouvy nezakládá, nemění a neruší právní vztahy, pouze deklaruje, že smlouva je neplatná, a samozřejmě byla neplatná již předtím, než soud její neplatnost autoritativně vyslovil. Proto by změna dosavadní praxe v tomto směru nic pozitivního nepřinesla, neboť při akceptaci doslovného výkladu by nebylo možné do katastru provést zápis záznamem ani na základě rozsudku, kterým se určuje neplatnost smlouvy.

Proto navrhuji, abychom se na věc podívali z jiného úhlu, a to z hlediska účelnosti žaloby. Na tuto účelnost zřejmě klade důraz i občanský soudní řád, když v § 80 písm. c) stanoví, že žalobu o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, lze podat pouze tehdy, je-li na tom naléhavý právní zájem. Toto ustanovení má svůj smysl, který podle mého názoru spočívá v tom, aby soud neprojednával zbytečně žaloby neúčelné či takové, které nepovedou k odstranění všech sporných otázek a nepostaví spornou věc najisto. Zvažme, zda k takovému cíli vede v případě sporu o nemovitost žaloba, na jejímž základě se má určit, že mezi účastníky smlouvy není právní vztah založený smlouvou, protože smlouva je neplatná, nebo přímé určení, komu věc patří. Domnívám se, že k základnímu cíli sporného řízení, kterým je plné odstranění sporu, vede z nabízených možností pouze žaloba na určení vlastnického práva. V citovaném článku je argumentováno pro názor, že žaloba na určení neplatnosti smlouvy je z tohoto hlediska vhodnější nebo alespoň rovnocenná. Myslím si, že tomu tak není. Rozhodne-li soud o tom, že je smlouva neplatná, neřeší tím všechny otázky sporu, a to především otázku, komu nemovitost patří. Proto takové rozhodnutí nepotvrzuje ani neosvědčuje právní vztahy, jak to pro záznam do katastru předpokládá § 7 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb. K argumentaci, že sice právní vztahy nepotvrzuje, nicméně by nemělo být pro katastrální úřad obtížné si domyslet, jaké právní vztahy tu na základě rozhodnutí o neplatnosti smlouvy nastaly,

bych chtěl uvést, že jednak to, že při záznamu do katastru není katastrální úřad oprávněn z předložených listin vyvozovat další závěry, a jednak to, že ani právní interpretace významu rozhodnutí o neplatnosti určité smlouvy nemusí být jednoduchá. Vlastníkem totiž nemusí být osoba, která byla převodcem podle neplatné smlouvy. Jednak zde za určitých okolností přichází v úvahu možnost vydržení vlastnického práva k nemovitosti. Také je možné, že fyzická osoba, která byla převodcem, zemřela a právnická osoba, která byla převodcem, zanikla, a to buď likvidací nebo bez likvidace. Také je možné, že nemovitost, které se neplatná smlouva týká, byla převedena na třetí osobu. Konečně je možné, že pozemek, kterého se neplatná smlouva týká, byl sloučen do jiného pozemku nebo rozdělen, nebo stavba, které se smlouva týká, zanikla nebo byla přestavbou spojena s jinou stavbou. Ve všech těchto případech je třeba řešit složité právní otázky důsledků neplatnosti smlouvy, a k tomu katastrální úřad není oprávněn. Tyto otázky může autoritativně řešit opět jedině soud. Z toho je vidět, že určením neplatnosti smlouvy se obvykle spor nevyřeší, pouze se posune do jiné roviny. Proto považuji žalobu o určení vlastnického práva za mnohem vhodnější a účelnější. Z hlediska provádění zápisů do katastru záznamem bych rovněž považoval za nešťastné, aby se ponechalo na vůli katastrálních úřadů, aby si posoudily, že jim v určitém případě přijde právní zhodnocení důsledků neplatnosti smlouvy jednodušší, a zhodnotily tyto důsledky samy, a v jiném případě je toto zhodnocení složitější, a přenechaly je soudu.

Chtěl bych se zastavit ještě u jednoho námětu, který je v citovaném článku zmiňován. Je navrhováno, aby v případě, že vyjde najevo, že osoba zapsaná jako vlastník skutečným vlastníkem není, nebyl opraven pouze současný stav zápisů v katastru, ale aby se zasáhlo i do minulých zápisů tím způsobem, že by dřívější existence zápisů v katastru ve prospěch nevlastníka byla popřena a minulost se opravila tím způsobem, jako by v ní ten, kdo byl v katastru zapsán

ČLÁNKY

jako vlastník, zapsán nikdy nebyl. K tomu si dovoluji uvést dva protiargumenty. První z nich je ten, že při vedení katastru dřívějšími programovými prostředky nebylo možné minulost katastru zobrazit. Minulost bylo možné dohledat pouze poměrně složitým pátráním. Její opravování by bylo velice nákladné, aniž by to cokoli přineslo. Pro informaci doplňuji, že minulý stav katastru je možné zobrazit až v souvislosti se zavedením nového informačního systému katastru nemovitostí, tedy zpětně do léta roku 2001. Druhým z protiargumentů je ten, že zákon chrání, byť dosud ne zcela dostatečně, dobrou víru třetích osob, jednajících v důvěře v pravdivost zapsaného stavu (k tomu viz

§ 11 zákona č. 265/1992 Sb.). Považoval bych proto za neodpovědné, kdyby zapsaný stav, který je chráněn ustanovením zákona, byl předěláván nebo pozměňován takovým způsobem, že by v minulosti katastru bylo zapsáno něco, co v ní ve skutečnosti zapsáno nebylo, a nebylo v ní zapsáno to, co v ní zapsáno bylo. Mohlo by to vést dokonce k tomu, že výpisy z katastru nemovitostí, které byly v minulosti vydány jako veřejné listiny, by zpětným pozměněním zápisů neodpovídaly stavu skutečně v katastru zapsanému.

Autor je pracovníkem Českého úřadu katastrálního a zeměměřičského v Praze.

ANOTACE

Eliš Karel – Zuklínová Michala: **PRINCIPY A VÝCHO-
DISKA NOVÉHO KODEXU
SOUKROMÉHO PRÁVA.** Linde Praha, a. s., r. 2001, 304 stran, cena vázaného výtisku 340,- Kč.

Hlavním obsahem knihy jsou teze pro připravovanou úpravu nového českého občanského zákoníku, které 18. 4. 2001 schválila vláda jako věcný záměr občanského zákoníku. Tento text je však oproti původnímu věcnému záměru dopracován a obohacen o četné podněty a mnohá upřesnění, jak při jeho projednávání vzešly z pracovních komisí Legislativní rady vlády i z Legislativní rady samotné. Publikaci otevírá úvodní studie charakterizující soukromé právo vůbec, tedy jeho celkovou povahu, zásady, na nichž vyrůstá, a také základní soukromoprávní disciplíny. Zařazena je též zpráva o tom, jak byl věcný záměr nového občanského zákoníku připraven, projednán a schválen. Knihu doplňuje též návrh úpravy hmotněprávních norem kolizní povahy, o níž se původně uvažovalo, že bude ve formě zvláštní části do nového kodexu zařazena, byť bylo nakonec od této myšlenky upuštěno. Práce je přínosem pro všechny zájemce o budoucí povahu nového civilního kodexu, který se má podle schváleného projektu výrazně rozejit s dosavadní koncepcí zakotve-

nou ve stávajícím občanském zákoníku z r. 1964.

Šimíček Vojtěch: **ÚSTAVNÍ
STÍŽNOST.** Linde Praha, a. s., r. 2001, 2. vydání, 336 stran, cena 326,- Kč.

Knihu vyčerpávajícím způsobem popisuje jednotlivé procesní fáze řízení o ústavní stížnosti před Ústavním soudem. Jedná se o druhé, zcela přepracované a aktualizované vydání stejnojmenné publikace, která si klade za cíl zkoumat podstatu a smysl ústavního soudnictví v České republice na příkladu řízení o ústavní stížnosti. Monografie pracuje s bohatou domácí i zahraniční literaturou, na některých místech se pokouší o komparaci se zahraničními právními úpravami a judikaturou, využívá rozsáhlou judikaturu Ústavního soudu, na kterou často odkazuje, a na celou řadu sporných otázek nabízí polemické pohledy. Pro potřeby praxe jsou zařazeny i některé vzory podání a rozhodnutí Ústavního soudu.

Eliš Karel – Dvořák Tomáš – Havel Bohumil: **ZÁKON
O PENZIJNÍM PŘIPOJIŠ-
TĚNÍ. KOMENTÁŘ.** Linde Praha, a. s., r. 2001, 328 stran, cena vázaného výtisku 350,- Kč.

Publikace představuje odborný právní komentář zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním

připojištění se státním příspěvkem a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Ačkoliv zákon č. 42/1994 Sb. je součástí českého právního řádu již rovných 7 let, je tento komentář vůbec prvou odbornou prací zabývající se touto problematikou, která vzhledem ke svému významu byla doposud neprávem opomíjena. Význam komentovaného předpisu stále vzrůstá úměrně s tím, jak se stále zvyšuje počet osob zapojených do penzijního připojištění. Práce představuje však víc než pouze výklad jednotlivých zákonných ustanovení. Jedná se nejen o podrobný komentář k jednotlivým zákonným ustanovením, primárně představuje fundovaný teoretický i praktický rozbor jednotlivých právních institutů tímto zákonem dílem obnovených po mnoha desetiletích bývalého režimu, dílem zcela nově vytvořených právě pro účely této problematiky. Postihuje i jednotlivé vazby zákona na další platné právní předpisy z pomezí soukromého a veřejného práva. Komentář obsahuje i souvislosti s právními předpisy, které byly tímto zákonem novelizovány. V příloze je soupis vybrané starší i novodobé použitelné judikatury. Zapracována jsou i přechodná ustanovení k novele tohoto zákona z roku 1999.

L/red.

Z JUDIKATURY

K rozhodování o osvobození od soudních poplatků poté, co soud 1. stupně rozhodl ve věci samé

Jestliže neúspěšný účastník v občanskoprávním řízení podal žádost o osvobození od soudních poplatků po rozhodnutí soudu I. stupně, nelze při rozhodování o této žádosti přihlížet k tomu, zda se jedná o svévolné nebo zřejmě neúspěšné uplatňování práva. Je totiž vyloučeno, aby soud I. stupně předjímal výsledek rozhodnutí odvolacího soudu.

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 4. 2001, č. j. 1 Co 65/2001-81.

Žalobkyně se v řízení u Městského soudu v Praze domáhala ochrany osobnosti proti třem žalovaným. Rozsudkem ze dne 2. 11. 2000, sp. zn. 34 C 21/2000 byla její žaloba zamítnuta. Žalobkyně proti rozsudku podala odvolání. Soud I. stupně žalobkyni uložil zaplacení soudního poplatku ve výši 8 000,- Kč. Žalobkyně proti usnesení podala odvolání a požádala o osvobození od soudního poplatku z odvolání.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 19. 1. 2001 nepřiznal osvobození od soudního poplatku, neboť přihlédl k tomu, že ve věci jde o zjevně bezdůvodné uplatňování práva z důvodů uvedených v rozsudku soudu I. stupně. Žalobkyně podala proti usnesení odvolání, které bylo předmětem rozhodnutí odvolacího soudu.

Z odůvodnění:

Odvolání je důvodné.

Soud I. stupně při rozhodování přihlíží zcela správně i k tomu, zda nejde o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování práva. K této okolnosti však přihlíží po zahájení řízení, když vychází z rozhodujících skutečností obsažených v návrhu na zahájení řízení. Jestliže, jak je tomu v dané věci, žádost o osvobození od soudních poplatků byla podána po rozhodnutí soudu I. stupně, nelze již k této okolnosti přihlížet. Je totiž vyloučeno, aby soud I. stupně předjímal výsledek rozhodnutí odvolacího soudu.

Protože soud I. stupně návrhu žalobkyně nevyhověl jen ze shora uvedeného důvodu, ne-

zbylo odvolacímu soudu než napadené usnesení zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm bude třeba, aby soud opětovně posoudil návrh žalobkyně zejména s přihlédnutím k jejím celkovým majetkovým poměrům, k výši soudního poplatku, k povaze uplatněného nároku. V závislosti na tomto rozhodnutí nezbylo než zrušit i odst. II výroku, který je na rozhodnutí závislý, stejně jako usnesení, kterým byla žalobkyni uložena povinnost zaplatit soudní poplatek z odvolání.

*Rozhodnutí zaslal a právní větou opatřil
JUDr. Ivo Palkoska, advokát, Kladno.*

Z JUDIKATURY

Odměna advokáta v řízení o určení neplatnosti právního úkonu

Odměna advokáta v řízení o určení neplatnosti právního úkonu – kupní smlouvy – se určí podle hodnoty předmětu smlouvy, která se stala předmětem daného řízení, tedy podle § 8 odst. 1 vyhl. č. 177/1996 Sb. v platném znění (advokátní tarif), nikoli podle § 9 odst. 3 této vyhlášky. Částka 10 000,- Kč se považuje za tarifní hodnotu ve věcech určení neplatnosti právního úkonu, jen pokud je předmětem tohoto úkonu věc nebo plnění penězi neocenitelné.

Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. II. ÚS 598/2000 ze dne 4. 7. 2001.

Z odůvodnění:

Stěžovatelé napadli ústavní stížností rozhodnutí obecných soudů obou stupňů, které ve shodě s dosavadní výkladovou praxí dovodily, že řízení o určení neplatnosti právního úkonu – kupní smlouvy o prodeji nemovitosti v hodnotě 600 tisíc Kč je řízení penězi neocenitelné. Tarifní hodnotu řízení oba soudy určily ve smyslu § 9 odst. 1 advokátního tarifu částkou 10 000,- Kč podle § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu, tedy odměna ve výši 1 000,- Kč za jeden úkon právní služby, když dospěly k závěru, že předmětem řízení je deklarace neplatnosti právního úkonu, nikoli nemovitost, jejíž hodnota představuje 600 tisíc Kč.

Ústavní soud se s tímto názorem neztotožnil. Z dikce § 9 odst. 3 písm. a) vyhl. č. 177/1996 Sb. vyplývá, že částka 10 000,- Kč se považuje za tarifní hodnotu ve věcech určení neplatnosti právního úkonu, jen pokud je předmětem tohoto úkonu věc nebo plnění penězi neocenitelné. Lze tedy dovodit, že pokud je věc nebo plnění, které je předmětem daného právního úkonu, penězi ocenitelné, pak se částka 10 000,- Kč za tarifní hodnotu nepovažuje. Je třeba v každém konkrétním případě zkoumat, zda lze předmět právního úkonu (tj. plnění) ocenit a v závislosti na tom stanovit i výši náhrady nákladů. V dané věci nejde o stanovení hodnoty předmětu řízení, kterým je určení neplatnosti smlouvy, nýbrž o stanovení

hodnoty předmětu smlouvy, která se stala předmětem daného řízení.

Z výše uvedeného vyplynulo, že obecný soud při svém rozhodování neakceptoval příslušnou právní normu a tato nesprávná aplikace měla za následek porušení základních práv a svobod. Kromě toho je třeba vzít v úvahu, že právo na přiznání přiměřené (a právním předpisem stanovené) náhrady nákladů, které úspěšné straně vzniknou, je součástí práva na spravedlivý proces a také souvisí, pokud jde o náklady právního zastoupení, s právem na právní pomoc ve smyslu čl. 37 odst. 2 Listiny. Tím, že obecný soud náhradu nákladů ve výši stanovené v souladu s citovaným právním předpisem stěžovatelům nepřiznal, odepřel jim tím právo zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny.

Nález dodal JUDr. M. Mikyska, advokát v Praze, právní větou jej opatřila JUDr. Daniela Kovářová.

Poznámka podvýboru pro advokátní tarif
ČAK: *Jde o přelomové stanovisko, které mění dosavadní výkladovou praxi ust. § 9 odst. 1 advokátního tarifu. Pro úplnost uvádíme, že toto stanovisko nebude použitelné pro výklad vyhl. č. 484/2000 Sb. (paušální sazby v občanském soudním řízení) pro jednoznačný text v § 3 odst. 1.*

Z JUDIKATURY

Soud nemůže posuzovat kárnou odpovědnost advokáta při rozhodování o nákladech občanskoprávního řízení

O tom, zda se advokát dopustil kárného provinění a jakého, rozhoduje podle § 33 odst. 1 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, pouze kárný senát složený ze členů kárné komise České advokátní komory v kárném řízení. Jde o jeho výlučnou pravomoc a tudíž není na místě, aby do jeho pravomoci zasahoval soud. Při rozhodování o nákladech občanskoprávního řízení proto soud nemůže přihlížet k tvrzení účastníka, že zástupce protistrany – advokát měl zastoupení odmítnout pro kolizi zájmů a z toho důvodu nemají být protistraně přiznány náklady řízení vzniklé přibráním tohoto zástupce.

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pob. v Liberci z 5. 10. 2001, č. j. 30 Co 422/2001-125.

Tímto usnesením Krajský soud potvrdil usnesení Okresního soudu v České Lípě z 10. 8. 2001, č. j. 15 C 1117/1999-110, jímž tento soud na základě rozhodnutí ve věci samé, kdy měla plný procesní úspěch žalovaná, rozhodl o nákladech řízení podle § 142 odst. 1 o. s. ř. a přiznal žalované právo na jejich náhradu v plné výši.

Proti tomuto usnesení podal odvolání žalobce. Okresnímu soudu vytýká mj., že žalované přiznal náhradu nákladů za právní zastoupení, i když její právní zástupce jí právní služby poskytoval v hrubém rozporu se zákonem č. 85/1996 Sb., o advokacii. Podrobně pak rozvádí názor, že advokát zastupoval žalovanou přesto, že došlo u něho k několikerému konfliktu zájmů.

V další části stížnosti namítá žalobce nesprávný postup soudu prvního stupně při aplikaci příslušného ustanovení advokátního tarifu, pokud jde o druh a výši přiznaných nákladů řízení ve prospěch žalované.

Žalovaná navrhla potvrzení napadeného usnesení jako věcně správného. Postup svého právního zástupce v řízení neshledává nezákonným a s ohledem na plný procesní úspěch ve věci požaduje přiznání všech účelně vynaložených nákladů řízení.

Z odůvodnění dále uvádíme:

Z podnětu odvolání, které bylo podáno včas a osobou k tomu oprávněnou (§ 204 odst. 1 a § 201 o. s. ř.), přezkoumal krajský soud jako soud odvolací napadené usnesení i jemu předcházející řízení podle ust. § 212a o. s. ř., a poté dospěl k závěru, že odvolání žalobce není důvodné.

Pokud okresní soud správně vycházel z plného procesního úspěchu žalované ve věci, logicky při rozhodování o nákladech řízení použil ust. § 142 odst. 1 o. s. ř., kdy účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přizná soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl. Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, sice v ust. § 19 a § 20 stanoví, kdy jsou advokáti povinni poskytnutí právních slu-

žeb odmítnout, popř. od uzavřené smlouvy o poskytování právních služeb odstoupit, avšak o tom, zda se advokát dopustil kárného provinění a jakého, rozhoduje podle ust. § 33 odst. 1 citovaného zákona pouze kárný senát složený ze členů kárné komise komory advokátů v kárném řízení. Jde o jeho výlučnou pravomoc a tudíž není na místě, aby do jeho pravomoci zasahoval soud. Protože žalovaná byla v průběhu celého řízení zastoupena advokátem na základě plné moci, platila jeho náklady (§ 140 odst. 1 o. s. ř.), má v souvislosti s plným úspěchem ve věci nárok na náhradu nákladů řízení podle ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. v rozsahu účelně vynaložených nákladů.

Rozhodnutí zaslal JUDr. Vladimír Tögel, advokát v Praze. Právní věta redakce.

Z JUDIKATURY

K věcné příslušnosti soudu ve věcech spadajících pod ust. § 55b odst. 1 písm. a) zákona o advokacii

Ustanovení § 55b odst. 1 písm. a) zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, představuje zvláštní úpravu soudní ochrany, která vybočuje z rámce správního soudnictví ve smyslu o. s. ř. Ten, kdo nebyl ve stanovených lhůtách zapsán do seznamu advokátů nebo do seznamu advokátních koncipientů, má právo domáhat se ochrany návrhem u soudu. V tomto případě jde o návrh na zahájení řízení, kterým se uplatňuje, aby bylo rozhodnuto o splnění povinnosti, která vyplývá ze zákona, z právního vztahu nebo z porušení práva [§ 80 písm. b) o. s. ř.]. Tato zvláštní úprava soudní ochrany umožňuje na rozdíl od správního soudnictví také ochranu před nezákonnou nečinností Komory.

Usnesení Městského soudu v Praze z 31. 10. 2001, č. j. 38 Ca 233/2001-20.

Tímto usnesením Městský soud v Praze zastavil řízení o návrhu, jimž se žalobce u Krajského soudu v Ústí nad Labem domáhal zrušení rozhodnutí představenstva České advokátní komory z 19. 12. 2000, č. j. 04-2430/2000 a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Představenstvo ČAK rozhodlo ve věci žádosti Mgr. V. B. o zápis do seznamu advokátů, že Mgr. V. B. se nezapisuje vzhledem k tomu, že nesplnil podmínku bezúhonnosti, stanovenou v § 5 odst. 1 písm. d) zák. č. 85/1996 Sb., ve znění zák. č. 210/1999 Sb.

Z odůvodnění:

Usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 29. března 2001 č. j. 15 Ca 40/01-4 byla věc postoupena z důvodu místní příslušnosti Městskému soudu v Praze.

Česká advokátní komora ve svém vyjádření uvedla, že ustanovení § 55b odst. 1 písm. a) zákona o advokacii představuje zvláštní úpravu soudní ochrany, která vybočuje z rámce správního soudnictví ve smyslu občanského soudního řádu. Navrhla, aby Městský soud v Praze řízení zastavil.

Žalobce na toto vyjádření reagoval stanoviskem, ve kterém uvedl, že soud musí každý úkon posuzovat podle jeho obsahu, i když je nesprávně označen. Jestliže se v uvedené věci domáhá svého práva na zapsání do seznamu advokátů, je namístě věc postoupit k projednání Obvodnímu soudu pro Prahu 1 jako soudu věcné a místně příslušnému.

Městský soud v Praze posoudil nejprve podání žalobce a dospěl k závěru, že je třeba jej považovat za žalobu na přezkoumání rozhodnutí orgánu veřejné správy vzhledem k jeho obsahu.

Žalobce v žalobě uvedl důvody, v čem spatřuje nezákonnost rozhodnutí a domáhal se toho, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

Podle ustanovení § 55b odst. 1 písm. a) zákona o advokacii ten, kdo nebyl ve lhůtách stanovených tímto zákonem zapsán do seznamu advokátů nebo do seznamu advokátních koncipientů, může se obrátit na soud, aby o jeho právu rozhodl.

Citované ustanovení § 55b odst. 1 písm. a) zák. o advokacii představuje zvláštní úpravu soudní ochrany, která vybočuje z rámce správního soudnictví ve smyslu občanského soudního řádu. Ten, kdo nebyl ve stanovených lhůtách zapsán do seznamu advokátů nebo do seznamu advokátních koncipientů, má právo domáhat se ochrany návrhem u soudu. V tomto případě nejde o žalobu nebo opravný prostředek podle části páté občanského soudního řádu upravující správní soudnictví, nýbrž jde o návrh na zahájení řízení, kterým se uplatňuje, aby bylo rozhodnuto o splnění povinnosti, která vyplývá ze zákona,

Z JUDIKATURY

z právního vztahu nebo z porušení práva [§ 80 písm. b) o. s. ř.]. Tato zvláštní úprava soudní ochrany umožňuje na rozdíl od správního soudnictví také ochranu před nezákonnou nečinností Komory.

Podle ustanovení § 248 odst. 2 písm. a) o. s. ř. soudy v řízení podle hlavy druhé části páté o. s. ř. nepřezkoumávají rozhodnutí, která jsou přezkoumávána podle třetí hlavy části páté nebo podle obecných ustanovení občanského soudního řádu.

Podle ustanovení § 250d odst. 3 o. s. ř. soud usnesením řízení zastaví, jestliže žaloba směřuje proti rozhodnutí, jež nemůže být předmětem přezkoumávání soudem.

V daném případě se žalobce žalobou podanou podle hlavy třetí části páté občanského soudního řádu domáhá přezkoumání a zrušení rozhodnutí,

jež nemůže být předmětem přezkoumání soudem ve správním soudnictví, neboť ustanovení § 55b odst. 1 zákona o advokacii umožňuje žalobci, aby se domohl ochrany svých práv podle obecných ustanovení občanského soudního řádu. Soudu proto nezbylo, než aby řízení o žalobě na přezkoumání a zrušení rozhodnutí žalovaného ve správním soudnictví podle ustanovení § 250d odst. 3 o. s. ř. zastavil, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení. Je na žalobci, aby se domáhal ochrany svých práv podle ustanovení § 55b odst. 1 zákona o advokacii u obecného soudu, na který se může obrátit s návrhem, aby o jeho právu rozhodl. Pro podání tohoto návrhu nestanoví zákon žádnou lhůtu.

Právní věta redakce.

1) INFORMACE O SCHŮZÍCH PŘEDSTAVENSTVA ČAK KONANÝCH DNE 9. 10. 2001 A VE DNECH 12.–13. 11. 2001

V pořadí 19. schůze představenstva ČAK se konala dne 9. 10. 2001 v Praze. Po kontrole zápisu z minulé schůze představenstva a zprávách o činnosti předsedy a členů představenstva ČAK následovaly tyto body programu :

Pravidla pro vyřizování stížností podaných na advokáty. JUDr. Račok předložil písemný návrh pravidel pro vyřizování stížností podaných na advokáty, advokátní koncipienty a zaměstnance ČAK. Při diskusi se uvažovalo o tom, zda tato interně užívaná pravidla vydat formou stavovského předpisu či zda setrvat na stávající praxi. Zároveň byl diskutován výklad ustanovení § 16 zák. o advokacii. Členům představenstva bylo uloženo podat event. písemné připomínky. Na 20. schůzi pak předkladatelé (JUDr. Račok a JUDr. Mikš) vzali svůj návrh na vydání stavovského předpisu zpět.

Informace o stavu příprav zřízení školicího střediska a o specializaci advokáta ve vztahu k projektu celoživotního vzdělávání. Představenstvo pokračovalo v diskusi o tomto tématu, započaté na předchozích schůzích. Byla vzata na vědomí informace o možných variantách a JUDr. Jirouskovi bylo uloženo zadat zpracování ekonomického rozboru pro jednotlivé varianty objektů. Celoživotní vzdělávání advokátů je aktuální i v souvislosti s připravovanou novelou zákona o advokacii.

Rámcová smlouva o pojištění advokátů. Představenstvo vzalo na vědomí informaci o návrhu Kooperativy změnit princip pojištění a uložilo JUDr. Klouzovi setrvat na principu pojištění příčiny i tehdy, povede-li to ve svých důsledcích ke změně pojišťovny. Na 20. schůzi pak bylo konstatováno, že na dobu od 1. 1. 2002 byla uzavřena pojistná smlouva s Generali. Tato smlouva bude publikována ve Věstníku ČAK.

Uznání justiční zkoušky složené v SR jako předpoklad pro zápis do seznamu advokátů ČAK. Po diskusi o tomto bodu programu představenstvo ČAK rozhodlo, že nelze na další žadatele rozšířit stanovisko představenstva ČAK

publikované ve stavovském předpisu č. 2/1997 o uznávání advokátních zkoušek složených u Slovenské advokátní komory, popř. jiných odborných zkoušek, které se vztahuje na advokáty zapsané v SAK.

Následovaly běžné věci Komory a náměty členů představenstva.

• • •

Následující 20. schůze představenstva ČAK se konala ve dnech 12. a 13. 11. 2001 v Praze a Unhošti.

Na zasedání dne 13. 11. 2001 vzalo představenstvo na vědomí rezignaci JUDr. Karla Čermáka na funkci předsedy ČAK ke dni 31. 12. 2001. JUDr. Balík poděkoval JUDr. Čermákovi za jeho dlouholetou práci v představenstvu ČAK ve funkci předsedy ČAK a za vše, co pro českou advokacii vykonal. Spolupráce JUDr. Čermáka s Komorou, představenstvem ČAK a mezinárodními advokátními organizacemi i nadále zůstává velmi úzká.

V rámci programu proběhlo vyhlášení výsledků publikační soutěže advokátních koncipientů a mladých advokátů za r. 2001, byla vedena řízení o pozastavení výkonu advokacie, provedena kontrola zápisu z minulé schůze představenstva ČAK a vzata na vědomí zpráva o činnosti předsedy a členů představenstva ČAK. Představenstvo dále vzalo se souhlasem na vědomí negativní **stanovisko pracovní skupiny k zamýšlenému založení Komory správců konkurzní podstaty a o stavu příprav zřízení školicího střediska a o specializaci advokáta ve vztahu k projektu celoživotního vzdělávání.** Byla ustavena pracovní skupina ve složení JUDr. Jirousek, JUDr. Balík, JUDr. Račok, JUDr. Šolc, JUDr. Klouza, JUDr. Čermák a JUDr. Kovářová, která byla pověřena zabývat se ekonomickými, technickými,

studijními a právními aspekty a aby připravila pro představenstvo komplexní zpracování dané problematiky. Bylo usneseno, že nadále zůstává otevřeno jednání toliko o objektu v Unhošti – který si členové představenstva při příležitosti zasedání prohlédli – s tím, že vyjednávání o ostatních variantách objektů budou ukončena. V rámci běžných věcí Komory představenstvo ČAK mj.

rozhodlo navýšit příspěvek na činnost ČAK pro r. 2002.

Další schůze představenstva bude konána dne 7. 12. 2001 ve Štrbském Plese spolu se společným zasedáním představenstev ČAK a SAK tamtéž dne 6. 12. 2001.

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

2) SDĚLENÍ ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY K NĚKTERÝM PROBLÉMŮM ZÁKONA č. 120/2001 Sb., O SOUDNÍCH EXEKUTORECH A EXEKUČNÍ ČINNOSTI (EXEKUČNÍ ŘÁD) A O ZMĚNĚ DALŠÍCH ZÁKONŮ, A K MOŽNOSTEM ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY HÁJIT V LEGISLATIVNÍM PROCESU ZÁJMY ADVOKÁTŮ

Přijetí zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen „zákon o soudních exekutorech“) vzbudilo oprávněnou pozornost odborné i laické veřejnosti. Pozornost advokátů se soustředila především na ustanovení § 33 odst. 4 zákona o soudních exekutorech, ale i na zákonné oprávnění soudního exekutora poskytovat právní služby, či obecněji, i na úvahy o postavení soudního exekutora.

Bulletin advokacie k zákonu o soudních exekutorech uveřejnil, popř. současně uveřejňuje tyto příspěvky: „Exekuční řád a advokáti – poznámky k zákonu č. 120/2001 Sb.“ – autor Mgr. Václav Vlk, advokát, č. 8/2001; „Soudní exekutoři-efektivní způsob vymáhání pohledávek“ – autoři JUDr. Jan Veselý, Ph.D., JUDr. Adam Rakovský, Mgr. Petr Holešínský, advokáti, č. 9/2001; „Polemika k publikovanému prolovení mlčenlivosti advokáta vůči soudnímu exekutorovi a několik poznámek k hájení zájmů advokátů Českou advokátní komorou“ – autoři JUDr. Ludvík Ševčík a JUDr. Daniel Ševčík, Ph.D., advokáti, č. 1/2002, a „Exekuce a advokáti ještě

jednou“ – autor Mgr. Václav Vlk, advokát, č. 1/2002.

I.

Česká advokátní komora využívá možnosti, aby se v Bulletinu advokacie vyjádřila alespoň k některým problémům, na které poukazují shora uvedené časopisecké příspěvky.

Polemika se z valné části soustředila na ustanovení § 33 odst. 4 zákona o soudních exekutorech, podle něhož „...notáři, advokáti, fyzické a právnické osoby jsou povinny sdělit exekutorovi na jeho písemnou žádost údaje o číslech účtu povinného, jakož i o jejich stavu a změnách a údaje o majetku, věcech, listinách či zaknihovaných cenných papírech povinného, jimi spravovaných či u nich pro povinného či povinných uschovaných.“

Nesouhlas je vyslovován především s tím, že zákonodárce nerespektoval zásadu povinnosti mlčenlivosti advokáta (§ 21 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii), resp. s tím, že tímto ustanovením zákona o soudních exekutorech do-

Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

šlo k prolomení obecné zásady povinné mlčenlivosti advokáta. Pochybnosti jsou v tomto směru vyjadřovány i z hlediska výkladu právních norem (vztahu obecné právní normy k normě zvláštní).

II.

Jak je uvedeno v další části tohoto vyjádření, Česká advokátní komora neměla možnost zaujmout stanovisko k návrhu skupiny poslanců na vydání zákona o soudních exekutorech; neměla ani možnost další průběh legislativního procesu ovlivnit.

K ustanovení § 33 odst. 4 zákona o soudních exekutorech (ve vztahu k povinnostem advokátů) vychází Česká advokátní komora z toho, že

a) toto ustanovení se stalo součástí právního řádu České republiky;

b) jeho změny lze docílit pouze tak, že buď sám zákonodárce toto ustanovení změni (novelizuje), anebo toto ustanovení (ve vztahu k advokátům) zruší Ústavní soud;

c) výklad tohoto ustanovení bude v konkrétních případech náležet příslušným orgánům, které jej budou v praxi aplikovat.

Česká advokátní komora se přiklání k výkladu, který je obsažen v článku Mgr. Vlka (Bulletin advokacie 8/2001): toto ustanovení je na místě aplikovat toliko v případě, že advokát provádí pro klienta správu majetku nebo pro něj přijal do depozita finanční prostředky či jiné věci.

Je však třeba připustit, že „správa majetku“ je poněkud atypickou právní službou, a pokud advokát takovou kauzu převezme, měl by z opatrnosti klienta upozornit na ustanovení § 33 odst. 4 zákona o soudních exekutorech, který skutečně může být vykládán jako průlom do povinnosti mlčenlivosti a v současné době lze jen obtížně odhadnout, jak budou příslušné orgány toto ustanovení v konkrétních případech aplikovat. Naproti tomu přijetí finančních prostředků či jiných věcí do depozita lze posuzovat jako další činnost advokáta ve smyslu § 56 zákona o advokacii, na kterou je pak i povinnost mlčenlivosti podle § 27 zákona o advokacii použitelná jen přiměřeně,

a proto v těchto případech bude nezbytné, aby advokát klienta upozornil na existenci § 33 odst. 4 zákona o soudních exekutorech.

V ostatních případech právní služby advokáti při převzetí a přípravě zastoupení nezjišťují a nevidují majetkové poměry klienta, zejména čísla jeho bankovních účtů apod., takže by nemělo docházet k přímému střetu mezi úpravou v zákoně o soudních exekutorech a § 21 zákona o advokacii, neboť exekutory požadované skutečnosti nebudou advokátům známy.

III.

Příspěvky, které jsou citovány v úvodu tohoto vyjádření, se z valné části zabývají povinností mlčenlivosti advokáta obecně a zvláště pak ve vztahu k § 33 odst. 4 zákona o soudních exekutorech.

Jeden z autorů např. uvádí: „Tato mlčenlivost je neprolomitelná, nezadatelná, nezrušitelná, neboť jinak by postavení advokáta nemělo smysl. Advokát, který bude ‚udávat‘ svého klienta, není advokátem, ale sluhou soudů či policie.“

Česká advokátní komora nikterak nechce, a ani nemůže postulát mlčenlivosti, jako jeden z pilířů advokátní práce, zpochybňovat. Uvažuje však o tom, zda v prudce se měnícím světě v budoucnu nedojde k určitému přehodnocení „neprolomitelnosti, nezadatelnosti a nezrušitelnosti“ mlčenlivosti advokáta.

Obecně je znám fenomén „praní špinavých peněz“ i boj proti němu, který nemůže být úspěšně veden izolovaně jednotlivými státy. Lze předpokládat, že boj proti praní špinavých peněz nabude na intenzitě, protože bylo mimo pochybnost zjištěno, že špinavé peníze jsou jedním z významných finančních zdrojů mezinárodního terorismu.

Evropská unie na tyto problémy reagovala v roce 1991 vydáním směrnice 91/308/EEC, o zamezení využívání finančního systému k praní peněz.

V současné době je v příslušných orgánech Evropské unie projednáván návrh novelizace této

Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

směrnice, který má především výrazně rozšířit okruh profesí (osob), které budou povinny označovat i podezření na praní peněz. Jsou mezi nimi např. notáři, daňoví poradci, směnárníci, dražebníci, klenotníci a řada dalších; jsou ovšem mezi nimi i advokáti. Pokud jde o advokáty, podle nyní dostupných informací by měli být podrobeni přece jen poněkud odlišnému režimu. Povinnost mlčenlivosti zůstane zachována ve vztahu advokát – klient při zastupování (obhajobě) v soudním a jiném řízení. Advokáti by nebyli povinni podávat informace ani tehdy, pokud mají jen podezření na praní peněz. Pokud ovšem advokáta někdo vyzve k účasti na praní peněz nebo pokud se o takové činnosti spolehlivě dozví, pak patrně bude prolomena povinnost mlčenlivosti a advokát bude povinen takové případy ohlásit. Předpokládá se však, že advokát nebude mít povinnost oznámení provést standardně státnímu orgánu; oznámení provede své profesní komoře (tedy v České republice České advokátní komoře). Profesní komora ovšem bude mít povinnost s takovým oznámením naložit předepsaným způsobem.

Shora uvedené výjimky pro advokáty jsou prosazovány CCBE. Česká advokátní komora zde má statut pozorovatele, aktivně se však účastní prací tohoto orgánu evropské advokacie.

Česká advokátní komora zdůrazňuje, že návrh této směrnice není dosud přijat, přesněji řečeno, v této chvíli není jisto, zda a kdy a v jaké podobě bude přijat. Pokud ovšem dojde k přijetí takové směrnice, pak ji Česká republika bude muset implementovat do svého právního řádu se všemi důsledky; jimi jsou miněny i důsledky pro advokáty ve vztahu k povinnosti mlčenlivosti.

IV.

Advokáti JUDr. Ludvík Ševčík a JUDr. Daniel Ševčík, Ph.D., v příspěvku, který je citován v úvodu tohoto vyjádření, mimo jiné uvádějí:

„Máme za to, že Česká advokátní komora by měla svým členům zdůvodnit, jak je možné, že jiné profesní komory zaznamenávají oproti ní tak citelné úspěchy na poli legislativy, často dokonce

na úkor advokacie, a jaká opatření i kroky podnikne pro eliminaci takových aktivit a skutečné hájení zájmů advokátů, zejména při legislativním procesu.“

V podstatě obdobně vyznívá i příspěvek advokáta Mgr. Václava Vlka (Bulletin advokacie 8/2001).

Česká advokátní komora tyto výzvy považuje za legitimní a vysvětlí, jaké má právní možnosti hájit zájmy advokátů v legislativním procesu.

Především ovšem nutno rozlišit legislativní proces ve smyslu ústavním (právním) od toho, co je známo (nejen u nás) jako lobbování. O lobbování v České republice žádný zákon nehovoří, tedy jej ani žádný zákon nezakazuje. Obvykle se ve světě považuje za víceméně legitimní prostředek nátlakových skupin na zákonodárce, event. i v jiných případech, k prosazení určitých zájmů.

Toto vyjádření se týká pouze právních možností hájení zájmů advokátů Českou advokátní komorou v legislativním procesu.

Je třeba se obrátit k Ústavě České republiky pro odpověď na otázku, kdo je ústavně oprávněn podávat Poslanecké sněmovně návrhy zákonů, jaké z tohoto rozlišení plynou další procesní důsledky a tím i možnosti České advokátní komory hájit v legislativním procesu zájmy advokacie.

Oprávnění podávat Poslanecké sněmovně návrhy zákonů lze rozdělit na dvě skupiny. Prvou skupinou jsou návrhy zákonů, které podává Poslanecké sněmovně vláda (vládní návrhy zákonů – viz čl. 41 odst. 2 Ústavy). Druhou skupinou jsou návrhy zákonů, které může podat poslanec, skupina poslanců, Senát nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku (viz rovněž čl. 41 odst. 2 Ústavy).

Pokud jde o návrhy zákonů, které podává Poslanecké sněmovně vláda, vztahují se na jejich přípravu a projednání Legislativní pravidla vlády, která byla schválena usnesením vlády ze dne 19. března 1998 č. 188, nabyta účinnosti dnem 1. května 1998 a byla již novelizována. Tato Legislativní pravidla vlády jsou aktem řízení a zavazují členy vlády a vedoucí jiných ústředních orgánů státní správy.

Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

Podle Legislativních pravidel vlády jsou návrhy zákonů zasilány k připomínkám i dalším připomínkovým místům, považuje-li to orgán, který návrh zákona vypracoval, za potřebné. Toto ustanovení Legislativních pravidel vlády je odrazovým můstkem pro to, aby návrhy zákonů byly zasilány, v rámci připomínkového řízení, i České advokátní komoře, a pravidelně se tak děje. Česká advokátní komora se k návrhům zákonů pochopitelně vyjadřuje především z hlediska zájmů advokacie.

Pokud jde o druhou skupinu návrhů zákonů (ty, které může podat poslanec, skupina poslanců, Senát nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku), je třeba vycházet z čl. 44 odst. 1 Ústavy. Podle tohoto ustanovení má vláda právo vyjádřit se ke všem návrhům zákonů (tedy k těm, které sama nepodala jako vládní návrh). Podle čl. 44 odst. 2 Ústavy, nevyjádřili se vláda do třiceti dnů od doby, kdy ji byl

návrh zákona doručen, platí, že se vyjádřila kladně (jde tedy o nevývratnou právní domněnku).

Lhůta třiceti dnů umožňuje pouze, aby v ní vláda zaujala stanovisko na některém svém zasedání a toto stanovisko předseda vlády doručil předsedovi Poslanecké sněmovny. *Návrhy těchto zákonů nejsou České advokátní komoře (ale ani jiné profesní samosprávné komoře) předkládány k zaujetí stanoviska.*

Návrh zákona o soudních exekutorech byl Poslanecké sněmovně předložen jako návrh skupiny poslanců. Česká advokátní komora tedy neměla možnost se k návrhu tohoto zákona vyjádřit.

V Praze dne 9. října 2001

JUDr. Karel Čermák
předseda České advokátní komory

3) ZPRÁVA O VÝSLEDKÁCH PUBLIKAČNÍ SOUTĚŽE ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ A MLADÝCH ADVOKÁTŮ

Dne 23. 10. 2001 zasedala porota ve složení JUDr. Karel Čermák, JUDr. Stanislav Balík, JUDr. Milan Skalník, JUDr. Vlastimil Ševčík a JUDr. Jan Štěpán, která hodnotila soutěžní práce, předložené autory do 30. 6. 2001 (viz soutěžní řád bod 3).

Členové poroty rozhodli nejdříve o udělení cen a pak byly rozlepeny obálky, označené hesly, v nichž byla uvedena jména autorů (viz bod 6 SŘ). Soutěžní práce byly posouzeny dle zásad uvedených v soutěžním řádu (viz bod 7 SŘ) a zhodnoceny takto:

První cena udělena nebyla.

Druhé ceny ve výši 15 000,- Kč byly uděleny dvě, a to práci Mgr. Markéty **Chudáčkové**, advokátní koncipientky, na téma „**Evropský advokát**“ a práci Mgr. Drahomíry **Janebové Kubisové**, advokátní koncipientky, na téma „**Advokát jako správce konkurzní podstaty**“. Třetí cena ve výši 10 000,- Kč byla udělena práci JUDr. Víta **Pejška**, advokátního koncipienta na téma „**Advokát jako správce konkurzní podstaty**“.

Výsledky soutěže byly autorům oznámeny a ceny předány předsedou ČAK na listopadové schůzi představenstva ČAK. Podle soutěžního řádu budou oceněné práce otištěny v Bulletinu advokacie.

JUDr. Jaroslava Vanderková

4) TÉMATA PUBLIKAČNÍ SOUTĚŽE ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ A MLADÝCH ADVOKÁTŮ PRO ROK 2002

Podle bodu 1. soutěžního řádu vyhlašuji pro rok 2002 tato soutěžní témata:

1. Působnost státních orgánů ve vztahu ke stavovské samosprávě advokátů
2. Výkon advokacie v pracovním poměru
3. Výkon advokacie v multidisciplinárním partnerství
4. Výkon advokacie ve společnosti s ručením omezeným
5. Vztahy mezi společníky při výkonu advokacie
6. Dosah „velké novely“ trestního řádu z roku 2001 pro advokacii
7. Dosah novelizace občanského soudního řádu z r. 2000 pro advokacii
8. Volné téma z oboru advokátního práva a stavovských předpisů.

Bližší podmínky soutěže viz soutěžní řád (**BA č. 10/1999**).

Soutěžní práce v rozsahu 15–30 stran je třeba předložit **nejpozději do 30. června 2002** k rukám předsedy České advokátní komory. (Adresa: Česká advokátní komora, Národní tř. 16, 110 00 Praha 1).

V Praze dne 23. 10. 2001

JUDr. Karel Čermák
předseda České advokátní komory

5) SOUTĚŽNÍ ŘÁD PUBLIKAČNÍ SOUTĚŽE ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ A MLADÝCH ADVOKÁTŮ

V č. 10/1999 Bulletinu advokacie byl otištěn „Soutěžní řád publikační soutěže advokátních koncipientů a mladých advokátů“. Jeho článek 12 byl novelizován dne 23. října 2001. Přetiskujeme celé platné znění.

*Ardua mollimur, sed nulla nisi ardua virtus
(Ovidius)*

Obtížný sledujem úkol, však zdatnosť jen v obtížích žije

Pro zvýšení vzdělanosti a odborné úrovně vyhlašuje předseda České advokátní komory

**PUBLIKAČNÍ SOUTĚŽ ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ A MLADÝCH
ADVOKÁTŮ**

Soutěžní řád

Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

- 1. Soutěžní témata každým rokem vyhláší předseda ČAK k 1. lednu běžného roku.**
- 2. Soutěže se může zúčastnit:**
  - a) každý advokátní koncipient, jehož věk ke dni termínu odevzdání práce nepřesáhl 35 let,
  - b) každý advokát, jehož věk ke dni termínu odevzdání práce nepřesáhl 35 let a délka advokátní praxe k uvedenému termínu nepřesáhla pět let.
- 3. Soutěž je anonymní. Soutěžní práce v rozsahu 15 – 30 stran formátu A4 s 30 řádky na straně se předkládají v pěti vyhotoveních nejpozději do 30. června běžného roku.**

Každé vyhotovení se označí zvoleným heslem a připojí se zalepená obálka, označená stejným heslem, ve které budou vloženy údaje o autorovi práce (jméno a příjmení, datum narození, délka praxe, sídlo).
- 4. Předložené práce posuzuje porota, která má 5 členů, z nichž jeden zastává funkci předsedy. Členy poroty a jejího předsedu jmenuje představenstvo ČAK na dva roky z osvědčených odborníků z řad advokacie a právnických institucí. Předsedou poroty je vždy advokát.**
- 5. Soutěžní práce zhodnotí jednotliví členové poroty vždy do 30. 9. běžného roku.**

Předseda poroty svolává porotu vždy do 30. 10. ke společnému posouzení úrovně předložených soutěžních prací po stránce odborné a literární. O udělení cen rozhoduje většina hlasů.
- 6. O zhodnocení soutěžních prací a rozhodnutí poroty se sepíše zápis. Předseda poroty pak otevře obálky s údaji o autorech oceněných prací a vyhlásí výsledky soutěže, které se rovněž uvedou do zápisu.**
- 7. Pro soutěžní práce se vypisují tyto odměny:**

I. cena	25 000,- Kč
bude udělena za práci, která vykazuje vynikající úroveň odbornou i literární, obsáhlost znalostí odborné literatury a judikatury a schopnost samostatného řešení problematiky.	
II. cena	15 000,- Kč
bude udělena za práci, která má velmi dobrou úroveň odbornou i literární a prokazuje velmi dobrou znalost odborné literatury a judikatury a schopnost samostatného řešení problematiky.	
III. cena	10 000,- Kč
bude udělena za práci, která má dobrou úroveň odbornou i literární, obsahuje odkazy na odbornou literaturu a judikaturu a ukazuje schopnost samostatného řešení problematiky (nebo jen přístupu k problematice).	
- 8. Jestliže více soutěžních prací bude odpovídat hlediskům stanoveným pro jednotlivé ceny, má porota možnost udělit více prvních, druhých nebo třetích cen.**
- 9. Pracím, které nesplňují podmínky pro udělení některé z cen nebo podmínky soutěže, avšak pro svoji úroveň zasluhují ocenění, může porota udělit zvláštní uznání, nebo je odměnit částkou v rozmezí 2 000,- až 4 000,- Kč.**
- 10. Celková výše udělených cen podle bodu 6.– 9. nesmí přesáhnout částku 100 000,- Kč.**

Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

**11. Výsledky soutěže oznámí a udělené ceny předá předseda ČAK a předseda poroty na pro-
sincové schůzi představenstva.**

**12. Výsledky soutěže budou publikovány a oceněné práce v úplném či zkráceném znění otiš-
těny v Bulletinu advokacie.**

V Praze dne 8. září 1998 (ve znění z 23. října 2001)

JUDr. Karel Čermák v. r.
předseda ČAK

6) WWW.CAK.CZ

Kromě internetové adresy uvedené v nadpise je nyní v provozu také česká verze našich stránek na adrese: **www.advokatni-komora.cz**. Tuto adresu doporučujeme vyzkoušet a používat, neboť vám zkrátí čas při hledání a ušetří několik kliknutí myši. V průběhu měsíce listopadu 2001 jste obdrželi spolu s Věstníkem č. 3 dotazník, který se táže na zaměření vaší advokátní praxe. Dotazník je uveřejněn také na internetových stránkách a můžete jej použít i pro opravu stávajících údajů v seznamu advokátů. Dotazníková akce bude vyhodnocena po 31. 3. 2002, průběžně však bude matriční od-
dělení ČAK opravovat údaje podle došlých dotazníků. Seznam zaměření jsme vytvořili po vyhodno-
cení údajů, které jste uvedli v loňském dotazníku, a po srovnání s obdobnými seznamy existujícími
zejména v Rakousku a v dalších evropských zemích. **Nezapomeňte vyplněný dotazník zaslat na
adresu ČAK nejpозději do 31. 3. 2002.**

JUDr. Daniela Kovářová

7) VÝSLEDKY ADVOKÁTNÍCH ZKOUŠEK (listopad 2001)

Přihlásilo se celkem 138 žadatelů, z toho 15 žadatelů o vykonání opravné zkoušky.

Zkoušelo 9 zkušebních senátů. Pisemné části zkoušky se zúčastnilo 127 žadatelů, k ústní části se dostavilo 130 žadatelů.

Neprospělo 25 uchazečů (dva uchazeči od zkoušky odstoupili v průběhu ústní části zkoušky, jed-
nomu uchazeči o opravnou zkoušku ze 2 předmětů nebyla uznána omluva z ústní části zkoušky),
z toho 3 při opravné zkoušce.

Výtečně prospělo 29 účastníků:

Mgr. Aleš ADÁMEK, AK Praha

Mgr. Sylva BOUCHNEROVÁ, AK Praha

Mgr. Daniel BURGET, AK Brno

JUDr. Ondřej DAVID, AK Praha

Mgr. Petra DOPITOVÁ, AK Olomouc

Mgr. Ondřej FRGAL, AK Prostějov

Mgr. Martin HEJNÝ, AK Praha

Mgr. Ing. Viera HORČICOVÁ, AK Kolín

Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

Mgr. Lenka HOULÍKOVÁ, AK Plzeň
Mgr. Ladislav CHUNDELA, AK MI. Boleslav
Mgr. Libor KAPALÍN, AK Praha
Mgr. Lucie KODEJSOVÁ, AK Liberec
Mgr. David KROFTA, AK Praha
Mgr. Pavel KVÍČALA, AK Praha
Mgr. Tomáš LINHA, AK Praha
Mgr. Václav LINHART, AK Praha
Mgr. Ondřej LNĚNIČKA, AK Praha
Mgr. Pavel MARC, AK Praha
Mgr. Kat. MARTÍNKOVÁ, AK Praha

Mgr. Štěpán MAŠEK, AK Jablonec nad Nisou
JUDr. Jaroslav SALAČ, AK Praha
Mgr. Petr SCHWEINER, AK Praha
Mgr. Eva VALENTOVÁ, AK Praha
Mgr. Lenka VINCENCOVÁ, AK Vysoké Mýto
Mgr. Petra ŠAŠKOVÁ, AK Praha
Mgr. Petra ŠIMONKOVÁ, AK Praha
Mgr. Dana VOKÁLKOVÁ, AK Brno
Mgr. Jana VRBOVÁ, AK Praha
Mgr. Markéta ZACHOVÁ, AK Praha

JUDr. Lygie Snášelová, ČAK

8) STUDIJNÍ POBYT V NĚMECKU

I v letošním roce nabízí Německá nadace pro mezinárodněprávní spolupráci stáž pro **dva** mladé české advokáty, resp. koncipienty.

Pobyt na stáži je dvouměsíční v době od 1. 5. 2002 do 29. 6. 2002.

Podmínkou je výborná znalost němčiny a německých právních výrazů. Zájemci budou přezkoušeni ze znalostí německého jazyka na mezinárodním odboru ČAK.

Zájemci hlase se **ihned** na mezinárodním odboru, abycom stačili přihlášky vyřídit podle požadavku německé strany do konce ledna 2002.

(JUDr. Wurstová, JUDr. Král)

9) UPOZORNĚNÍ NA MOŽNOST VÝUKY NĚMČINY PRO ADVOKÁTY

Česká advokátní komora sděluje, že uvažuje o uspořádání **kurzu němčiny** pro advokáty za těchto podmínek:

Místo a hodina výuky: Zasedací místnost České advokátní komory, Národní 16, Praha 1, vždy v úterý od 16.30 do 18.00 hodin.

Termín zahájení: únor 2002 – červen 2002; v případě zájmu pokračování v září 2002.

Účastnický poplatek: 2000,- Kč za pololetí.

Kurz je určen **pro mírně pokročilé zájemce** se zaměřením na právníckou terminologii. Přihlášky zasílejte na adresu Česká advokátní komora, Národní 16, Praha 1, k rukám pí A. Šolcové, nejpozději do 31. ledna 2002.

Z K Á R N Ě P R A X E

Je závažným porušením povinností advokáta, jestliže nezaplátí za právní službu, kterou pro svého klienta objednal u jiného advokáta.

Kárný senát kárné komise České advokátní komory rozhodl dne 11. 1. 2001 v kárné věci K 98/00, že kárně obviněný JUDr. M.B., advokát, je vinen,

že dopisem ze dne 24. 8. 1998 požádal o poskytnutí právní pomoci advokátku M. G. P., která mu právní pomoc poskytla v požadovaném rozsahu a vystavila fakturu na tuto právní pomoc ze dne 29. 11. 1999 na částku 550 US dolarů, kterou však ani po opakovaných urgencích neuhradil, tedy nejednal čestně a svědomitě, čímž porušil ust. § 16 odst. 2 zák. č. 85/1996 Sb.

Jako kárné opatření mu za to uložil kárný senát podle ust. § 32 odst. 4 písm. c), z. č. 85/1996 Sb. pokutu ve výši 20 000,- Kč.

Zároveň ho zavázal k povinnosti nahradit náklady kárného řízení částkou 3 000,- Kč.

Z o d ů v o d n ě n í :

Na kárně obviněného byla podána předsedou kontrolní rady ČAK kárná žaloba dne 22. 6. 2000, kterou kárný žalobce upravil v rozsahu skutkové věty výrokové části tohoto rozhodnutí. Kárně obviněný se ke kárné žalobě vyjádřil písemně a taktéž podrobně u jednání kárné komise dne 11. 1. 2001. Na svou obranu uvedl, že se necítí být vinen, neboť ve věci mělo jít o běžnou poptávku, zda oslovená kancelář je schopna poskytnout požadované služby pro klienta jeho advokátní kanceláře, dále že nedošlo k uzavření písemné smlouvy mezi AK a jejím klientem, společností N. H. na straně jedné, a advokátkou M. G. P. a jeho AK na straně druhé. Dále uvedl, že poté, co klient jeho AK zrušil podnikatelský záměr, jmenovaná kancelář ihned telefonicky tuto skutečnost oznámila advokátce M. G. P. Jinými slovy, zadání AK mělo za cíl toliko zjistit schopnosti a ochotu zahraniční kanceláře převzít klienta s tím, že pro něj začne pracovat, a pokud by věc došla do patřičného stadia, byla by uzavřena mandátní smlouva, ve které by mimo jasného zadání práce bylo také jasné stanovení výše odměny a způsobu jejího vypočtení. O smírné řešení se kárně obviněný nepokusil, a to vzhledem k zamítavému stanovisku klienta na proplacení jakékoliv částky.

Kárný senát na základě výsledku kárné obviněného, provedených listinných důkazů, a to zejména dopisu AK ze 24. 8. 1998, právního rozboru advokátky M. G. P. (Bukurešť) z 26. 8.

1998, přípisu AK z 1. 9. 1998, zprávy jmenované advokátky ze 7. 9. 1998, přípisu AK ze 17. 9. 1998, odpovědi advokátky M.G.P. z 22. 9. 1998, přípisu AK ze 7. 10. 1998, odpovědi advokátky z 2. 11. 1998 a další korespondence, týkající se požadované odměny, vystavené faktury na částku 550 USD, dospěl k závěru, že kárně obviněný je vinen v rozsahu kárné žaloby.

Z obsahu uvedené korespondence je zcela evidentní, že ze strany AK, za kterou jednal kárně obviněný, šlo o konkrétní, opakovaně požadovanou právní pomoc, která byla ze strany advokátky M. G. P. skutečně poskytnuta. V korespondenci jmenované advokátky je opakovaně uváděna i sazba za poskytování právní pomoci (kupř. fax z 26. 8. 1998, přípis ze 7. 9. 1998), vzdor tomu AK požaduje dále upřesňující informace a nikterak nereaguje na otázku odměny za poskytovanou pomoc. Nicméně bez ohledu na uvedené podrobnosti kárný senát vychází obecně z názoru, že za poskytnutou právní pomoc náleží adekvátní odměna, nebylo-li dohodnuto jinak. V daném případě z provedených důkazů je zřejmé, že se jednalo o nikoliv zcela běžné obecné informace, ale o poskytovanou obsáhlou právní pomoc, za kterou advokátka právem požadovala odměnu. Ujednání mezi AK a jeho klientem jsou pro posouzení otázky odměny zcela irelevantní, neboť žádnou dohodu, která by limitovala nebo podmiňovala

Z K Á R N Ě P R A X E

požadovanou a poskytovanou právní pomoc, AK s advokátkou M. G. P. neuzavřela.

Za dané situace kárně obviněný JUDr. M.B. nejednal čestně a svědomitě.

Za přiměřené vzhledem k okolnostem případu a nekritickému postoji kárně obviněného považoval kárný senát kárné opatření ve formě peněžitě pokuty ve výši 20 000,- Kč, která zhruba koresponduje s částkou, představující hodno-

tvý ekvivalent poskytnuté a přijaté právní pomoci.

Uvedené rozhodnutí bylo napadeno odvoláním kárně obviněného. Odvolací senát však shledal, že odvolání bylo podáno opožděně, a proto odvolání zamítl a rozhodnutí potvrdil podle ust. § 32 písm. a) kárného řádu.

Připravil JUDr. Jan Syka, ČAK

N Á Z O R

ZAMYŠLENÍ MOŽNÁ (NE)JEN O SLUŠNOSTI

Je druhé pondělní odpoledne v měsíci a představenstvo České advokátní komory se chystá na „oblíbený“ bod svého programu – pozastavení výkonu advokacie a vyškrtnutí ze seznamu advokátů, kterážto činnost jí přísluší dle § 8 a § 9 zákona o advokacii. Pokud vám tato dvě ustanovení nic neříkají, buďte rádi, neb to znamená, že jste s nimi dosud neměli co do činění.

Jednoduše řečeno, pokud je advokátovi sděleno obvinění pro úmyslný trestný čin, zvažuje představenstvo, zda pozastaví výkon advokacie, a pokud byl advokát uznán vinným pravomocným odsuzujícím rozsudkem k trestu jinému než nepodmíněnému, rozhoduje o možném vyškrtnutí advokáta ze seznamu. Podmínkou kladného rozhodnutí je skutečnost, že trestná činnost, resp. uložený trest ohrožuje důvěru veřejnosti v řádný výkon advokacie. (Jen na okraj: V případě nástupu výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody není co řešit a kladné rozhodnutí je tu vždy.)

Po přečtení výše uvedeného jste možná dospěli k závěru, že rozhodnutí představenstva je rozhodnutím o životě či smrti advokátovy existence, že? Opak je pravdou, jak zjistíte níže. A právě z tohoto důvodu jsou ona jednání alespoň mým „favoritem číslo jedna“.

Vše obvykle začíná informací sdělenou Komoře vyšetřovacími orgány. Co na tom, že z § 29 zákona o advokacii vyplývá povinnost do jednoho týdne od vyzoomění o sdělení obvinění či od právní moci odsuzujícího rozsudku informovat Komoru? A že snad zákon o advokacii by každý z nás měl mít v malíčku (nebo aspoň po ruce) jako naši základní právní normu? Nenechte se vsmát. A nemyslete si, že problematika, kterou jsem zvolila předmětem tohoto povzdechu, je marginální. Jen za prvních deset měsíců tohoto roku projednávalo představenstvo 19 případů pozastavení výkonu advokacie a tři případy vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Ale zpět k mému „oblíbenému bodu programu“. Komora svou aktivitu zahajuje tím, že vyzve dotčeného advokáta, aby se ke sdělení obvinění či rozsudku vyjádřil, a poté jej pozve k projednání. A tehdy to začne. Některému z kolegů nelze ani korespondenci doručit, neboť adresa zapsaná v matričním oddělení Komory neodpovídá (opět ten hloupý zákon ukládající jakékoli

N Á Z O R

změny osobních údajů hlásit do týdne Komoře), jiný si odmítá uloženou zásilku převzít (nabízí se otázka, jak to dělá s přebíráním pošty v klientských věcech). Pokud se Komoře podaří výzvu doručit, považuje ji část kolegů možná za obtěžování a nereaguje vůbec nebo se k projednání bez jakékoli omluvy nedostaví. No, vždyť o nic nejde, nakonec pryč je doba, kdy odpovědět bylo elementární lidskou slušností, ať už jde o pozdrav, dopis či úřední korespondenci. Škoda, jednání jsou neformální a omluva je vždy akceptována a projednání svoláno na jindy.

Jiní slušnost znají a vyjádří se. Forma vyjádření není předepsána, proto zajisté netřeba věnovat pozornost moderní technice ani normám pro vedení korespondence a vyjádření lze tak napsat rukou na průklepovém papíře či „šmíráku“ z druhé strany popsanému, s gramatickými, stylistickými i logickými chybami, přepisy a překlapy. Přečtení celého dílka ještě jednou s chladnou hlavou a před definitivním podepsáním je pak aktivitou zcela nadstandardní a zbytečnou a advokáti opravdu zbytečné věci přece nedělají.

Patrně z nějaké rukověti nazvané „Jak se chovat, hrozí-li vám nucený odchod z advokacie“ tyto kolegové převzali cíl vyjádřit se co nejpodrobněji s důrazem především na momenty a skutečnosti, které nemají žádnou souvislost s trestnou činností či advokací. Vhodné jsou v této souvislosti urážky jiných zúčastněných osob, sprostá slova a naopak znalost věci včetně odborné právní terminologie je na překážku. Když už se pak advokát rozhodne k projednání se osobně dostavit, je vhodné přijít ovíněn či jinak unaven, mluvit neslyšně či naopak velmi dramaticky a oslovovat shromážděné „ctěná stolice“ a především opět podrobně rozebírat celé trestní řízení včetně zejména všech stížností na státní zástupce či postup vyšetřovatele. Nakonec – proč vlastně být stručný, jasný a srozumitelný? Vždyť takto podrobnou, nesouvislou, zmatenou hodinovou řečí na sebe lze prozradit několik dalších milých kousků z advokátské praxe, čímž umožníte kontrolní radě vyhodnotit je jako kárná provinění.

Představenstvo není orgánem šmahem vyhazujícím své kolegy z advokacie. Ani tím, kdo by obhajoval všechna špatná jednání svých kolegů. Má však pochopení pro drobné lidské poklesky, kterých se všichni občas dopouštíme. Mnohdy však snahu o pochopení a dobrou vůli představenstva zmaří projednávaný sám. Méně je mnohdy více.

Funkce v představenstvu je podle obecného mínění dobrým bydletem plným prebend. Nezbyvá mi než souhlasit – má účast na trapnostech, které jsme občas nuceni vyslechnout, je onou mou vysněnou „trafikou“.

JUDr. Daniela Kovářová
advokátka, Plzeň

PRVNÍ EVROPSKÉ PRÁVNICKÉ DNY

Výzvou evropským zákonodárcům, aby se účinněji zasazovali o zájmy občanů a podnikatelů v Evropě i v zemích, které se ucházejí o vstup do Unie, skončily v Norimberku 15. září 2001 **1. evropské právnícké dny**. Evropa se právě nyní musí ještě více než dosud stávat prostorem svobody, bezpečí a právního řádu.

Tisíc pětset účastníků ze 37 zemí se ve dnech 13. – 15. září 2001 intenzivně zabývalo nejen problémy, ale i právními perspektivami Evropy. Ve třech sekcích s tématy **Evropská charta základních práv, Evropské podnikatelské právo a Spolupráce v justici** provedli účastníci pečlivé analýzy. Ty výrazně kriticky vyzněly vůči stávajícím právním poměrům. I pod dojmem útoku na Spojené státy 11. září 2001 byla zdůrazněna nutnost rychlé a bezkonfliktní spolupráce, na druhé straně byla ale rovněž podtržena ochrana občanských práv. Ve stále se rozšiřující Evropě musí dojít k vyrovnání těchto zájmů. K posílení postavení Evropy – hospodářského prostoru – se přítomní právníci vyslovili pro to, aby byl „Evropský dům“ uveden i právně do pořádku. Vedle práva obchodních společností má rostoucí význam i právní úprava a sjednocování kapitálového trhu. Účastníci také požadovali vytvoření ústředního a nezávislého evropského státního zastupitelství či prokuratury. Jen tak je možné účinně potlačovat zločin, překračující hranice jednotlivých států.

S tím se pojí požadavky na vybudování centrálních evropských rejstříků v oblasti trestního i občanského práva.

Řecký ministr spravedlnosti prof. dr. Michalis Stathopoulos pozval na závěr jednání přítomné právníky na **2. evropské právnícké dny**, které se budou konat v r. 2003 v Aténách. Zdůraznil, co se ukázalo již v Norimberku, že je nutná výměna myšlenek mezi všemi právníky, přesahující hranice jednotlivých oborů. Organizaci **3. evropských právníckých dnů** v roce 2005 zvažuje Švýcarský právnícký spolek.

Jednání právníckých dnů bylo rozděleno do tří sekcí.

V 1. sekci: Občané v Unii, které předsedal prof. dr. Spiros Simitis, se diskuse intenzivně účastnili právníci ze všech zemí. Vyjádřili přesvědčení, že otevřená diskuse o Chartě základních práv patří k nejdůležitějším předpokladům připravenosti pro akceptaci Evropské unie a spolupráci na jejím dalším rozvoji.

Středem diskuse byly následující úvahy:

Charta směřuje bezprostředně k občanům Evropské unie. Je proto nejdůležitějším prostředkem toho, aby se občané ztotožnili s Unii. Je rovněž nepostradatelným jako i rozhodujícím nástrojem legitimace všech aktivit Unie.

Chartu je proto nutné již nyní, i přes její nezávaznost, zohledňovat ve všech rozhodovacích procesech jak na národní, tak i na evropské rovině. Z tohoto důvodu požadovalo stále více právníků, aby Charta dostala nejen doporučující, nýbrž i závazný charakter.

Charta je základní podmínkou a motorem rozhodovacího procesu o evropské ústavě. Svou úpravou základních sociálních práv a novými ustanoveními o ochraně osobních údajů a dat a o genetické integritě vytváří základnu vlastního, inovativního právního řádu Evropy.

Diskuse o Chartě a o postavení občanů Unie se nedají navzájem oddělit. Ať už jde o práva občanů vůči národní administrativě, vůči evropským institucím, nebo právo na dobrou veřejnou správu (čl. 41 Charty), je možné obě tyto věci definovat a precizovat pouze na základě základních práv občanů Unie.

Občané Unie jsou prvotními, ale nikoli výlučnými adresáty Charty. Občanství neospravedlňuje diskriminaci příslušníků třetích států. I ti se mohou stejnou měrou odvolávat na základní práva, zakotvená v Chartě. Charta je prohlášením deklarací lidských práv a občanských práv v jednom.

2. sekce: Podnikatelská činnost v Unii se věnovala právu obchodních společností a daňo-

MEZINÁRODNÍ VZTAHY

vému právu, pokud se těmito obory zabývá nebo má v budoucnosti zabývat evropské zákonodárství. Všeobecně závěr vyzněl tak, že procedury jsou stále těžkopádnější a že jednotlivým projektům jsou po dlouhou dobu až do jejich konečného schválení mnohokrát „házeny klacky pod nohy“.

Účastníci konstatovali, že existuje velká potřeba něco vykonat. Našli se však i tací, kteří se pod záminkou realismu chtěli omezit na několik menších kroků, a další, kteří požadovali zásadnější a systematický vývoj práva na evropské rovině. Tato potřeba jednat se naposledy uplatnila jen poukazem na nebezpečí „race to the bottom“, tzn. právního rámce v jednotlivých zemích s cílem učinit usazování podnikatelů atraktivnější. Tento problém byl diagnostikován i v oboru práva obchodních společností a práva zdanění podnikatelů.

Profesor Eddy Wymeersch z Gentu (Flandry), zpravodaj k právu obchodních společností, viděl velkou alternativu dalšího vývoje jednak v další harmonizaci, nebo přímo sjednocení práva, a jednak v podpoře pohyblivosti mezi členskými státy, kde dochází ke zdanění v podstatě na národní rovině. Sám se rozhodně vyslovil pro – rovněž ve smyslu realistického omezení – evropskou aktivitu pro svobodnou změnu sídla hranice, úze překračující hranice, zjednodušené zřizování nadnárodních organizačních složek, jakož i zjednodušenou účast investorů v obchodních společnostech v jiných členských státech (elektronická účast na valné hromadě atd.).

Také zpravodaj pro daňové právo, prof. Guglielmo Maisto z Milána, představil reformní návrhy k jednotlivým zásadnějším oborům. Mimo jiné mířily jeho návrhy ke zdokonalení záměrů, jež již dnes sleduje směrnice o mateřských a dceřiných společnostech (Mutter-Tochter-Richtlinie), totiž možnost pouze jednorázové registrace, tj. přesunu hodnot a majetku koncernových podniků mezi členskými státy. V tomto smyslu by měly být podle názoru více účastníků debaty zahrnuty vedle privilegia výplaty dividend také převody úroků a „Royalty“, jakož i kapitálové vý-

nosy. Jiní účastníci trvali na nutnosti dostatečnosti dosavadní právní úpravy, ať už ve smyslu obsahového sjednocení práva zdanění podnikatelů v celé Evropě, nebo stanovení zdaňovací příslušnosti celých koncernů ve smyslu tzv. zdanění podle práva (domovského státu).

Závěrečná zpráva hlavního zpravodaje prof. Wolfganga Schöna z Bonnu odhalila velkou provázanost obou dílčích oborů i v tom smyslu, že vzdání se celoevropské aktivity zákonodárství v jednom oboru vyžaduje každopádně o to nutnější aktivitu v oboru druhém. Velká volnost pohybu obchodních společností si asi vyžádá větší sjednocování daňového práva. Všem účastníkům bylo ostatně jasné, že právní oblasti, vyhrazené národním zákonodárcům, jako třeba pracovní právo nebo právo životního prostředí, tím nesmějí utrpět.

Ve 3. sekci: Spolupráce na rovině justice, se účastníci shodli na tom, že při rychlém procesu srůstání Evropy je potřeba výrazně zlepšit spolupráci právě v soudnictví, tedy v činnosti soudů a státních zastupitelství – prokuratur.

V rámci dosavadních forem právní pomoci musí dojít k ještě podstatnějšímu odstranění byrokratických bariér a k zajištění potřebných prostředků lepší spolupráce. Vedle toho je třeba vybudovat možnosti postupů orgánů soudnictví, překračující hranice, protože tak je možné očekávat nejen zrychlení, ale bude tak zaručena i zásada bezprostřednosti. Orgány dožadovaného státu se musí přitom zavázat k poskytnutí jakékoli podpory, i připravit odpovídající zařízení.

Vzájemné uznávání soudních rozhodnutí jednotlivými členskými státy musí být zaručeno v co největší míře. V rámci diskuse se jedná o problém národní kontroly soudních aktů jiného členského státu Unie. Bylo konstatováno, že něco takového je stěžejně slučitelné se základními myšlenkami integrace. Zásadně je nutné v rámci integrovaného území Evropské unie vycházet z rovnocennosti justičních systémů v jednotlivých členských státech. Přitom zazněla poznámka, že v jednotlivých případech konfliktu mezi členskými státy o uznání rozhodnutí by

MEZINÁRODNÍ VZTAHY

mohlo přicházet v potaz rozhodnutí nadnárodních instancí.

Vycházíme-li z rovnocennosti justičních systémů v Unii, znamená to, že při přijímání nových členských států musí být jejich soudní systémy podrobeny přísnému prověření s ohledem na úroveň Unie. To není jen v zájmu uchazečů o přijetí, ale především v zájmu justičních orgánů jejich země.

Dokonalá shoda panovala v tom, že zjednodušené a urychlení řízení, přesahující hranice, musí být vytvořeno především v oblasti občanského práva. Výslovně přitom bylo zmíněno „*celounijní řízení na vydání platebního rozkazu*“. Rovněž byl požadován přeshraniční výkon rozhodnutí notářských aktů (např. okamžitá vykonatelnost notářského zápisu).

Se zřetelem na dlouhodobé harmonizační úsilí jednotlivých právních řádů se diskutovalo předběžné vytvoření jednotlivých právních oblastí alespoň v dílčích oborech, zejména projekt „*Corpus Juris*“, který již pokročil dosti daleko. S tím je spojeno vytvoření ústředního a nezávislého evropského státního zastupitelství – prokuratury a souvisící problém předpokládané spolupráce tohoto úřadu s národními prokuraturami. Vytvořením ústředního a nezávislého státního zastupitelství by mohl být vyřešen problém kontroly jiných, dnes prakticky nekontrolovaných zařízení Unie, např. policejních orgánů. Další problém, který se při vytváření justičních a vyšetřovacích orgánů objevuje, a jež jsou nadány pravomocemi v celé Unii, je otázka ustanovování těchto orgánů. Zde bude nutné vypracovat mechanismy ustanovování, jež by zajišťovaly nezávislost.

Shoda panovala v tom, že vytvoření centrálních rejstříků v oblasti trestního i občanského práva je bezpodmínečně nutné pro zaručení

účinnosti právních služeb v Unii. Zvláště velký nedostatek se jeví v tom, že členské státy jsou často liknavé při ratifikaci již vyjednaných dohod, čímž dochází ke vzniku zbytečných a povážlivých chyb. Tento postup je nutné s využitím správy odstranit.

Většinu účastníků tvořili právníci – a to ani zdaleka ne jen advokáti – z Německa. Předsedou **1. evropských právnických dnů** byl Hans Jürgen Rabe, advokát z Hamburku, zahajovací zdравиče pronesli Herta Däubler-Gemlin, spolková ministryně spravedlnosti, Edmund Stoiber, bavorský ministerský předseda, Ludwig Schloz, hlavní starosta Norimberku, který též dával recepce na závěr dnů, a Gil Carlos Rodrigues Iglesias, prezident Evropského soudního dvora. Recepce první den v Císařském paláci norimberského hradu zahajoval místní rodák, dr. Manfred Weiss, bavorský ministr spravedlnosti. Mezi účastníky byl i slovenský ministr spravedlnosti dr. Ján Čarnogurský. Mezi českými účastníky právnických dnů byla zejména výrazná skupina soudců – mj. dr. Antonín Mokřý st., dr. Jan Sváček a pedagogů Západočeské univerzity v Plzni – například prof. Antonín Kanda.

Norimberské setkání bylo uspořádáno Deutscher Juristentag, Österreichischer Juristentag a Schweizerischer Juristenverein, vlastní organizaci vedl dr. Andreas Nadler, sekretář DJT a advokát z Bonnu. Závěrečnou zprávu pro tisk, ze které čerpá i shora uvedený text, zpracoval Martin W. Huff, advokát z Frankfurtu nad Mohanem. Její text pro mne přeložil Jakub Holeček, student práv z Prahy.

JUDr. Jan Molik
advokát, Praha

VÝROČNÍ KONFERENCE SVĚTOVÉ ASOCIACE PRÁVNÍKŮ V DUBLINU A BELFASTU

Ve dnech 30. 9.–4. 10. 2001 se v irském Dublinu a paralelně v severoirském Belfastu konala již dvacátá biennialní konference Světové asociace právníků (W.J.A. – The World Jurist Association), sdružující toho času více než 60 000 individuálních a kolektivních členů všech právních profesí a oborů práva z více než 140 zemí světa. Vedle plenárních zasedání práce probíhala v odborných sekcích, a to lidská práva, postavení žen, Evropská unie, úloha OSN, mezinárodní obchod, rozhodčí řízení a alternativní způsoby řešení sporů atd. V posledně jmenované sekci byla zastoupena i Česká republika, kde se ostatně v posledních letech projevuje rostoucí zájem o členství ve W.J.A., která si v žádném případě neklade za cíl jakkoliv konkurovat národním profesním organizacím či svazům, nýbrž budovat přímé kontakty mezi právníky v mezinárodním měřítku a tím přispívat pomocí práva k míru ve světě, jak ostatně vyplývá i z pod-

označení této asociace „World Piece Through the Law“.

Na zmíněné poslední výroční konferenci byl na program aktuálně zařazen též odborný seminář o právních aspektech boje proti terorismu. Současně bylo zvoleno nové vedení W.J.A. za předsednictví Hanse Thümela (SRN), který nahradil dosavadního předsedu Daniela J. Monaco (USA).

V případě zájmu o bližší informace o práci W.J.A. (ve světě i v České republice), příp. o členství v asociaci, je možno kontaktovat národního koordinátora pro Českou republiku na následující adrese: prof. dr. Alexander Bělohlávek, Advokátní kancelář, Jana Zajíce 32, 170 00 Praha 7, Fax: 02/2057 1149, Tel.: 02/3337 9834, e-mail: belo_law@mbox.vol.cz.

Alexander J. Bělohlávek,
advokát

HLEDÁNÍ NOVÉHO ETICKÉHO RÁMCE PRO ADVOKACII V MĚNÍCÍCH SE PODMÍNKÁCH

Ve dnech 24. – 28. 10. 2001 se konala konference na toto téma, kterou organizovala univerzita v Gentu v Belgii.

Konferenci byla věnována právníkou veřejností značná pozornost. Zúčastnili se jí kromě zástupců řady advokátních komor také vedoucí osobnosti evropských i světových mezinárodních advokátních organizací (VIA, CCBE), představitelé významných evropských univerzit atd. Projednávaná problematika se zdá být skutečně zásadní z hlediska pohledu na advokacii v klasickém evropském pojetí a z hlediska změn, které mohou nastat v prostředí měnící se Evropy. Bez nároku na

úplnost chci uvést základní okruhy témat, která byla projednávána.

První okruh byl označen jako „**Nové nároky na právníky na měnícím se trhu právních služeb**“. V rámci tohoto bloku byla nastolena témata jako „právníci jako podnikatelé“, „právníci jako mediátoři“ nebo „právníci jako zaměstnanci“. Byly diskutovány otázky, zda se na profesní komory vztahují předpisy evropského komunitárního práva, týkající se soutěžního práva, jaké limity v této soutěži mohou stanovit národní komory atd.

K těmto tématům byly citovány rozsudky ná-

MEZINÁRODNÍ VZTAHY

rodních soudů i Evropského soudu (European Court of Justice).

Druhý blok problémů byl označen jako „**Etické výzvy pro právní firmy v měnícím se trhu právních služeb**“. Tento blok obsahoval úvahy o integrování sil různých expertů v právních firmách ve snaze dosáhnout nejvyšší kvality právních služeb a maximálního uspokojení potřeb klientů. Nejostřejší diskuse se týkala otázek tzv. multidisciplinárních kanceláří (MDPs). Prakticky jde o spojení advokátní kanceláře s kanceláří jinou, např. notářskou, auditorskou atd. Názorový střet na tuto problematiku už nebyl pouze akademický, ale byl velmi konkrétní, neboť v této oblasti se již rozběhla rozdílná praxe různých národních komor, zda připuštění MDPs je nebo není v rozporu s unitárním právem. Věc je předmětem žaloby u Evropského soudu.

Třetí blok nesl název „**Nové role pro advokátní komory v měnícím se trhu právních služeb**“. Úloha komor byla hodnocena z řady pohledů. Od obecných principů jejich samoregulačních mechanismů včetně dopadů globalizace na ná-

rodní legislativy a národní etické kodexy, až po zcela konkrétní zkušenosti, např. při vyřizování stížností na advokáty. Toto téma zahrnuje i vztahy mezi klientem a advokátem, statistická vyhodnocení reputace advokátů v očích veřejnosti apod.

Konečně čtvrtým a posledním okruhem byl „**Vliv měnícího se trhu právních služeb na právní (etické) vzdělávání**“.

Byl zdůrazňován význam výuky etiky a diskutovalo se o tom, na jaké úrovni je třeba se etikou zabývat. Zda na úrovni eticko-filozofických úvah nebo spíše v praktické rovině konkrétních pravidel chování atd.

Jakkoli se mohou zdát některá shora uvedená témata pro nás zatím odtažitá, je zřejmé, že v situaci sjednocující se Evropy a pokračujících procesů globalizace se pro nás stanou aktuální. Jsem přesvědčen, že řada z nich už aktuální je a bude nepochybně příštím úkolem orgánů advokacie podílet se na jejich řešení.

dr. Jan Matějka,
advokát, Praha

ZE ZAHRANIČÍ

VELKÁ BRITÁNIE – POHLED NA PREVENTIVNÍ, STÍŽNOSTNÍ, ODŠKODŇOVACÍ A KÁRNĚ PRAXI V ANGLII A WALESU

Na pozvání The Law Society navštívila studijní skupina ČAK kromě jejího sídla a dalších pracovišť také **Úřad dohledu nad solicitory (The Office for the Supervision of Solicitors)**, který sídlí v **Leamington Spa**, Warwickshire.

Vedoucí pracovníci věnovali část svého času intenzivnímu výkladu a odpovědím na otázky, vše

bylo názorně doloženo prohlídkou úřadu v činnosti.

Součástí Úřadu se jmenují Complaints and Redress (stížnosti a náhrady), Investigation and Enforcement (vyšetřování a výkon), Casework Standards (zpracování případů, metodika), Adjudication (rozhodování).

ZE ZAHRANIČÍ

Pohled na část sídla Úřadu dohledu nad solicitory

Fotografie: JUDr. Jan Syka

Zkušenosti celého pracoviště jsou využity k zobecňování a radám soustředěným do **příručky** doporučující **jak pečovat o klienta**, samozřejmě tak dobře, aby se předešlo důvodům pro stížnost. Služby jsou poskytovány budoucím klientům, kteří se dotazují, na kterého solicitora se mají obrátit. Je jim poskytnut seznam těch, kteří působí v místě a specializují se na požadovaný obor.

Další informace jsou zaměřeny na situaci, kdy se klient rozhoduje ke stížnosti. Tyto informace a doporučení jsou obsaženy v **příručkách pro klienty a pro solicitory**.

Individuálně jsou rady klientům a solicatorům v situaci hrozící stížností poskytovány na **speciálních telefonických linkách**.

Mnozí-li se stížnosti na určitou kancelář, jsou zkoumány příčiny a **kancelář navštěvována** za účelem jejich odstranění.

Při podání stížnosti nastoupí **linky pro prvý styk** se stěžovateli, a pokud nestačí vysvětlení, dotáží se, jaké řešení klient očekává, kontaktují solicitora, žádají vysvětlení, doporučí řešení a případ nejstručněji zaznamenají.

Pokud stížnost trvá, pokračuje snaha o **vyřešení smírem** telefonickým jednáním s oběma stranami, snaha vyvolat a podporovat jejich vzájemné jednání, které by vedlo k vyjasnění a smíření.

Pokud je věc nadále nevyřešena, je klient vyzván, aby **stížnost** podal **na formuláři**, který je široce dostupný, případně je mu zaslán. K takové stížnosti je pak žádáno, v první řadě telefonicky, vyjádření solicitora a opět následuje snaha o smírné vyřízení, například snížením dohodnuté odměny, jejíž prvotní výše jako východisko je respektována.

Není-li věc ani takto vyřízena nebo je-li podezření na nečestné chování, caseworker vypracuje **zprávu** a s vyjádřeními ji postoupí **jednomu**

ZE ZAHRANIČÍ

Pohled na jednu z četných kanceláří

Fotografie: JUDr. Jan Syka

z osmi solicitorů, kteří rozhodují samostatně (Adjudication). Ten rozhodne o nedůvodnosti stížnosti nebo **rozhodne** ve věci nebo zprávu předloží tříčlennému výboru (panelu) složenému ze solicitorů a soudcem jmenovaných laiků, který rozhoduje ve složení 1+2 pro případy nesprávné služby nebo 2+1 pro případy nečestného chování. **K panelu** se věc dostane i po námitce účastníka (solicitor i stěžovatel).

Nečestné chování je považováno, stejně jako recidiva nesprávné služby, za závažnější, zejména tehdy, když je kombinováno s vadností služby. Pokud je prvé vadné poskytnutí služby napraveno, v řízení se nepokračuje. **Nečestné chování je stíháno i bez stížnosti.** Pokud je zjištěno nečestné chování, může být věc postoupena do vyšších stupňů přeskokem, případně nastupuje (vnitřní) policejní složka, případně trestní oznámení.

Kárnými opatřeními je celá **škála napomenutí**, která mohou být **doplněna podmínkami**. Podmínkou může být určitý postup při odměně nebo odškodnění, absolvování určitého vzdělávacího kurzu, zákaz výchovy koncipientů.

Splnění těchto podmínek má význam při posouzení každoroční žádosti o udělení certifikátu k solicitorské praxi. Tímto způsobem **může být tedy solicitor**, i když má sám praxi delší než pět let, **vyloučen z výchovy koncipientů.**

Významnější věci nebo věci rozhodnuté panelem a napadené opravným prostředkem se postupují (asi 2 % věcí) před **Solicitors Disciplinary Tribunal** v Londýně, který stojí mimo advokacii, je však nezávislý, jeho 12 členů je jmenováno jedním ze čtyř nejvýznamnějších soudců. Tribunal může ukládat **pokuty** i rozhodnout o **vyškrtnutí**, o certifikát je pak možno žádat v určené lhůtě, za pět let až nikdy.

ZE ZAHRANIČÍ

Rozhodnutí panelu i tribunálu podléhají **soudnímu přezkumu**.

Chyby v účetních knihách a jiná **vážná podezření** jsou po upozornění (dva dny předem) zkoumány **přímo v kanceláři**, mohou být získány kopie spisů.

Vznikne-li v kterékoli fázi podezření, že je **ohrožen majetek** klienta (správa dědictví, majetku nezletilého, depozita, investic apod.), nastupuje složka, která má pravomoc **zmrazit bankovní účty** a s místním zmocněncem následující den navštívit **kancelář**, **uzavřít** ji, převzít všechny klientské spisy, klienty informovat a vyzvat je, aby si našli jiného zástupce. Ve věcech samých činí opatření, která jsou neodkladná pro následující den. Cílem je zachránit zbývající prostředky i tehdy, kdy je majetek klientů odčerpáván a vytvořit podmínky pro zajištění důkazů a pro odškodnění.

Odškodňovací oddělení disponuje fondem, který je naplňován příspěvky od solicitorů. Nejde o fond pojistný, následky nečestného jednání pojistit nelze. Z tohoto fondu se odškodňují klienti, kterým se nepodařilo dosáhnout odškodnění jiným způsobem. Horní hranice pro jednotlivý případ činí milion liber minus skutečná částka, kterou klient získal jiným způsobem.

Lze shrnout, že Úřad vykonává (v rámci Law Society, až na zmíněnou účast laiků) tyto funkce: školící a servisní, preventivní (obecnou i individuální), smířčí, vyšetřovací, soudní, obžalovací, policejní, odškodňovací, sebezdokonalovací, informační.

Do této činnosti je zapojeno 400–500 pracovníků, z toho asi 200 solicitorů. Počet je proměnlivý podle množství práce. Vyřizují ročně asi 20 000 stížností (činných solicitorů je asi 83 tisíc).

Velké kanceláře jsou naplněny stoly s počítači, u kterých sedí pracovníci se sluchátky a mikrofony na hlavách a píší. Pracoviště jsou rozdělena na týmy různých barev a vybavena vývěskami zachycujícími denně počty vyřízených stížností ve vztahu k době jejich vyřizování. V jed-

notlivých odděleních postupují pracovníci ke složitějším záležitostem, práce začátečníků je monitorována, nejzkušenější sedí v části oddělené skříněmi, zevšeobecňují, školí ostatní pracovníky a jsou připraveni radit okamžitě v jednotlivých případech. Nejmenší oddělení má osm rozhodujících solicitorů, nebo pracují i doma.

V první fázi má přednost neformálnost a rychlost. Telefonické jednání, kontakt s oběma stranami. Teprve, když nespokojenost stěžovatele pokračuje nebo když je podezření na nečestné jednání, proces se formalizuje a postupuje na místa s větší odpovědností a rozhodovací pravomocí. Je postupováno účelně tak, aby se nedělaly zbytečnosti. O malé věci se vedou minimální záznamy, běžné věci procházejí běžným postupem, nejvýznamnější věci postupují přeskokem na místo, kde mohou být rozhodnuty.

Zpětnými vazbami se podporuje kvalita, rychlost práce a kariérní postup, prevence.

O výsledcích své činnosti Úřad **informuje vládu a veřejnost**, zprávy o své činnosti vydává měsíčně.

Cílem je předcházení konfliktům, jejich odstraňování, náprava následků, trestání především nečestného jednání a opakovaně vadných služeb, vše s vědomím, že podle kvality a rychlosti práce Úřadu dohledu nad solicitory vnímá veřejnost **důvěryhodnost** The Law Society.

A tak život solicitorů připomíná cestu lesem. Když se někdo sune do kolize, otre se o list, upamatuje se a je dobře. Když zavadí o haluz, je odpuzen na správnou cestu. Když narazí do větve, na nějakou dobu ho to poznamená. A kdo se, většinou úmyslně, prodere větvemi, zastaví se o kmen – ty nejsou v Anglii moc husté, ale většinou jsou dubové. Tam ať přemítá o tom, co je pro většinu kolegů samozřejmé: nejlépe je na pěšinkách, kde obláčky vonných silic dávno vyzkoušených pravidel potvrzují správnost cesty.

JUDr. Jan Syka, ČAK

ZE ZAHRANIČÍ

NĚMECKO – PRESTIŽ POVOLÁNÍ ADVOKÁTA V NĚMECKU

Časopis Spolku německých advokátů (AN-WALTSBLATT) v čísle 10/2001 uveřejnil výsledek šetření specializované agendy Scala o prestiži různých povolání v Německu v roce 2001. Jmenovaná agentura předkládá každoročně respondentům 18 povolání se žádostí, aby vyhledali pět z nich, kterých si nejvíce váží. V roce 2001 – stejně jako v předchozích letech – je nejprestižnějším povoláním v Německu povolání lékaře, s velkým odstupem pak jsou to duchovní, vysokoškolská profesora a na 4. místě advokáti (31 % dotázaných). Následují podnikatelé, učitelé na základních školách, atomoví fyzici, spisovatelé, lékařníci, diplomati, inženýři, ředitelé velkých firem, žurnalisté, studijní radové, důstojníci, a na posledních třech místech politici, vedoucí pracovníci v živnostech a knihkupci.

V nedávno uveřejněné obdobné anketě v České republice povolání advokáta mezi prestižními profesemi vůbec nefigurovalo. Z justičních oborů je uveden pouze soudce (na 5. místě), avšak ani státní zástupce, ani notář se zde mezi celkem 27 profesemi nenacházejí. Vešla se sem však (na posledním místě) uklízečka. (Viz Lidové noviny 31. 10. 2001, rubrika „Zaměstnání“).

V. M.

(*Tabulka vpravo Lidové noviny*)

	Rok 2001	SKÓRE
POVOLÁNÍ		
1. lékař na poliklinice		84,9
2. docent, profesor na VŠ		81,5
3. soukromý prakt. lékař		79,9
4. vědec		79,5
5. soudce		72,7
6. učitel na ZŠ		70,3
7. projektant		65,2
8. programátor		63,1
9. starosta		62,3
10. strojevodoucí		60,2
11. soukromý zemědělec		59,8
12. manažer		57,7
13. sportovec		53,5
14. policista		53,3
15. mistr v továrně		51,2
16. účetní		51,0
17. ministr		50,3
18. majitel obchodu		48,2
19. novinář		48,2
20. kněz		47,8
21. nástrojař		47,3
22. opravář televizorů		44,4
23. bankovní úředník		43,6
24. poslanec		40,9
25. sekretářka		39,4
26. voják z povolání		38,7
27. uklízečka		26,5

SLOVENSKO – BULLETIN SLOVENSKÉ ADVOKACIE č. 4/2001.

Úvodní obsáhlý článek Mgr. Marka Benedika má název „**Ústavně-právní aspekty sloučení Komory komerčních právníků SR se Slovenskou advokátní komorou**“.

Autor se zabývá problémy, spojenými s navrhovaným sloučením Komory komerčních právníků Slovenské republiky se Slovenskou advokátní komorou a hlavně protichůdnými stanovisky,

ZE ZAHRANIČÍ

kteřá zazněla v odborné veřejnosti, včetně označení novely zákona o slovenské advokacii za nedemokratickou či protiústavní.

Článek je rozdělen do šesti kapitol. V první s názvem „Důvody nové právní úpravy výkonu svobodného právního povolání“ autor argumentuje tím, že návrh sloučení stavovských komor vychází z potřeby přizpůsobit právní strukturu poskytování právní pomoci ve státě požadavkům, vyplývajícím z práva EU.

Kapitola druhá, nazvaná „Povaha stavovských komor“, se zabývá komorami jako právními osobami, speciálně pak zvláštním postavením advokátů a komerčních právníků, kteří mají garantovaný monopol na poskytování právních služeb v rámci výkonu svobodného povolání a tomuto monopolu odpovídající obligatorní členství ve stavovské komoře.

Třetí kapitola „Svoboda sdružování“ se zabývá některými články Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod i ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku, články Ústavy SR a možností či nemožností aplikace těchto článků na sdružování advokátů nebo komerčních právníků s ohledem na veřejnoprávní povahu těchto profesních komor.

V kapitole čtvrté „Právo na podnikání“ autor cituje příslušné články Ústavy Slovenské republiky, dovozuje, že právo na výkon svobodného povolání v určité organizační struktuře však není obsahem práva podnikat dle čl. 35/1 Ústavy Slovenské republiky a zdůrazňuje, že ani požadavek znalostí z oblasti trestního práva hmotného a procesního pro komerční právníky není zásahem do základního práva na svobodnou volbu povolání a podnikání.

Pátá kapitola se zabývá ochranou vlastnického práva při zániku Komory komerčních právníků.

Poslední, šestá kapitola nazvaná „Ochrana právní jistoty“, se zabývá problémem, jak se zákonodárce má vypořádat s právy nabytými

v době předcházející právní úpravy. Autor dospívá k závěru, že bude povinností zákonodárce při včlenění Komory komerčních právníků do Slovenské advokátní komory chránit nejen práva bývalých komerčních právníků, ale i práva fyzických a právníků osob vůči zanikající Komoře.

Na úplný závěr autor konstatuje, že sloučení stavovských komor je nesporně zásadním zásahem do současné organizace poskytování právní pomoci v SR, který má i závažné ústavně-právní souvislosti, ale *tvrzení, že se tak děje protiústavním a nedemokratickým způsobem, neodpovídá skutečnosti.*

Další příspěvky:

JUDr. Ernest Valko, JUDr. Andrea Tomlainová:
„Aplikace § 14 a násl. obč. soudního řádu v práci slovenských soudů.“

Autoři se zabývají dvěma soudními rozhodnutími, týkajícími se podjatosti soudců. Podrobná argumentace vyústí v závěr, napsaný již v úvodu článku, že s právními stanovisky obsaženými v rozhodnutích krajského soudu není možné souhlasit.

Autoři zastávají názor, že skutečnost, zda existují pochybnosti o nezájatosti soudce pro jeho poměr k věci, k účastníkům řízení nebo k jejich právním zástupcům, je třeba hodnotit na základě všech okolností konkrétního případu především **objektivně**, přičemž už samotná **pochybnost o nezájatosti soudce** je důvodem pro to, aby soudce byl vyloučen z projednávání a rozhodování věci. Jen takový postup může být zárukou skutečné realizace práva účastníků řízení na řízení před nestranným soudem...“

Číslo dále obsahuje výběr z rozhodnutí obecných soudů, zprávu o zasedání předsednictva SAK, která mimo jiné obsahuje i část diskuse na téma obsahu advokátních zkoušek, změnu v seznamu advokátů a advokátních koncipientů a inzertní rubriku.

JUDr. Jaroslava Vanderková, ČAK

NĚMECKO – ODBORNÍ ADVOKÁTI V TEORII A PRAXI

Německý advokátní řád (Bundesrechtsanwaltsordnung) v § 43c odst. 1 stanoví, že advokátovi, který získal zvláštní znalosti či zkušenosti v určité oblasti práva, může být advokátní komorou, ke které náleží, *propůjčeno* oprávnění uvádět označení *odborný advokát* (Fachanwalt). Podrobnosti upravuje zvláštní zákon o *odborných advokátech* (Fachanwaltsordnung).

Označení „odborný advokát“ lze v současné době získat pro právo *správní, daňové, pracovní, sociálního zabezpečení, dále rodinné, trestní a insolvenční* (§ 1 zákona o odborných advokátech). Celé označení, které je pak advokát oprávněn používat, zní např.: „odborný advokát pro právo správní“. Pro každou z těchto odborností je představenstvem komory vytvořen zvláštní výbor.

Základní myšlenkou zavedení odborností bylo podpořit kvalifikaci advokátů jako *protipól specializace soudů a správních orgánů*. Tím lze také částečně vysvětlit, proč lze odbornost získat právě pro výše vyjmenované oblasti práva.

Podle § 2 odst. 1 zákona o odborných advokátech jsou předpokladem propůjčení označení odborný advokát *zvláštní teoretické znalosti a zvláštní praktické zkušenosti*. Ty jsou podle odst. 2 dány tehdy, jestliže v dané oblasti značně převyšují úroveň toho, co je obvykle předmětem profesního vzdělání a praktických zkušeností v rámci profese.

Pokud jde o *teoretické znalosti*, je k jejich získání zpravidla nutné absolvovat speciální advokátní kurzy určené k přípravě na získání odbornosti. § 4 zákona o odborných advokátech stanoví, že tyto kurzy musí obnášet alespoň 120 hodin. Stejný zákon současně přímo vyjmenovává, jaké oblasti musí být v rámci jednotlivých odborností pokryty.

Otázka, zda ten či onen kurz je či není dostatečně kvalitní, aby mohl být uznán jako kurz vzdě-

lávání, resp. dalšího vzdělávání odborných advokátů, je posuzována ad hoc. Není tomu tedy tak, že by komora dopředu určovala, které instituce jsou oprávněny pořádat školení pro odborné advokáty nebo školení kterých institucí lze započítat.

Praktické zkušenosti jsou prokazovány počtem zpracovaných případů, přičemž minimální počty stanoví zákon pro každou odbornost odlišně.

Zákon také opravňuje příslušný výbor komory, aby v případě, že se mu nepodaří dospět ke konečnému stanovisku pouze na základě předložených dokladů a osvědčení, pozval žadatele *k odbornému pohovoru*, který by neměl trvat méně než 45 a déle než 60 minut.

Vedle předpokladů odborných stanoví zákon další požadavek: s úspěchem se může odbornosti domoci jen ten, kdo byl nepřetržitě po dobu alespoň tří let před podáním žádosti zapsán jako advokát a současně po tutéž dobu skutečně vykonával advokátní činnost.

Pokud jde o *další vzdělávání osob* oprávněných používat označení odborný advokát, je jim v § 15 zákona o odborných advokátech uloženo zúčastnit se ročně alespoň jedné vzdělávací akce (jako účastník nebo přednášející), přičemž celková doba ročního dalšího vzdělávání, které je potřeba prokázat komoře, nesmí být kratší než 10 hodin.

V současné době je v Německu přibližně *12 tisíc odborných advokátů*, tedy asi 1/10 z celkového počtu advokátů.

Z dosavadních průzkumů vyplývá, že v průměru mají odborní advokáti více klientely a dosahují vyšších příjmů než advokáti ostatní.

Německá advokacie v současnosti plánuje zpřísnění systému odbornosti, zejména zvýšením požadované úrovně znalostí a zkušeností.

Mgr. Klára Lorencová, ČAK

Z ODBORNÉHO TISKU

DANĚ

Číslo 10/2001

Hrstková Dubšeková, Lenka: Zákon o správě daní a poplatků po osmi letech

DHK

Číslo 19/2001

Drbohlav, Josef: Konkurz po novele zákona o daních z příjmů
 Jindra, Jan: Dědění obchodního podílu v s. r. o. po novele obchodního zákoníku
 Mates, Pavel: Ochrana osobních údajů ve zvláštních zákonech

Číslo 20/2001

Macháček, Ivan: Podnikání v tichém společenství
 Horský, Zdeněk: Daňové povinnosti vlastníků bytů
 Maršíková, Jolana: Postavení oddělených věřitelů v konkurzu

Číslo 21/2001

Drbohlav, Josef: Účetním a zdaňovacím obdobím už nemusí být jen kalendářní rok
 Hrouzek, Jaroslav, Bursík, Jaroslav: K založení společnosti s ručením omezeným
 Zahradníčková, Marie: O šeku obecně (2. část)

OBCHODNÍ PRÁVO

Číslo 9/2001

Helešic, František: Novela obchodního zákoníku a stanovy družstva
 Běhan, Petr: Zneužití dominantního postavení v komunitárním právu
 Z rozhodovací praxe:
 Právo trvalého užívání a bezdůvodné obohacení

PRÁVNÍK

Číslo 10/2001

Orosz, Ladislav: Poznámky k novele ústavy Slovenskej republiky

Tomášek, Michal: Soudcovská a bankéřská nezávislost v evropském právu

Svoboda, Lukáš: Výhrada vlastnictví podle občanského zákoníku

Číslo 11/2001

Matejka, Ján, Čermák, Jiří: Odpovědnost poskytovatelů volného prostoru na internetu za cizí obsah

Pikna, Bohumil: Základní instrumenty aproximace českého práva s právem evropským se zaměřením na justici a vnitřní věci

PRÁVNÍ RÁDCE

Číslo 11/2001

Sokol, Tomáš: Vztah občanského zákoníku k zákonu o ochraně spotřebitele

Pařízek, Igor: Převod směnky a rozhodčí smlouva
 Růžička, Miroslav: Novela trestního řádu: Operativně pátrací prostředky

Chalupa, Luboš: Právní postavení ustanoveného obhájce

Kasal, Jiří: Smlouva o obchodním zastoupení

Czigle, Jana: Návrh na nařízení exekuce soudním exekutorem

PRÁVNÍ ROZHLEDY

Číslo 10/2001

Šámal, P.: Ke vztahu přípravného řízení a hlavního líčení po novele trestního řádu

Veselý, J., Rakovský, A., Šimková, M.: Způsoby provedení exekuce podle zákona o soudních exekutorech

Cibulka, K., Kadečka, S.: K přezkumu rozhodnutí o přestupcích ve správním soudnictví

Nejvyšší soud České republiky: K určení hodnoty členských práv a povinností společných nájemců

Nejvyšší soud České republiky: K rozhodování podílových spoluvlastníků o investicích do společné věci

Nejvyšší soud České republiky: K návrhu na prodloužení vazby po vrácení věci státnímu zástupci

Z ODBORNÉHO TISKU

PRÁVO A PODNIKÁNÍ

Číslo 10/2001

Rada, Ivan: Statutární orgány obchodních společností

Teryngel, Jiří: K povaze pojistného a úvěrového podvodu (nad dvěma rozhodnutími Ústavního soudu)

Slováková, Zuzana: Zástavní právo v obchodních vztazích po 1. lednu 2001

PRÁVO A RODINA

Číslo 10/2001

Mrzena, Erik: Obligatornost notářského zápisu

PRÁVO A ZAMĚSTNÁNÍ

Číslo 10/2001

Pelikán, Milan: K nepojmenovaným smlouvám v pracovním právu a ke smlouvě o smlouvě budoucí

SOUDNÍ INŽENÝRSTVÍ

Číslo 3/2001

Melen, V. Z.: Nemovitosti

Dvořák, J.: Určení výše obvyklého nájemného

SOUDCE

Číslo 10–11/2001

Vyklický, Jan: Soudcovské příjmy v ohrožení

Vyklický, Jan: Úvahy o soudnictví

SOUDNÍ ROZHLEDY

Číslo 10/2001

Nejvyšší soud České republiky: Ke stanovení náhrady hotových výdajů a náhrady za promeškaný čas advokáta v řízení zahájeném po 1. 1. 2001

Krajský soud v Hradci Králové: K neuplatnění návrhu na vyloučení věci z konkurzní podstaty

Nejvyšší soud České republiky: Přihlášení k trva-

lému pobytu a neoprávněný zásah do vlastnického práva, jakož i do pověsti právnické osoby
Nejvyšší soud České republiky: K následkům porušení předkupního práva podílových spoluvlastníků

Nejvyšší soud České republiky: K vypořádání kupní ceny nemovitosti patřící do bezpodílového spoluvlastnictví manželů zaplacené kupujícím manželovi, který nebyl účastníkem smlouvy o převodu nemovitosti, v rámci vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví

Krajský soud v Hradci Králové: K singulární sukcesi při změně práva výlučného nájmu bytu na společný nájem bytu manžely

Vrchní soud v Praze: K otázce použitelnosti výpisů telefonních hovorů vedených z mobilního telefonu obviněného a dalších identifikačních informací získaných od mobilních operátorů jako důkazů v trestním řízení

Nejvyšší soud České republiky: K subjektivní stránce trestného činu podvodu

TRESTNĚPRÁVNÍ REVUE

Číslo 1/2001

Šámal, P.: K postupu orgánů činných v trestním řízení k získávání věci z bezpečnostních schránek pronajímaných bankami

Žďárský, Z.: K účasti tlumočnicka při návštěvě obviněného v koluzní vazbě

Růžička, M.: Zásadní posílení úlohy státních zástupců po novele trestního řádu

Nejvyšší soud České republiky: Ke spáchání trestného činu podvodu na úkor klientů cestovní kanceláře

Dotazy a odpovědi:

Obhájce jako svědek v trestním řízení (Mandák, V.)
K rozsahu práva obviněného na obhajobu při zadržení vyšetřovatelem (Růžička, M.)

Vzory trestních podání s komentářem:

Ústavní stížnost pro odejmutí zákonného soudce [čl. 87 odst. 1 písm. d) Úst. čl. 38 odst. 1 LPS]
Návrh ustanoveného obhájce na přijetí opatření k poskytnutí zálohy (§ 151 odst. 3 věta třetí TrŘ)

TRESTNÍ PRÁVO

Číslo 10/2001

Kratochvíl, Vladimír: Policejní provokace „trestného činu“ z pohledu právního a ústavněprávního

Mates, Pavel: Příslušnost k projednávání správních deliktů

ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO

Číslo 10/2001

Langer, Radim: Hlavní důvody návrhů změn právní úpravy lékařské posudkové činnosti v sociální oblasti

Připravuje JUDr. Jaroslava Vanderková, ČAK

První příspěvek^{*)} není o advokacii, ale otiskujeme jej jako námět pro novelu zákona o rodině, která je v praxi kritizována a také jako odpověď na nedávnou polemiku v tisku, zda předmanželské smlouvy jsou či nejsou nemravné. Podívejme se na kmen Zulu do Jižní Afriky, kde se otázky rodiny, dětí, majetku a odpovědnosti otce řeší velmi rozumně a čestně.

Z **MORAVSKOSLEZSKÉHO DNE** z 25. 8. 2001 přetiskujeme:

Mpiyezintombi Mzimela nebyl jen tak nějaký ženich, když se tento týden oženil v zapadlé vesnici Unhlatuzana v jihovýchodní části Jižní Afriky. Svě ano totiž řekl dvěma nevěstám zároveň, ovšem předtím za každou z nich musel zaplatit jedenáct krav.

Přes kurióznost okolností tato svatba nebyla ojedinělá v zemi, kde je polygamie zákonem zakázána, nicméně je stále živá v jejich mnohých venkovských oblastech.

V Mzimelově případě šlo téměř o nutnost, aby si udržel prestiž vůdce kmene Zulu, v němž je mu podřízeno osmdesát tisíc lidí žijících v okolí vesnice.

Ihned po skončení zasnub Nkosi čili náčelník, oblečený do leopardí kůže, ujistil 2000 svatebních hostů, že výhody starého zvyku nejsou jen pro něj, nýbrž pro všechny.

„My polygamisté se nemůžeme rozvést, a proto ženy nikdy nemohou zůstat opuštěné,“ vysvětluje Nkosi.

Z misky popijí nápoj složený z whisky, piva a mléka, jediné pití, které koluje mezi stolovníky na svatební oslavě a které silně chutná po dřevu.

„Kromě toho musím postavit chatrč pro každou z nich a všechny jejich děti ponесou mé příjmení a já se o ně budu starat,“ říká.

Feministická advokátka Tamdazwa Ndita je ale jiného názoru. Je přesvědčena, že systém je nespravedlivý, protože žena nemůže mít několik manželů.

„Jediná dobrá věc je, že děti z předchozího manželství netrpí traumaty, jak se to stává v případě rozvedených párů. Všichni se nakonec stanou součástí velké rodiny,“ uznává advokátka, jež se specializuje na obranu práv žen.

Tom Bennet z katedry práva na univerzitě v Kapském Městě připomíná, že polygamie je nezákonná. Nicméně připouští, že tato africká tradice má i některé kladné stránky.

„Umožňuje snížit počet nelegitimních dětí a chrání ženu a její potomky před opuštěním, a to v rámci kultury, v níž mužská promiskuita odráží potřebu přežití komunity ve válkách, nemocech a tvrdých okolnostech, v nichž je těžké přežít,“ říká Bennet.

Mzimelova svatba se protáhla až do pozdních ranních hodin. Neobešla se bez zpěvů a tanců a samozřejmě bez neustálého a bujného popíjení nápoje „se silnou chutí dřeva“.

Svatebčané vyjadřovali naději, že Nkosi, který už má tucet dětí od čtyř manželek, s nimiž se oženil již dříve, v krátké době rozšíří svou početnou rodinu. Podle svatební smlouvy totiž kromě jedné manželky výměnou za jedenáct krav dostal také jednu matraci.

Řada našich klientek, bojujících po rozvodu o stokorunu na zvýšení výživného dětí, aniž by jim promiskuitní manžel postavil chatrč, neřkuli se o ně staral do konce života, by jistě takového Zulu vřele přivítala. ■

LIDOVÉ NOVINY z 20. 8. 2001 uveřejnily článek týkající se reformy našeho obchodního soudnictví s názvem **„Britský expert kritizuje české soudnictví“**, ze kterého otiskujeme:

Nedostatečná je reforma obchodního soudnictví, tvrdí britský soudce Anthony Colman.

České soudnictví se opět stalo terčem kritiky, tentokrát od britského specialisty na obchodní

^{*)} Příspěvky do rubriky „Tisk o advokacii“ byly původně připraveny pro poslední číslo ročníku 2001, kam se však svým rozsahem již „nevešly“. Věříme, že ani s časovým odstupem neztratily na aktuálnosti.

TISK O ADVOKACII

právo Anthonyho Colmana. Ten vyslovil hned několik výhrad, a to nejen k situaci na českých soudech, ale také k reformě justice.

Měl za úkol porovnat, jak se v Česku řeší obchodní případy oproti Velké Británii. Výsledkem byla velmi kritická zpráva.

Britský soudce ministerstvu spravedlnosti vytýká například zrušení obchodních soudů. Tedy fakt, že čeští soudci, kteří se dnes zabývají obchodními spory, jsou „skrytí“ v budovách běžných soudů. To je podle něj negativní signál vůči zahraničním investorům, kteří tak mohou ztrácet důvěru, že budou jejich peníze v Česku ochráněny.

V Colmanově zprávě se také objevila kritika soudců samých. Ve srovnání s britskými soudci nemají totiž podle Colmana dobré znalosti ekonomiky a principů obchodu.

Česká justice je už několik let kritizovaná za svou pomalost. Nejcitelnější je to právě v obchodních sporech, kde jde často o mnohamilionové částky. Ministr spravedlnosti Jaroslav Bureš ovšem tvrdí, že se situace výrazně lepší.

Jedním z výsledků Colmanovy „inspekce“ bude pomoc britské justice při vzdělávání českých soudců. □

Na uvedený článek reaguje na stejné straně uveřejněný rozhovor s ministrem spravedlnosti dr. Burešem. Na výtku, týkající se anglickým soudcem kritizovaného zrušení obchodních soudů, reagoval pan ministr takto:

Já jsem říkal panu Colmanovi, tak my tam napíšeme tabulku: Městský soud v Praze – Obchodní úsek a on zajásal a řekl: To stačí.

Ve zprávě soudce Colmana se uvádí, že „existují pádné důkazy o tom, že advokáti za rychlejší postup platí drobné částky“. Na otázku redaktora LN pan ministr odpovídá:

Kolem toho se neustále řeční, ale já nemohu jako ministr spravedlnosti pracovat s nějakými pomluvami a úvahami. Protože tu zatím žádné důkazy nebyly, nemohu přijmout tuto představu. Nemám pro to žádný důkaz. Soudce Colman

pravděpodobně převzal tuto informaci od advokátů, ale já opakovaně vyzývám advokáty: Řekněte mi o tom, dejte mi důkazy. Myslím, že je to nafouknutý rybí měchýř.

Nejsou žádné pádné důkazy. On samozřejmě žádné nemá. Čerpal z rozhovorů s advokáty.

Já bych řekl, že je tu od určité části advokátů zájem, aby o tom takhle mluvili.

Rozhodně se to netýká nějak podstatné části advokátů. Ale jsou advokáti, kteří s tím do určité míry ve vztahu ke klientovi pracují. Náklady v rejstříkovém řízení zahrnují i jisté výdaje. A jiný rozměr to podle mě nemá. ■

V pražském **VEČERNÍKU** dne 22. 8. 2001 byla otištěna informace, že v cenném historickém paláci Colloredo-Mansfeldském u místa prodejců ruských beranic mohla být stálá expozice o českém exilu nebo právní centrum Americké advokátní asociace. ■

O tom, jak někteří kolegové reprezentují náš stav, vypovídá následující výstřižek ze **ZEMSKÝCH NOVIN** z 23. 8. 2001.

Právník bohatne snadno a rychle

Je poledne a v hospodě sedí doktor obého práva. Hlasitě seznamuje osazenstvo, jak, kdy a koho vysekal ze spárů bohyně Nemesis. Čím víc piv, tím větší machr. Pohled na hodinky mu připomíná, že se má setkat s někým, kdo ho obdařil důvěrou a nacpal do něj peníze. Advokát posílá za klientem svého eléva se lží. Prý má důležité jednání. Adept právních věd odchází, učí se rychle. Zvoní mobil a právník zase lže. Pohrobek práva nabízí zoufalému klientovi opileckým škytem novou schůzku. Zítra, v budově soudu, půl hodiny před hlavním líčením. Spis klienta do doby, než usnul na stole, ještě neviděl. Advokacie je výnosný džob, ale že ji lze provozovat s takovou jednoduchostí a grácií, zatím našťestí zůstává mnohým jeho kolegům z profese utajeno. ■

ZEMSKÉ NOVINY a **PLZEŇSKÝ DENÍK** dne 1. 9. 2001 uveřejňují informaci o firmě Procesinvest, která pomůže občanům financovat soudní spory. V červnu t. r. měla firma již 500 zájemců. Jaká je odměna Procesinvestu?

Za to, že Procesinvest zaplatí klientovi soudní poplatky a palmáře advokáta, požaduje v případě úspěchu v soudní síni 30 až 50 procent z vysouzené částky. „*Odměna je závislá na složitosti případu,*“ objasnil právník společnosti.

Advokátní komora má výhrady

S výší odměny ale nesouhlasí advokátní komora. „*Podílová odměna je pro české advokáty zakázaná. Klient je před počátkem sporu ve stavu závislosti, tísně, a může proto souhlasit s něčím, s čím by jindy rozhodně nesouhlasil,*“ uvedl tajemník České advokátní komory Jiří Klouza. Připustil však, že podílové odměny jsou v neevropských zemích běžné. ■

Možná, že se můžeme těšit na další kolegyni. Privátní bytová prostitutka, studentka práv v Praze, oznámila reportérovi **VEČERNÍKU** (3. 9. 2001), že až *vystuduje, bude advokátkou*, alespoň tak to stojí v nadpise. ■

Časopis **TÝDEN** 17. 9. 2001 v článku s titulem „**Kladivo na dlužníky**“ informuje o soukromých exekutorech.

Tvoří novou, podobně jako notáři uzavřenou a exkluzivní společnost právníků, kterou čeká

pravidelný přísun nevděčné, ale lukrativní práce. Jejich počet, stanovený zákonem podle počtu a velikosti okresních soudů na 205, je neměnný.

„Nebojím se, že se neuživím. Právě naopak. Advokátů je nepřeborné množství, fendáků (*tak se exekutorům říkalo za první republiky*) ale jenom omezený počet. Čili práce bude přicházet sama. Advokát si ji musí obtížně hledat,“ popisuje pražský exekutor jeden z důvodů, proč opustil řady advokátů.

„Počítám s tím, že budu spolupracovat se soukromým detektivem, který dokáže detailně zjistit majetkové poměry dlužníka. Měl bych mít svého zástupce, taky koncipienta a asi tak deset dalších lidí plus nějakou administrativní sílu. Kromě detektiva budu spolupracovat s advokátem, zajištěna musí být smluvní doprava, 24 hodin hlídání sklad na zabavené věci a podobně.“ ■

Tři deníky uveřejnily dne 2. 10. 2001 zprávu, že Americký nejvyšší soud vyškrtl v pondělí 1. 10. 2001 bývalého prezidenta Billa Clintona ze svého seznamu advokátů. Výrok soudu neobsahuje důvod, agentury se domnívají, že je zde souvislost se sexuální aférou se stážistkou Lewinskou. Exprezident má 40 dní na to, aby dokázal, proč by ze seznamu advokátů vyškrtnut být neměl. ■

Připravuje JUDr. Jaroslava Vanderková

R Ů Z N Ě

ADRESÁŘ JUSTIČNÍCH SLOŽEK MINISTERSTVA SPRÁVEDLNOSTI (aktualizace srpen 2001)

INSTITUCE	SÍDLO POZNÁMKA	ULICE PSČ A MĚSTO	TELEFON FAX
Ministerstvo spravedlnosti	Praha	Vyšehradská 16 128 10 Praha 2	02/21997111 02/24919927
Ministerstvo spravedlnosti	Praha detaš. pracoviště	Na Děkance 3 120 00 Praha 2	02/21997111 02/24919927
Generální ředitelství vězeňské služby	Praha	nám. Hrdinů 1300 140 00 Praha 4	02/61031111 02/420158
Rejstřík trestů	Praha	Soudní 1 140 66 Praha 4	02/44006111 02/44006260
Institut vzdělávání MSp	Praha	Na Děkance 3 120 00 Praha 2	02/21997111 02/21997905
Institut pro kriminologii a soc. prev.	Praha	nám. 14. října 12 150 00 Praha 5	02/57104111 02/546437
Probační a mediační služba	Praha	Letenská 3 110 00 Praha 1	02/57199413 02/57199412
Justiční škola	Kroměříž	Masarykovo náměstí 183 767 01 Kroměříž	0634/331523 0634/20728
Nejvyšší soud	Brno	Burešova 20 657 37 Brno	05/41593111 05/41213493
Vrchní soud	Praha	nám. Hrdinů 1300 140 00 Praha 4	02/61196111 02/432748, 61196271
Vrchní soud	Praha správní kolegium	nám. Kinských 5 150 00 Praha 5	02/57005111 02/530876
Vrchní soud	Olomouc	Masarykova třída 1 771 11 Olomouc	068/5532111 068/5532203, 5532370
Městský soud	Praha	Spálená 2 112 16 Praha 2	02/21931111 02/24947049, 24946459
MS Praha – obchodní úsek	Praha	Slezská 9 120 00 Praha 2	02/2417111 02/22512441
Obvodní soud	Praha 1	Ovocný trh 14 110 00 Praha 1	02/24228662 02/24221499
Obvodní soud	Praha 2 odd. civilní	Legerova 7 120 00 Praha 2	02/24262375, 24261004 02/24262193
Obvodní soud	Praha 2 odd. trestní	Wenzigova 6–8 120 00 Praha 2	02/24262375 02/24262371
Obvodní soud	Praha 3	Jagellonská 5 103 05 Praha 3	02/6272758, 6272790 02/6270695
Obvodní soud	Praha 4	Spálená 2 120 00 Praha 2	02/21931111 02/24946454
Obvodní soud	Praha 5	nám. Kinských 5 150 00 Praha 5	02/57321535 02/57321534
Obvodní soud	Praha 6	Jilemnického 7 160 00 Praha 6	02/24321272 02/24319159
Obvodní soud	Praha 7	Ovocný trh 14 110 00 Praha 2	02/24228662 02/24233218
Obvodní soud	Praha 8	Dlážděná 5 110 00 Praha 1	02/24230412 02/264809

R Ů Z N Ě

INSTITUCE	SÍDLA POZNÁMKA	ULICE PSČ A MĚSTO	TELEFON FAX
Obvodní soud	Praha 9	Na vyhlídce 1 190 00 Praha 9	02/881051-8 02/885824
Obvodní soud	Praha 10	Francouzská 19 120 00 Praha 2	02/22512460, 22513714 02/24254196
Krajský soud	Praha	nám. Kinských 5 150 75 Praha 5	02/57321514 02/57321528
Okresní soud	Benešov	Masarykovo nám. 223 256 45 Benešov	0301/23871 0301/24825
Okresní soud	Beroun	Wagnerovo nám. 1249 266 47 Beroun	0311/604500 0311/624649
Okresní soud	Kladno	nám. Edvarda Beneše 1997 272 55 Kladno	0312/678722 0312/627578
Okresní soud	Kolín	Kmochova 144 280 23 Kolín	0321/24500, 24743 0321/25850
Okresní soud	Kutná Hora	Národního odboje 58 284 35 Kutná Hora	0327/513422-25 0327/513745
Okresní soud	Mělník	Krombholcova 264 276 46 Mělník	0206/476496, 628801-3 0206/624309, 626765
Okresní soud	Mladá Boleslav	nám. Republiky 10 293 05 Mladá Boleslav	0326/33131, 331950 0326/330996
Okresní soud	Nymburk	Soudní 996 288 67 Nymburk	0325/512637, 512890 0325/514985, 512879
Okresní soud	Praha-východ	Na Poříčí 20 112 97 Praha 1	02/2325523, 515, 517 02/2325572
Okresní soud	Praha-západ	Karmelitská 19 118 15 Praha 1	02/57320002 02/57320240
Okresní soud	Příbram	Milínská 167 261 28 Příbram	0306/75122 0306/24092
Okresní soud	Rakovník	Sixtovo nám. 76 269 23 Rakovník	0313/512702, 513687 0313/512049
Krajský soud	České Budějovice	Zátkovo nábřeží 2 370 84 České Budějovice	038/6719111 038/6354309
KS České Budějovice - pobočka	Tábor	kpt. Jaroše 1851 390 03 Tábor	0361/231085 0361/34240
Okresní soud	České Budějovice	Zátkovo nábřeží 2 371 06 České Budějovice	038/6719111 038/6360321
Okresní soud	České Budějovice odd. trestní	Lidická 20 370 01 České Budějovice	038/59326, 35125, 35128 038/38640
Okresní soud	Český Krumlov odd. trestní	Linecká 284 381 20 Český Krumlov	0337/711324, 711677 0337/3023
Okresní soud	Jindřichův Hradec	Sládkova 567/II 377 28 Jindřichův Hradec	0331/361581-2 0331/361580
Okresní soud	Jindřichův Hradec odd. dědic. a opatr.	Stará cesta 253/II 377 28 Jindřichův Hradec	0331/361578 0331/361580
Okresní soud	Pelhřimov	tř. Legií 876 393 36 Pelhřimov	0366/23243-5 0366/23651
Okresní soud	Písek	Velké nám. č. 121 397 41 Písek	0362/212661-2, 210428 0362/213723
Okresní soud	Prachatice	Pivovarská 3 383 18 Prachatice	0338/311771-2 0338/22254
Okresní soud	Prachatice odd. exekuční	Kasárenská 192 383 18 Prachatice	0338/310091 0338/22254

R Ů Z N Ě

INSTITUCE	SÍDLO POZNÁMKA	ULICE PSČ A MĚSTO	TELEFON FAX
Okresní soud	Strakonice	Smetanova 455 386 23 Strakonice	0342/355111 0342/324542
Okresní soud	Tábor	nám. Mikoláše z Husi 38 390 17 Tábor	0361/205111 0361/256308
Krajský soud	Plzeň	Veleslavínova 40 306 17 Plzeň	019/7166111 019/7224805
Okresní soud	Domažlice	Paroubkova 28 344 50 Domažlice	0189/3091-2 0189/722233
Okresní soud	Cheb	Lidická 1 350 60 Cheb	0166/433961-3 0166/433964
Okresní soud	Karlovy Vary	Moskevská 17 360 33 Karlovy Vary	017/3226161-65 017/3233981
Okresní soud	Klatovy	Riegrovy sady 138 339 33 Klatovy	0186/3779111 0186/20661
Okresní soud	Plzeň-jih	Sady 5. května 11 306 24 Plzeň	019/7222360 019/227855
Okresní soud	Plzeň-město	Veleslavínova 40 306 23 Plzeň	019/7166111 019/7222539
Okresní soud	Plzeň-sever	Edvarda Beneše 1 303 16 Plzeň	019/7420185, 7421845 019/7442226
Okresní soud	Rokycany	Jiráskova 67/1 337 64 Rokycany	0181/724151-2 0181/725182
Okresní soud	Sokolov	K. H. Borovského 57 356 32 Sokolov	0168/623121-7 0168/21210
Okresní soud	Tachov	nám. Republiky 71 347 30 Tachov	0184/723851-2 0184/724176
Krajský soud	Ústí nad Labem	Národního odboje 1274 400 92 Ústí nad Labem	047/5247111 047/5530488
KS Ústí nad Labem – pobočka	Liberec	U soudu 347/2 460 72 Liberec	048/5101230 048/5238320
Okresní soud	Česká Lípa	Děčínská 389/4 470 52 Česká Lípa	0425/855111 0425/25840
Okresní soud	Děčín	Masarykovo nám. 1/1 405 97 Děčín	0412/510042-4 0412/510039
Okresní soud	Chomutov	Přikopy 663/29 430 35 Chomutov	0396/652065, 652067 0396/652066
Okresní soud	Jablonec nad Nisou	Mírové nám. 5 466 59 Jablonec nad Nisou	0428/310841 0428/311917
Okresní soud	Liberec	U soudu 347/2 460 72 Liberec	048/5238111 048/5101235
Okresní soud	Litoměřice	Na valech 525/12 412 97 Litoměřice	0416/721111 0416/732697
Okresní soud	Louny	Mírové nám. 1 440 29 Louny	0395/652501, 652441 0395/653557
Okresní soud	Most	Moskevská 2 434 74 Most	035/6108817 035/6108816
Okresní soud	Teplice	U soudu 1450 416 64 Teplice	0417/599111 0417/599599
Okresní soud	Ústí nad Labem	Kramoly 641/37 400 24 Ústí nad Labem	047/5247111 047/5530445
Krajský soud	Hradec Králové	tř. ČSA 218 502 08 Hradec Králové	049/5065111 049/5514021

R Ů Z N Ě

INSTITUCE	SÍDLO POZNÁMKA	ULICE PSČ A MĚSTO	TELEFON FAX
Okresní soud	Havlíčkův Brod	Husova 2895 580 01 Havlíčkův Brod	0451/433553-4 0451/23750
Okresní soud	Hradec Králové	Ignáta Hermanna 227 502 09 Hradec Králové	049/5514861, 5514649 049/5513776
Okresní soud	Chrudim	Všehrdovo nám. 45 537 21 Chrudim	0455/620431 0455/622515
Okresní soud	Jičín	Šafaříkova 842 506 25 Jičín	0433/547111 0433/522485
Okresní soud	Náchod	Palachova 1303 547 29 Náchod	0441/443111 0441/443208
Okresní soud	Náchod odd. dědické	Riegrova 161 547 29 Náchod	0441/23119, 433561 0441/24811
Okresní soud	Pardubice	Na třísele 118 530 95 Pardubice	040/565111 040/6530345, 518250
Okresní soud	Rychnov nad Kněžnou	Svatohavelská 93 516 19 Rychnov n. Kněžnou	0445/22276 0445/22695
Okresní soud	Semily	Nádražní 25 513 34 Semily	0431/652111 0431/621276
Okresní soud	Svitavy	Dimitrova 33 568 19 Svitavy	0461/565111 0461/530554
Okresní soud	Svitavy opatr. + exek. odd.	nám. Míru 79 568 19 Svitavy	0461/23351 0461/530554
Okresní soud	Trutnov	Nádražní 106/5 541 20 Trutnov	0439/830116-117 0439/813054
Okresní soud	Ústí nad Orlicí	Husova 975 562 17 Ústí nad Orlicí	0465/521300-301 0465/523269
Krajský soud	Brno	Rooseveltova 16 601 95 Brno	05/42124111 05/42212328
KS Brno – obchodní úsek	Brno	Husova 15 601 53 Brno	05/42210663 05/42213004
Okresní soud	Blansko	Hybešova 5 678 28 Blansko	0506/429111 0506/55423
Městský soud	Brno	Rooseveltova 16 601 62 Brno	05/42124111 05/42124168
Městský soud	Brno exek. a dědic. odd.	Malinovského nám. 4 601 62 Brno	05/42139111 05/42124168
Okresní soud	Brno-venkov	Příkop 11 604 72 Brno	05/45557111 05/4557304
Okresní soud	Břeclav	Národních hrdinů 11 690 24 Břeclav	0627/322424-9 0627/321686
Okresní soud	Hodonín	Velkomoravská 4 695 46 Hodonín	0628/307211 0628/321218
Okresní soud	Jihlava	Vrchlického 46 587 27 Jihlava	066/7563111 066/7563101
Okresní soud	Kroměříž	Soudní 22 767 42 Kroměříž	0634/331290 0634/331786
Okresní soud	Prostějov	Havličkova 16 797 09 Prostějov	0508/331711 0508/22276
Okresní soud	Třebíč	Bráfova 502 674 34 Třebíč	0618/840515, 6 0618/841636
Okresní soud	Uherské Hradiště	Svatováclavská 568 686 69 Uh. Hradiště	0632/552421, 552422 0632/814636

R Ů Z N Ě

INSTITUCE	SÍDLO POZNÁMKA	ULICE PSČ A MĚSTO	TELEFON FAX
Okresní soud	Vyškov	Kašíkova 28 682 18 Vyškov	0507/346260, 348465 0507/348121
Okresní soud	Zlín	Soudní 3 761 30 Zlín	067/7213075 067/31024
Okresní soud	Znojmo	nám. Republiky 1 670 08 Znojmo	0624/266211 0624/221195
Okresní soud	Žďár nad Sázavou	Strojírenská 28 591 19 Žďár nad Sázavou	0616/682111 0616/24991
Krajský soud	Ostrava	Havličkovo nábřeží 34 728 81 Ostrava	069/6153111 069/6118292
KS Ostrava – pobočka	Olomouc	tř. Svobody 16 702 00 Olomouc	068/5503111 068/5225225
Okresní soud	Bruntál	Partyzánská 11 792 01 Bruntál	0646/712001–03 0646/711220
OS Bruntál – pobočka	Krnov	Revoluční 60 794 01 Krnov	0652/715949 0652/717185
Okresní soud	Frydek-Místek	Na Pořiči 3206 738 13 Frydek-Místek	0658/253111, 23581 0658/627707
Okresní soud	Jeseník	Dukelská 2a/761 790 01 Jeseník	0645/411434, 412333 0645/412692
Okresní soud	Karviná	Sady B. Smetany 176 733 31 Karviná	069/6390111 069/6390434
OS Karviná – pobočka	Haviřov	ul. Svornosti 2 736 01 Karviná-Haviřov	069/6811024–5, 6810337 069/6810195
Okresní soud	Nový Jičín	Tyršova 3 741 11 Nový Jičín	0656/779511 0656/702465
Okresní soud	Olomouc	tř. Svobody 16 771 38 Olomouc	068/5503111 068/5225250
Okresní soud	Opava	Olomoucká 27 746 77 Opava	0653/622180 0653/622168
Okresní soud	Ostrava	U soudu č. 4/6187 708 49 Ostrava-Poruba	069/6972111 069/6972801
Okresní soud	Přerov	Smetanova 2 751 52 Přerov	0641/279111 0641/51759
Okresní soud	Šumperk	M. R. Štefánika 12 787 73 Šumperk	0649/213041–3 0649/215260
Okresní soud	Vsetín	Horní náměstí 5 755 39 Vsetín	0657/684511 0657/611818
OS Vsetín – pobočka	Valašské Meziříčí	ul. Nádražní 425 757 01 Valašské Meziříčí	0651/755111 0651/22968
Nejvyšší státní zastupitelství	Brno	Jezuitská 4 660 55 Brno	05/42512111 05/42219621
Vrchní státní zastupitelství	Praha	nám. Hrdinů 1300 140 65 Praha 4	02/61196111 02/431420
Vrchní státní zastupitelství	Olomouc	17. listopadu 44 770 00 Olomouc	068/5224666 068/5224413
VSZ Olomouc – pobočka Ostrava	Ostrava	Havličkovo nábř. 34 729 01 Ostrava 1	069/6116702 069/6116706
VSZ Olomouc – pobočka Brno	Brno	Mozartova 3 601 52 Brno	05/42321256 05/4221439
Městské státní zastupitelství	Praha	Legerova 13 121 45 Praha 2	02/24261188 02/24261184

R Ů Z N Ě

INSTITUCE	SÍDLA POZNÁMKA	ULICE PSČ A MĚSTO	TELEFON FAX
Obvodní státní zastupitelství	Praha 1	nábř. E. Beneše 627 118 00 Praha 1	02/57320818-23 02/57320890
Obvodní státní zastupitelství	Praha 2	Wenzigova 6-8 121 45 Praha 2	02/24262375 02/24262374
Obvodní státní zastupitelství	Praha 3	Jagellonská 5 130 00 Praha 3	02/6272886 02/6270696
Obvodní státní zastupitelství	Praha 4	Lazarská 4/10 121 26 Praha 2	02/24948065 02/24947064
Obvodní státní zastupitelství	Praha 5	nám. Kinských 5 150 00 Praha 5	02/57005111 02/541587
Obvodní státní zastupitelství	Praha 6	I. P. Čkalova 18 160 00 Praha 6	02/20189111 02/24320158
Obvodní státní zastupitelství	Praha 7	nábř. E. Beneše 627 118 00 Praha 1	02/57320818-23 02/538548
Obvodní státní zastupitelství	Praha 8	Lazarská 4/10 121 26 Praha 2	02/24948065 02/24946470
Obvodní státní zastupitelství	Praha 9	Jablonecká 724 190 00 Praha 9	02/880027 02/880027
Obvodní státní zastupitelství	Praha 10	Korunní 98 101 00 Praha 10	02/67313952-7 02/734359
Krajské státní zastupitelství	Praha	Husova 11 110 01 Praha 1	02/2211700 02/24214938
Okresní státní zastupitelství	Benešov	Husova 2117 256 01 Benešov	0301/23222 0301/23197
Okresní státní zastupitelství	Beroun	Wagnerovo nám. 1249/2 266 01 Beroun	0311/630410 0311/22132
Okresní státní zastupitelství	Kladno	Pavlisova 2818 272 80 Kladno	0312/627053, 628159 0312/627576
Okresní státní zastupitelství	Kolín	Politických vězňů 573 280 42 Kolín	0321/25533 0321/20640
Okresní státní zastupitelství	Kutná Hora	Smiškovo nám. 58 284 35 Kutná Hora	0327/512432 0327/514032
Okresní státní zastupitelství	Mělník	Krombholcova 264 276 75 Mělník	0206/622491 0206/622497
Okresní státní zastupitelství	Mladá Boleslav	Táborská 394 293 80 Mladá Boleslav	0326/25311 0326/26316
Okresní státní zastupitelství	Nymburk	Boleslavská 139 288 20 Nymburk	0325/512669, 514904 0325/51239
Okresní státní zastupitelství	Praha-východ	Husova 11 110 01 Praha 1	02/24226774 02/24226774
Okresní státní zastupitelství	Praha-západ	Zborovská 11 150 00 Praha 5	02/57051111 02/57322106
Okresní státní zastupitelství	Příbram	U nemocnice 89 261 80 Příbram	0306/22132, 22071 0306/22195
Okresní státní zastupitelství	Rakovník	Sixtovo nám. 76/2 269 23 Rakovník	0313/512429 0313/513385
Krajské státní zastupitelství	České Budějovice	Zátkovo nábř. 2 370 70 České Budějovice	038/6358256-9 038/55024
KSZ České Budějovice - pobočka	Tábor	tř. kpt. Jaroše 1851 390 17 Tábor	0361/32721 0361/32721
Okresní státní zastupitelství	České Budějovice	Lidická 20 370 21 České Budějovice	038/6354003, 6356443 038/54061, 56443

R Ů Z N Ě

INSTITUCE	SÍDLA POZNÁMKA	ULICE PSČ A MĚSTO	TELEFON FAX
Okresní státní zastupitelství	Český Krumlov	Kaplická 162 381 11 Český Krumlov	0337/711508, 711436 0337/711861
Okresní státní zastupitelství	Jindřichův Hradec	Stará cesta 253/II 377 27 Jindřichův Hradec	0331/361431-2 0331/361430
Okresní státní zastupitelství	Pelhřimov	Třída legií 876 393 34 Pelhřimov	0366/323196 0366/21980
Okresní státní zastupitelství	Písek	Velké náměstí 120 397 11 Písek	0362/212669, 214455 0362/212650
Okresní státní zastupitelství	Prachatice	Pivovarská 3 383 11 Prachatice	0338/312921 0338/22049
Okresní státní zastupitelství	Strakonice	Smetanova 455 386 28 Strakonice	0342/321449 0342/321450
Okresní státní zastupitelství	Tábor	kpt. Jaroše 1851 390 03 Tábor	0361/34039 0361/231092
Krajské státní zastupitelství	Plzeň	Veleslavínova 38 306 36 Plzeň	019/7223254 019/723756
Okresní státní zastupitelství	Domažlice	Mánesova 272 344 50 Domažlice	0189/722381 0189/725345
Okresní státní zastupitelství	Cheb	Lidická 2 350 96 Cheb	0166/430639 0166/433840
Okresní státní zastupitelství	Karlovy Vary	Jaltská 4 360 70 Karlovy Vary	017/3223644 017/3224307
Okresní státní zastupitelství	Klatovy	Riegrovy sady 138/III 339 11 Klatovy	0186/20626 0186/22206
Okresní státní zastupitelství	Plzeň-jih	Veleslavínova 36 306 36 Plzeň	019/7223454 019/7220665
Okresní státní zastupitelství	Plzeň-město	Křížkova 3 301 64 Plzeň	019/534831 019/536709
Okresní státní zastupitelství	Plzeň-sever	kardinála Berana 20 301 25 Plzeň	019/7223481 019/7223481
Okresní státní zastupitelství	Rokycany	Smetanova 57 337 01 Rokycany	0181/722569 0181/722569
Okresní státní zastupitelství	Sokolov	K. H. Borovského 42 356 29 Sokolov	0168/621748 0168/621748
Okresní státní zastupitelství	Tachov	nám. Republiky 85 347 11 Tachov	0184/722153 0184/722154
Krajské státní zastupitelství	Ústí nad Labem	tř. Národního odboje 1274 400 85 Ústí nad Labem	047/5247111 047/5532850
KSZ Ústí nad Labem - pobočka	Liberec	Pelhřimovská 541/16 460 79 Liberec	048/5238611 048/5238641
Okresní státní zastupitelství	Česká Lípa	Pod Holým vrchem 351 470 48 Česká Lípa	0425/826025, 826027 0425/23137
Okresní státní zastupitelství	Děčín	Masarykovo nám. 97 405 90 Děčín	0412/519283-4 0412/518701
Okresní státní zastupitelství	Chomutov	Puškinova 426 430 34 Chomutov	0396/651179, 651182 0396/651180
Okresní státní zastupitelství	Jablonec nad Nisou	Liberecká 8/593 466 58 Jablonec nad Nisou	0428/311081 0428/24366
Okresní státní zastupitelství	Liberec	U soudu 345/1 460 79 Liberec II	048/5238511 048/5238520
Okresní státní zastupitelství	Litoměřice	Žižkova 800/6 412 58 Litoměřice	0416/717111 0416/732388

R Ů Z N Ě

INSTITUCE	SÍDLO POZNÁMKA	ULICE PSČ A MĚSTO	TELEFON FAX
Okresní státní zastupitelství	Louny	Štefánikova 1367 440 28 Luny	0395/652365 0395/652367
Okresní státní zastupitelství	Most	Moskevská 2 434 76 Most	035/42244 035/29103
Okresní státní zastupitelství	Teplice	Vrchlického 6, pošt. příhr. 35 415 02 Teplice	0417/25511 0417/25317
Okresní státní zastupitelství	Ústí nad Labem	Národního odboje 1274 400 21 Ústí nad Labem	047/5247111 047/5534400
Krajské státní zastupitelství	Hradec Králové	Zieglerova 189 500 01 Hradec Králové	049/5078111 049/5512946
Okresní státní zastupitelství	Havlíčkův Brod	Smetanovo nám. 261 580 01 Havlíčkův Brod	0451/21028 0451/24129
Okresní státní zastupitelství	Hradec Králové	ČSA 419 502 14 Hradec Králové	049/5853111 049/5514134
Okresní státní zastupitelství	Chrudim	Novoměstská 364 537 48 Chrudim	0455/622167-8 0455/622104
Okresní státní zastupitelství	Jičín	Šafaříkova 842 506 31 Jičín	0433/547111, 522097 0433/522729
Okresní státní zastupitelství	Náchod	Kladská 1092 547 21 Náchod	0441/427253 0441/427894
Okresní státní zastupitelství	Pardubice	Arnošta z Pardubic 2082 531 43 Pardubice	040/6871111 040/6612570
Okresní státní zastupitelství	Rychnov n. Kněž.	Javornická 1501 516 11 Rychnov n. Kněžnou	0445/534202 0445/21878
Okresní státní zastupitelství	Semily	Nádražní 25 513 36 Semily	0431/623409, 624628 0431/624628
Okresní státní zastupitelství	Svitavy	nám. Miru 79 568 11 Svítavy	0461/541131 0461/530637
Okresní státní zastupitelství	Trutnov	Nádražní 5 541 11 Trutnov	0439/811270 0439/813056
Okresní státní zastupitelství	Ústí nad Orlicí	Štefánikova 980 562 21 Ústí nad Orlicí	0465/521178-9 0465/524177
Krajské státní zastupitelství	Brno	Mozartova 3 601 52 Brno	05/42321256 05/42214392, 42215004
Městské státní zastupitelství	Brno	Kobližná 22 602 00 Brno	05/42321219 05/42210459
Okresní státní zastupitelství	Blansko	Smetanova 3 678 44 Blansko	0506/417601-2 0506/417604
Okresní státní zastupitelství	Brno-město	Kobližná 22 602 00 Brno	05/42321219 05/42210459
Okresní státní zastupitelství	Brno-venkov	Rooseveltova 4 601 72 Brno	05/42321316 05/42214676
Okresní státní zastupitelství	Břeclav	J. Palacha 20 690 24 Břeclav	0627/21135, 325085-6 0627/22054
Okresní státní zastupitelství	Hodonín	Velkomoravská 11 695 11 Hodonín	0628/321145-8 0628/321144
Okresní státní zastupitelství	Jihlava	Vrchlického 46 586 04 Jihlava	066/7301558 066/7301558
Okresní státní zastupitelství	Kroměříž	nám. Miru 3760 767 11 Kroměříž	0634/23024 0634/22992
Okresní státní zastupitelství	Prostějov	Havlíčková 16a 796 85 Prostějov	0508/21311 0508/24502

R Ů Z N Ě

INSTITUCE	SÍDLO POZNÁMKA	ULICE PSČ A MĚSTO	TELEFON FAX
Okresní státní zastupitelství	Třebíč	Bráfova 502 674 34 Třebíč	0618/840291 0618/846555
Okresní státní zastupitelství	Uherské Hradiště	Velehradská tř. 568 686 71 Uherské Hradiště	0632/551350 0632/551351
Okresní státní zastupitelství	Vyškov	Svatopluka Čecha 14 682 01 Vyškov	0507/21543 0507/21367
Okresní státní zastupitelství	Zlín	Štefánikova 3072 761 78 Zlín	067/7212653-4 067/7212655
Okresní státní zastupitelství	Znojmo	nám. Republiky 1 670 28 Znojmo	0624/224817 0624/224720
Okresní státní zastupitelství	Žďár nad Sázavou	Strojírenská 28 591 37 Žďár nad Sázavou	0616/682777 0616/21269
Krajské státní zastupitelství	Ostrava	Havličkovo nábř. 34 729 01 Ostrava 1	069/6118309 069/6120998
KSZ Ostrava – pobočka	Olomouc	tř. 17. listopadu 44 771 11 Olomouc	068/5226752 068/5220935
Okresní státní zastupitelství	Bruntál	Partyzánská 11 792 01 Bruntál	0646/711135 0646/712974
Okresní státní zastupitelství	Frýdek-Místek	Na Pořiči 3206 738 02 Frýdek-Místek	0658/630233, 630187 0658/624926
Okresní státní zastupitelství	Karviná	Sady B. Smetany 176 733 31 Karviná	069/6390111 069/6390588
Okresní státní zastupitelství	Jeseník	Dukelská 761/2a 790 01 Jeseník	0645/413824 0645/411616
Okresní státní zastupitelství	Nový Jičín	Divadelní 7 741 00 Nový Jičín	0656/709960-3 0656/708509
Okresní státní zastupitelství	Olomouc	tř. 17. listopadu 44 771 37 Olomouc	068/5225222 068/5225768
Okresní státní zastupitelství	Opava	Lidická 23 746 80 Opava	0653/622744 0653/623152
Okresní státní zastupitelství	Ostrava	U Soudu č. 4/6187 708 49 Ostrava-Poruba	069/6972111 069/6972375
Okresní státní zastupitelství	Přerov	Smetanova 2 751 52 Přerov	0641/202954-5 0641/202956
Okresní státní zastupitelství	Šumperk	M. R. Štefánika 12 787 72 Šumperk	0649/215491-3 0649/213147
Okresní státní zastupitelství	Vsetín	Horní náměstí 5 755 01 Vsetín	0657/611812 0657/611807

ZE STARÝCH SMLUV

Naši předci schraňovali pro příští generace nejen hmotný majetek, ale i právní dokumenty, které se k němu upínaly. Uvědomovali si totiž jejich význam materiální i duchovní. Jeden můj známý mne – prý pro zajímavost a podporu nostalgických pocitů – seznámil s dvěma smlouvami, které našel v rodinné korespondenci. Při jejich četbě jsem zjistil, že nejde pouze o dokumenty historické ceny, i když místy potěší jejich archaická dikce.

V prvním z obou dokumentů nalezneme inspiraci movitější současník, který hodlá zaměstnávat „služebního ducha“. Jde o text, jímž kdosi na sebe přebíral povinnosti domovnické:

Panu A. B., majiteli vily č. p. ... Na Kr. Vinohradech

Tímto potvrzují, že bylo mnou a Vámi dnes ujednáno toto:

Vy mne přijímáte za domovníka, a já se zavazuji, že budu povinnosti domovnické správně plnit, a sice zejména:

Na zazvonění z ulice neb z domu otvírat a zavírat vrata domovní, zametat dvůr a cesty v zahradách, dvorek psí, schodiště vně i uvnitř vily, dále předsíň, půdu a zde utírat prach (tedy všude vyjímaje Vašich bytů), pomáhat služce jednou týdně nosit a klepat tepichy; – zimní dobou v pádu potřebí zametat a posypávat oba chodníky, tj. v ulici Letohradské a Hradešinské, čistit kotel ústředního topení a trouby komínové tak, že budu rošt a trubky čistit v zimě z rána každodenně, kotel uvnitř pak dle potřeby buď jednou za týden neb za 14 dní. V době, kdy se netopí, tedy na jaře a v létě budu zalévat zahrady a skleníky neb pařeniště, a sice dle potřebí buď hadicí neb konvemi kropícími. Zavazuji se, že na zahradách nebudu ničeho trhati, a že o prázdninách neb po dobu Vašeho odjezdu z domu, se budu svědomitě o Vaše zvířata starat. Tyto, jakož i jiné, drobnější práce domovnické zavazuji se konat bezplatně, naproti tomu dáváte Vy mně k bezplatnému užívání byt domovníkův s příslušen-

stvím, aniž bych směl v bytě tom kohokoliv jiného mimo členů mé rodiny míti. Psa, neb jakákoli jiná zvířata držeti v bytu nebudu. S vodou Káranskou budu v bytě jak nejvíce šetřiti.

V případě, že byste mne najal k jiným pracím, zejména na zahradě, dohodneme se vždy o náhradě, která musí být však koncem týdne vždy mně vyplacena, a zavazuji se, že nebudu později (tedy po uplynutí dotýčného týdne) nikdy nižádných pozdějších požadavků za tyto zvlášť vykonané práce vůči Vám míti.

I druhý z dokumentů – smlouva pachtovní – důkladně vymezuje povinnosti, které na sebe smluvní partner přebírá. Za pozornost stojí zejména článek VII., v němž se pachtýři mj. zavazují, „že nebudou odstraňovati hnůj z hospodářství a použijí všeho přirozeného hospodařením získaného hnojiva ku hnojení obhospodařovaných pozemků.

Zavazují se dále, že budou všechny pozemky obdělávati podle zásad racionálního hospodaření, řádně a včas je zorají a od plevele očistí a animálním hnojem, vápnem a umělými hnojivy v dostatečném množství pohnojí a budou jich užívati takovým způsobem, aby jejich plodnost nebyla zeslabena... Obzvláště se zavazují, že každé pole během každých čtyř let nejméně jednou pohnojí dobrým animálním hnojem, aby na každý 1 ha plochy vyvezli a zoralí nejméně 40 velkých povozů animálního hnoje. Mimo povinné hnojení animálním hnojem se zavazují pachtýři používatí též umělých hnojiv a vápna v dostatečném množství, jak se sluší na řádného hospodáře. Také jsou pachtýři povinni louky, zahrady a ovocné stromy bedlivě ošetřovati a po dobu účinnosti této smlouvy nejméně jednou pohnojiti. Za účelem zajištění této povinnosti ku hnojení jsou pachtýři povinni na každých 10 měř pachtovaných pozemků chovati po celou pachtovní dobu nejméně jeden kus hovězího dobytka o živé váze mini-

NAKONEC

málně 450 g na 1 kus vedle přiměřeného stavu vepřů a koňů. Kdyby nebyl přiměřený stav dobytka dodržován, zaplatí pachtýři vlastníkům Kčs 20,- za 1 kus a den nedodrženího stavu, jakožto konvenční pokutu a náhradu nedostatečného hnojení.“

Četl jsem si i v současných smlouvách, jimiž restituenti přenechávali jiným své pozemky k ze-

mědělskému využití. Šlo o smlouvy neobyčejně stručné, v nichž chyběla jakákoliv zmínka o záležitostech, jimiž se tak důkladně zabýval článek VII. oně pachtovní smlouvy předválečné. Proto soudím, že ty dnešní smlouvy jsou – řekněme – na animální hnojivo.

prof. JUDr. Petr Hajn, DrSc.

Pro Bulletin advokacie nakreslil Lubomír Lichý